

Analiza finansowo – organizacyjna oświaty w Gminie Sędziejowice

Spis treści strategicznych:

I. FRDL Centrum Szkoleniowe w Łodzi – sprawdzony partner w realizacji opracowań strategicznych.

II. Wstęp.

III. Podstawy prawne.

IV. Cel analizy.

V. Krótka charakterystyka Gminy Sędziejowice.

VI. Struktura sieci szkół i placówek oświatowych Gminy Sędziejowice.

VII. Oświata Gminy Sędziejowice w ujęciu finansowym w latach 2017 – 2020.

1. Budżet Gminy – dochody, wydatki, w tym wydatki na oświatę w gminie.

2. Analiza części oświatowej subwencji ogólnej Gminy Sędziejowice na 2020 rok.

3. Wydatki placówek oświatowych Gminy Sędziejowice a naliczona dla nich subwencja oświatowa oraz średni koszt utrzymania jednego ucznia w szkołach prowadzonych przez Gminę Sędziejowice.

VIII. Struktura zatrudnienia w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice (awanse/ etaty/ osoby/ liczba uczniów na 1 etat nauczycielski).

IX. Demografia w Gminie Sędziejowice w latach 2010 – 2018 w perspektywie liczby uczniów placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice.

X. Analiza arkuszy organizacyjnych szkół publicznych Gminy Sędziejowice na rok szkolny 2019/2020- podstawy prawne, komentarze.

XI Wynik analizy finansowo - organizacyjnej szkół i placówek oświatowych Gminy Sędziejowice.

XII Propozycje rozwiązań – rekomendacje.

XIII Podsumowanie proponowanych zmian organizacyjnych w zakresie oświaty Gminy Sędziejowice.

Spis Tabel.

Spis Wykresów.

Spis Rysunków i Zdjęć.

Słowniczek pojęć.

I. FRDL Centrum Szkoleniowe w Łodzi – sprawdzony partner w realizacji opracowań strategicznych

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego to największa pozarządowa organizacja szkoleniowo-doradcza, wspierająca rozwój samorządności w Polsce. Została założona 18 września 1989 roku. Misją Fundacji jest wspieranie samorządności obywatelskiej rozumianej jako podstawowa forma demokracji. Fundacja jest organizacją sieciową, w której skład wchodzi 14 Regionalnych Ośrodków. W województwie łódzkim jest to Centrum Szkoleniowe w Łodzi.

Wychodząc naprzeciw zindywidualizowanym potrzebom samorządów, FRDL CS w Łodzi świadczy pomoc doradczą w szerokim zakresie. W jej ramach oferowane jest wsparcie w dziedzinach doradztwa strategicznego, finansowego, inwestycyjnego, przekształceń i prywatyzacji, a także szereg usług związanych z zarządzaniem w jednostkach samorządu terytorialnego.

Realizowanie przez FRDL CS w Łodzi opracowań o charakterze naukowo-badawczym jest wpisane w jej specyfikę oraz stanowi jeden z głównych filarów funkcjonowania. Centra badawcze, które działają w obrębie całej Fundacji mogą poszczycić się szerokim dorobkiem z zakresu badań społecznych, opracowywania analiz i raportów dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz MSP. Naukowcy oraz specjaliści, którzy współpracują z FRDL CS w Łodzi w sposób profesjonalny i kompleksowy podchodzą do poruszanych kwestii, czego wynikiem jest dogłębna diagnoza i prognoza działań na przyszłość.

Do tej pory eksperci i współpracownicy FRDL CS w Łodzi opracowali i wdrożyli nowoczesne metody zarządzania, które usprawniają gospodarowanie lokalnymi zasobami w wielu gminach oraz powiatach. Zakres i forma usług dostosowana jest do potrzeb i oczekiwań jst. Wśród dokumentów strategicznych opracowanych dla samorządów znajdują się m.in. strategie rozwoju, strategie rozwiązywania problemów społecznych, gminne programy rewitalizacji, strategie branżowe (turystyki, oświaty, gospodarki lokalnej itp.). W zakresie oświaty opracowaliśmy do tej pory m.in. Strategię Rozwoju Oświaty w Cieszyńcu, analizy finansowo-organizacyjne systemów oświaty w gminach: Jerzmanowice-Przegonia, Brzeszcze, Czarny Dunajec, Wadowice, Szczawnica, Skała, Skawina, Brzyska, Baranów Sandomierski, Tomaszów Lubelski, Solina, Kolbuszowa, Lubartów, Jabłonna, Podkowa Leśna, Harasiuki, Roźwienica, Jasieniec.

Więcej informacji o FRDL CS w Łodzi i całej Fundacji można znaleźć na stronach internetowych www.frdl-lodz.pl i www.frdl.org.pl.

II. Wstęp

Analiza finansowo-organizacyjna oświaty (audyt oświaty) to dokument o charakterze diagnostycznym. Obejmuje badanie funkcjonowania sieci szkół, przedszkoli i placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy pod kątem ekonomiki oraz potencjału i rezerw tkwiących w gminnym systemie oświaty. Jest pierwszym etapem do opracowania „Strategii oświatowej w jednostkach samorządu terytorialnego” - dokumentu tworzonego przez FRDL Centrum Szkoleniowe w Łodzi. W następnej kolejności prowadzona jest analiza systemu edukacji w jst pod kątem, jakości kształcenia, oferty edukacyjnej oraz badanie opinii społeczności lokalnej - konsultacje społeczne. Po przeprowadzeniu wszystkich etapów możliwe jest zaproponowanie w strategii szerszych i długookresowych kierunków zarządzania oświatą, koniecznych działań naprawczych oraz źródeł pozyskiwania funduszy na ich realizację.

Po podjęciu decyzji, co do wyboru wariantu/wariantów reorganizacji zaproponowanych w „Analizie finansowo-organizacyjnej oświaty w Gminie Sędziejowice” istnieje możliwość opracowania dodatkowej ekspertyzy (poza niniejszym dokumentem) przedstawiającej szczegółowe wyliczenie oszczędności oraz opisanie procedur niezbędnych do przeprowadzenia, w celu wdrożenia zaplanowanych zmian na najbliższe lata.

III. Podstawy prawne

Prowadzenie edukacji publicznej jest niewątpliwie bardzo ważnym zadaniem polskich gmin. Wynika z niego wiele obowiązków, które definiuje Ustawa o systemie oświaty. W jej myśl, zgodnie z art. 3 pkt. 14, wyróżnić należy zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego, które dotyczą kształcenia, wychowania i opieki, także profilaktyki społecznej. W konsekwencji samorzady prowadzą odpowiednio:

- gminy: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja (do 2019r.),
- powiaty: licea profilowane, szkoły zawodowe, szkoły policealne, szkoły artystyczne, specjalne, placówki oświatowo-wychowawcze, placówki pracy pozaszkolnej oraz kształcenia ustawicznego, poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- samorzady województw: szkoły i placówki o charakterze regionalnym w oparciu o wydane przez Radę Ministrów rozporządzenia, zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli.

Do obowiązków samorządów należy również wydawanie zezwoleń na założenie szkoły lub placówki oświatowej przez osobę fizyczną lub prawną, w oparciu o opinię kuratora oświaty, a w przypadku szkół artystycznych po uprzedniej konsultacji z właściwym ministrem. Do ustawowych zadań organu prowadzącego szkoły należy nadzór nad działalnością szkół i placówek w zakresie:

- realizacji lokalnej polityki oświatowej w szkołach i placówkach oświaty,
- kontroli otrzymanych środków budżetowych oraz mienia,
- kontroli respektowania obowiązujących przepisów dotyczących organizacji pracy szkoły i placówki, w szczególności higieny pracy pracowników i uczniów.

Zważywszy na charakter niniejszej analizy finansowo-organizacyjnej na szczególną uwagę zasługują zadania oświatowe gminy, w tym rola wójta/burmistrza/prezydenta miasta, które wynikają z poniższych aktów prawnych:

- *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. poz. 483),*
- *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649, 2020, z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695, 1175),*
- *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327),*
- *Ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215),*
- *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378),*
- *Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (2020 r. poz. 23, 374, 1086),*

- *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60),*
- *Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378),*
- *Ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 17 i 278),*
- *Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1440, 1495, 2020, 2473, z 2020r. poz. 284),*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280),*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r., poz. 1280),*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. poz. 1646 oraz z 2019 r. poz. 1664),*
- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2019 r., poz. 639),*
- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502),*
- *Rozporządzenie MEN z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2019 (Dz. U. z 2018r. poz. 2446).*

W oparciu o ustawę o systemie oświaty do głównych zadań wójta/burmistrza/prezydenta zalicza się m.in.:

- **ustalenie procedury i zasad zatwierdzania arkuszy organizacji publicznych szkół i przedszkoli,**
- zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie,
- zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej i finansowej,

- wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych,
- analizę zawiadomienia dyrektora szkoły o wstrzymaniu wykonania uchwały rady pedagogicznej, niezgodnej z przepisami prawa i udzielenia opinii w tej sprawie organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny,
- nadzorowanie działalności szkoły lub placówki w zakresie spraw finansowych i organizacyjnych,
- powoływanie/odwoływanie na stanowisko dyrektora,
- udzielanie zezwoleń na założenie szkoły lub placówki publicznej przez osobę prawną inną, niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną,
- zawieranie porozumień między jst a innymi organami prowadzącymi szkoły dla utworzenia zespołu, w którego skład wchodzi szkoły lub placówki prowadzone przez różne organy.

Karta Nauczyciela natomiast przewiduje dla wójtów/burmistrzów/prezydentów następujące obowiązki:

- współdziałanie z kuratorem oświaty w ocenie pracy dyrektora oraz możliwość wnioskowania o ocenę pracy nauczycieli danej placówki, dla której jest organem prowadzącym,
- przeniesienie nauczyciela z innej szkoły do szkoły, dla której jest organem prowadzącym,
- nałożenie na nauczyciela obowiązku podjęcia pracy w innej szkole lub szkołach - za zgodą nauczyciela – w celu uzupełnienia tygodniowego wymiaru zajęć,
- zapewnienie szkole podstawowych warunków do realizacji przez nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
- wydawanie decyzji o nadaniu lub odmowie nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego nauczycielowi kontraktowemu oraz stwarzanie warunków do osiągnięcia wyższych szczebli awansu.

Wspomniane zadania to jedynie część obowiązków, które mieszczą się w ramach kompetencji organu wykonawczego w związku z prowadzeniem szkół i placówek oświaty na terenie gminy. Wyróżnione zostały te, które w kontekście opracowanego dokumentu mają największe znaczenie.

Warto również zauważyć, że zgodnie z systemem prawnym obowiązującym w Polsce samorządy odpowiedzialne są za szereg zadań związanych z prowadzeniem i organizowaniem systemu edukacji i **realizują je na własną odpowiedzialność.**

IV. Cel analizy

W obliczu zmian demograficznych, społecznych i gospodarczych niezbędne jest opracowanie dokumentu określającego kształt organizacyjny i kierunki działań w sferze gminnej oświaty. Zarządzanie gminnym systemem edukacji jest niezwykle trudnym zadaniem, które wymaga wnikliwej obserwacji i wielowymiarowej analizy. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom, które dotyczą coraz większej ilości gmin, FRDL Centrum Szkoleniowe w Łodzi oferuje opracowanie dokumentu, którego celem jest zbadanie różnych aspektów organizacji i finansowania sieci szkół, których organem prowadzącym jest gmina.

Niniejsze opracowanie przeznaczone dla Gminy Sędziejowice bazuje na danych finansowych, statystycznych, organizacyjnych, podstawach prawnych, danych demograficznych udostępnionych przez Urząd Gminy, a także informacjach pochodzących ze źródeł zewnętrznych.

Analiza jest ujęta dynamicznie, opisuje zmiany w czasie oraz przedstawia przewidywaną przyszłość (dzięki wykorzystaniu w analizie danych demograficznych oraz spodziewanych zmian prawnych).

Fundamentalnym celem dokumentu jest **przedstawienie niezależnej, eksperckiej odpowiedzi na pytanie, w jakim kierunku zmierza obecny model organizacji systemu oświaty i jakie zmiany są niezbędne, by zracjonalizować finansowanie sieci placówek oświatowych** i tym samym obniżyć zaangażowanie własne gminy.

Podkreślić należy, że **przeprowadzone analizy oraz rekomendowane zmiany są w pełni autonomiczne i nie uwzględniają uwarunkowań społeczno-politycznych w gminie.**

Rekomendowane zmiany są zgodne z obowiązującym stanem prawnym.

Dokument ten, jak już wspomniano, jest pierwszym z etapów opracowania „Strategii oświatowej w jednostkach samorządu terytorialnego”. Kolejne kroki obejmują analizę systemu edukacji w jst pod kątem, jakości kształcenia oraz oferty edukacyjnej, a także zbadanie opinii społeczności lokalnej za pomocą konsultacji społecznych. Po przeprowadzeniu wszystkich etapów możliwe jest zaproponowanie w strategii szerszych i długookresowych kierunków zarządzania oświatą, koniecznych działań naprawczych oraz źródeł pozyskiwania funduszy na ich realizację. Intencją ekspertów, pracujących nad dokumentem, jest poddanie analizie organizacji sieci szkół

Gminy Sędziejowice wielowymiarowo. Zarówno pod kątem finansowym, ekonomicznym, gospodarczym jak również społecznym.

V. Krótka charakterystyka Gminy Sędziejowice

Rysunek 1. Usytuowanie Gminy Sędziejowice

Źródło: <http://zsonr1.gminasedziejowice.eu/>

Gmina Sędziejowice jest jedną z pięciu gmin w powiecie łaskim, leży w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego i zajmuje powierzchnię o obszarze 120,17 km². Teren gminy zamieszkuje ponad 6400 mieszkańców. Użytki rolne stanowią 45%, natomiast lasy 47% powierzchni Gminy. Gminę tworzy 25 sołectw:

Bilew, Brzeski, Dobra, Grabia, Grabia Trzecia, Grabica, Grabno, Kamostek, Kozuby, Korczyńska, Kustrzyce, Lichawa, Marzenin, Niecenia, Osiny, Podule, Pruszków, Przymiłów, Rososza, Sędziejowice, Sędziejowice-Kolonia, Siedlce, Sobiepany, Wrzesiny, Żagliny.

Gmina Sędziejowice posiada bardzo korzystne położenie i powiązania komunikacyjne. W Marzeninie skomunikowana jest z drogą ekspresową S8 nowopowstałym węzłem komunikacyjnym Zduńska Wola–Wschód.

Obszar gminy jest bardzo interesujący pod względem przyrodniczym, turystycznym oraz historycznym. Posiad również wielorakie możliwości rozwoju przedsiębiorczości. Pomimo tego Gmina Sędziejowice posiada przede wszystkim charakter rolniczy.

VI. Struktura sieci szkół i placówek oświatowych Gminy Sędziejowice

Gmina Sędziejowice jest Organem prowadzącym dla:

1. Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach, który został założony przez Radę Gminy Sędziejowice i funkcjonuje w tej formie organizacyjnej od września 1999 r. Aktualnie w skład Zespołu wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach, oddział rocznego przygotowania przedszkolnego oraz Publiczne Przedszkole w Sędziejowicach.

Zdjęcie 1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach

Źródło: zasoby internetowe

2. Zespół Szkół w Marzeninie założony przez Radę Gminy Sędziejowice 1 września 2002r. Aktualnie w skład Zespołu wchodzi: Szkoła Podstawowa im. Jakuba Szymkiewicza w Marzeninie i oddziały rocznego przygotowania przedszkolnego oraz Przedszkole w Marzeninie.

Zdjęcie 2. Zespół Szkół w Marzeninie

Źródło: www.zsmarzenin.gminasedziejowice.eu

- Przedszkole w Dobrej, które zostało powołane uchwałą NR XXXVIII/280/18 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie utworzenia Przedszkola w Dobrej.

Zdjęcie 3. Przedszkole w Dobrej

Źródło: zasoby internetowe

VII. Oświata Gminy Sędziejowice w ujęciu finansowym w latach 2017 – 2020

Poziom oświaty, podobnie jak inne dziedziny życia społecznego człowieka, jest wypadkową wielu wpływających na niego czynników. Do najważniejszych z nich należy czynnik finansowy. Kondycja finansowa danej jednostki samorządu terytorialnego w znaczący sposób wpływa na kształt i poziom funkcjonujących tam placówek oświatowych. Należy podkreślić, że oświata to najbardziej kosztowna pozycja na liście wydatków gmin. 99% samorządów w Polsce subwencja nie wystarcza na pokrycie wydatków związanych z edukacją. Gminy dopłacają do swoich bieżących zadań oświatowych średnio 26%, powiaty 3%, miasta na prawach powiatu najwięcej, bo aż 31%. Według Związku Gmin Wiejskich RP wydatki na oświatę stanowią dla części samorządów wiejskich nawet 60% budżetu (www.portalsamorzadowy.pl).

Analiza finansowa stanowi istotny element badania finansowo– organizacyjnego oświaty. Pozwala ona określić obecną kondycję budżetu Gminy¹, wskazać udział oświaty w tym zestawieniu oraz określić czy zaistniałe proporcje są zgodne z przyjętym planem.

Wydatki przeznaczone na oświatę stanowią duże obciążenie dla każdej gminy. Coraz częściej spotyka się sytuację, gdzie subwencja oświatowa² otrzymana z budżetu państwa jest niewystarczająca i część kosztów związanych z oświatą finansowana jest ze środków gminnych.

Aby dokonać rzetelnej analizy finansowej niezbędne jest szczegółowe zbadanie wszystkich elementów związanych z finansowaniem oświaty, jak i komparatystyczna analiza uwzględniająca stan budżetu z lat poprzednich. W związku z tym, poniżej przedstawiamy dane

w formie tabel i wykresów obrazujących sytuację finansową Gminy Sędziejowice od 2017 do 2020 roku.

---

¹ Gmina – rozumiana w dokumencie jako Gmina Sędziejowice.

² Subwencja oświatowa, – czyli część oświatowa subwencji ogólnej ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa.

Wszelkie analizy oparto o dostarczone przez Urząd dokumenty, a także o dane znajdujące się w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Sędziejowice.

1. Budżet Gminy³ – dochody, wydatki, w tym wydatki na oświatę

Plan dochodów⁴ i wydatków⁵ jednostek samorządu terytorialnego stanowi podstawę gospodarki finansowej gminy. Prawidłowa konstrukcja budżetu opiera się na konkretnych zasadach, wśród których w kontekście opracowywanego dokumentu na szczególną uwagę zasługuje zasada równowagi. Sytuację finansową każdej gminy można oceniać na wiele sposobów, np. poprzez wykorzystanie zestawu wskaźników, czy przez analizę zasobów. Dla celów niniejszego opracowania wykorzystano metody obrazujące podejście samorządu do realizowanych celów i zadań.

Za podstawowe źródła analizy przyjęto **sprawozdania budżetowe**, które są sporządzane obligatoryjnie lub fakultatywnie. Sprawozdania finansowe jako podstawowy materiał źródłowy w analizie finansowej, poddane zostały obróbce analitycznej poprzez badanie struktury pionowej dochodów i wydatków budżetu, a także udziału poszczególnych składników w wielkościach ogółem lub udziału w danej, określonej grupie dochodów i wydatków. Analiza dokonana będzie w ujęciu budżetu historycznego w latach 2018 – 2019 oraz planowanego budżetu na rok 2020.

W pierwszej kolejności analizie poddano dochody Gminy Sędziejowice. Źródła dochodów jst określa zarówno *art. 167 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku* jak i *ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (2020 r. poz. 23, 374, 1086)*. Zgodnie z tą ustawą dochody jst dzielą się na dochody własne, subwencje, dotacje.

Pojęcie dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego nie zostało zdefiniowane w żadnej ustawie. Jednak według większości teoretyków finansów definicja dochodów własnych jest związana z budżetem lokalnym, bezterminowo, bez jakichkolwiek wpływów ze strony państwa.

---

³ Budżet – plan dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego ustalony na dany rok.

⁴ Dochody - dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

⁵ Wydatki - są to środki pieniężne pochodzące z budżetu przeznaczone na finansowanie zadań państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz związków publicznoprawnych. Stanowią kluczową pozycję budżetu, gdyż są podstawą określania środków niezbędnych do sfinansowania.

Ważną rolę odgrywa aspekt samodzielności samorządów lokalnych w możliwości stanowienia o dochodach, ich pobierania oraz wydatkowania według własnego uznania.

Dochody własne można podzielić na:

- dochody o charakterze podatkowym, np. podatek od nieruchomości, rolny, leśny,
- dochody niepodatkowe, np. opłata skarbową, miejscową, targową, użytkowanie wieczyste,
- pozostałe dochody, np. kary pieniężne, grzywny itp.

W tabeli poniżej zaprezentowano strukturę dochodów Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020.

Tabela 1. Struktura dochodów Gminy Sędziejowice ze względu na źródło pochodzenia w latach 2017-2020 (w zł).

	2017 r. (wykonanie)	2018 r. (wykonanie)	2019 r. (wykonanie)	2020 r. (plan)
Dochody ogółem	25.670.084,04	28.327.360,17	30.030.568,91	32.749.968,43
Subwencja ogólna	7.981.829,00	7.937.762,00	8.998.867,00	9.010.661,00
Dotacje	8.519.877,01	8.497.173,63	10.022.406,59	10.285.661,00
Dochody własne	9.168.378,03	11.892.424,54	11.009.295,32	13.453.646,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz uchwały budżetowej na 2020r.-

W latach 2018-2020 dochody ogółem Gminy Sędziejowice rosną. Podobną tendencję wykazują subwencje i dochody własne.

Strukturę dochodów przedstawiono w oparciu o wskaźnik udział dochodów własnych ogółem w dochodach budżetu ogółem (WDW), liczony według wzoru:

$$WDW = \frac{DW}{D} \times 100$$

gdzie:

DW – dochody własne ogółem

D – dochody budżetu ogółem

W analizowanych latach wskaźnik ten kształtuje się następująco:

WDW (2017 wykonanie) = 35,72 %

WDW (2018 wykonanie) = 41,98%

WDW (2019 wykonanie) = 36,36%

WDW (2020 plan) = 41%

WDW – obrazuje wielkość, a także dynamikę i tempo zmian wielkości dochodów własnych w strukturze dochodów budżetu ogółem. Informuje o potencjale finansowym i samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego. Obraz struktury dochodów własnych np. dochody podatkowe, niepodatkowe, które będą w dalszej części przedmiotem analizy, wskazują na faktyczną niezależność od zewnętrznych źródeł finansowania zadań samorządu terytorialnego, a także na wyciągnięcie wniosków w zakresie polityki finansowej jst i ewentualnych zagrożeń dla budżetu wynikających z tego tytułu.

Wskaźnik WDW w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2019 oscyluje w granicach 35-42 % na przestrzeni badanych lat. Oznacza to, że ok. 1/3 dochodów ogółem, to dochody własne, niezależne od budżetu państwa. Finansowanie zewnętrzne to ok. 66% dochodów gminy (subwencje, dotacje). Jak wynika z tej analizy Gmina Sędziejowice jest samorządem o sporym potencjale dochodowym.

Z punktu widzenia konstrukcji budżetu, ważną kwestią jest podział dochodów na bieżące i majątkowe.

Tabela 2. Struktura dochodów Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

L.p.		2017 r. (wykonanie)	2018 r. (wykonanie)	2019 r. (wykonanie)	2020 r. (plan)
1.	Dochody ogółem	25.670.084,0 4	28.327.360,17	30.030.568,9 1	32.749.968,4 3
2.	Dochody bieżące ⁶	24.821.127,31	27.064.496,45	29.323.917,70	29.265.543,70
3.	Dochody majątkowe ⁷	848.956,73	1.262.863,72	706.651,21	3.484.424,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2017 - 2019 oraz planu na 2020 r.

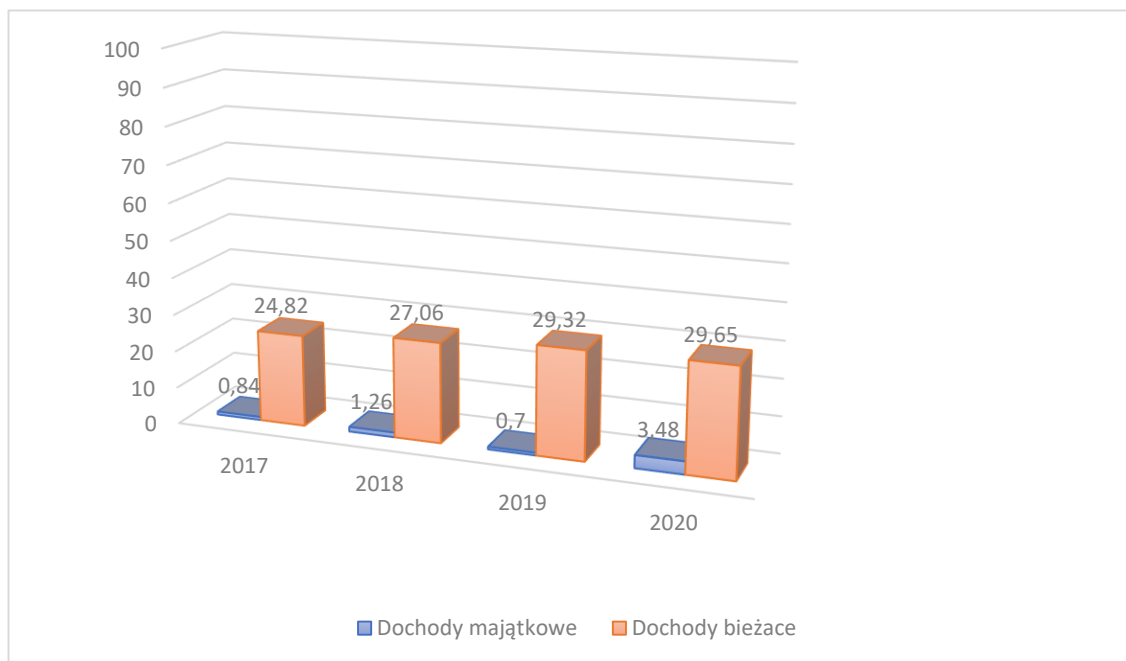
Dochody Gminy Sędziejowice w latach od 2017 – 2020 (plan) wykazują tendencję rosnącą. Planowane na 2020r. dochody są o ponad 7 mln zł większe niż w 2017 roku. Rosną również dochody bieżące. Plan na 2020 rok przewiduje kwotę ponad 29,26 mln zł. Dochody majątkowe wskazują jednoznacznie na tendencję rosnącą w perspektywie analizowanego okresu i w roku 2020 planowane

⁶ Dochody bieżące - dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi, a więc takie, które nie obejmują wpływów ze sprzedaży majątku, z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności oraz dotacji i środków na inwestycje.

⁷ Dochody majątkowe - dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

są na poziomie 3.484.424,73 mln zł, co jednoznacznie mówi o wzroście kwoty w perspektywie budżetowej od 2017 roku o 2.635.468 mln zł. co silnie koreluje z realizowaną inwestycją „Budowy przedszkola”.

Wykres 1. Dochody bieżące i majątkowe Gminy Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).

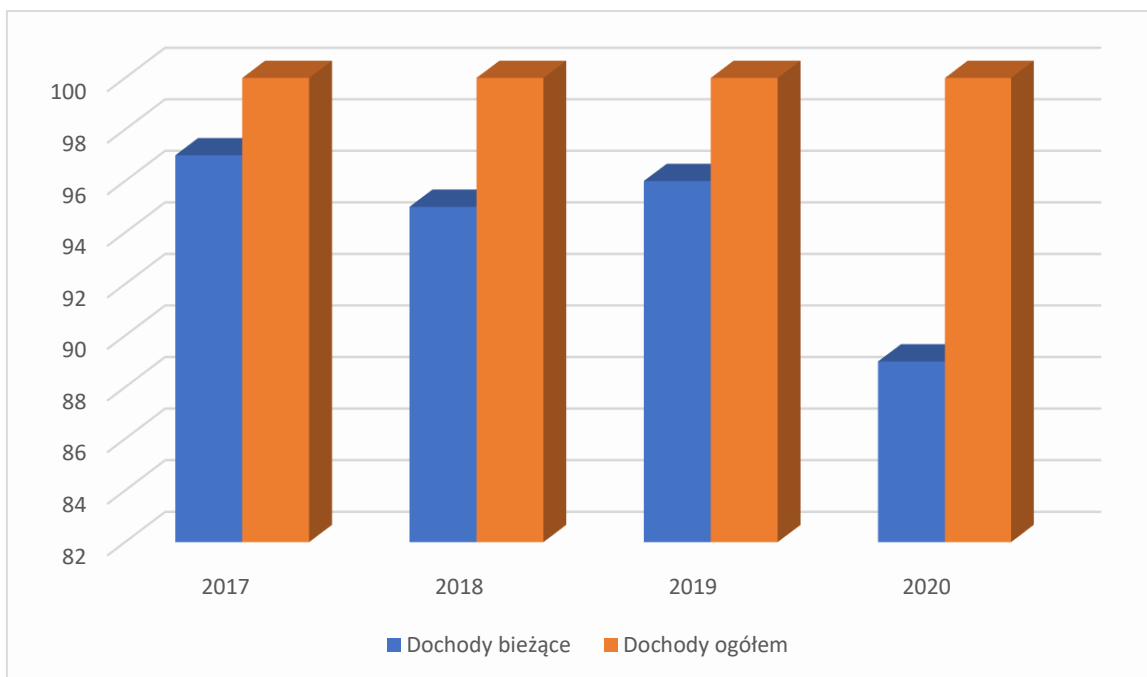

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019 oraz planu na 2020 r.

Dochody bieżące budżetu Gminy Sędziejowice w roku 2020 stanowią 89,4 % planowanych dochodów ogółem. W minionych latach przedstawiały się następująco: 2019 r. – 97,6 %; 2018 r. – 95,5 %; 2017 r. – 96,7 %.

Wykres 2. Dochody bieżące i ogółem Gminy Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019 oraz planu na 2020 r.

W dalszej kolejności poddano analizie strukturę dochodów Gminy Sędziejowice przy użyciu wskaźników finansowych. Pierwszym z nich jest wskaźnik udziału dochodów bieżących w dochodach budżetu ogółem (WDB), liczony według wzoru:

$$WDB = \frac{DB}{D} \times 100$$

gdzie:

DB – dochody bieżące ogółem

D – dochody budżetu ogółem

Wskaźnik udziału dochodów bieżących w dochodach budżetu ogółem (WDB) w badanych latach kształtuje się następująco:

WDB 2017 (wykonanie) = 96,69 %

WDB 2018 (wykonanie) = 95,54 %

WDB 2019 (wykonanie) = 97,64 %

WDB 2020 (plan) = 89,36 %.

W analizowanych latach wskaźnik udziału dochodów bieżących w dochodach ogółem (wykonanie 2017 - 2019 roku) utrzymuje się na zbliżonym poziomie, wynoszącym ok 96,62%.

Jednym z czynników powodujących wzrost nominalny i procentowy dochodów bieżących w badanym okresie jest realizacja przez jst rządowego programu „500+”. Dochody bieżące mają

niebagatelne znaczenie w realizacji zapisów *art. 235 – 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U. z 2016r. poz. 885 z późn. zm.)*.

Interesującym zaś jest fakt ujętych w planach gminy na rok 2020 poziom dochodów majątkowych na dużo wyższym pułapie niż w poprzednich latach. Przyczyną tego stanu rzeczy jest dofinansowanie do zadania inwestycyjnego „Budowa przedszkola”.

Planowane dochody majątkowe zostały zapisane w wysokości 3.484.424,73 zł. W poprzednich latach 2017 - 848.956,73 zł., w roku 2018 - 1.262.863,72 zł., a w roku 2019 - 706.651,21 zł.

Kolejnym zastosowanym w analizie wskaźnikiem jest wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetu ogółem (WDM), liczony według następującego wzoru:

$$WDM = \frac{DM}{D} \times 100$$

gdzie:

DM – dochody majątkowe ogółem

D – dochody budżetu ogółem

W badanych latach wskaźnik ten przybiera następujące wartości:

WDM 2017 (wykonanie) = 3,31 %

WDM 2018 (wykonanie) = 4,46 %

WDM 2019 (wykonanie) = 2,35 %.

WDM 2020 (plan) = 10,64 %.

Wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetu ogółem (WDM) w Gminie Sędziejowice był najniższy w 2019 roku i wyniósł 2,35%. Dochody majątkowe wyniosły 706.651,21 zł.

Należy pamiętać, że dochody majątkowe mogą mieć charakter incydentalny, to znaczy, że ich udział w strukturze danego roku występuje jednostkowo, np. w sytuacji sprzedaży nieruchomości. Od 2011 r. nie ma możliwości finansowania wydatków bieżących dochodami majątkowymi, dlatego też błędne przyjęcie udziału dochodów majątkowych za podstawę do diagnozowania ich w przyszłości może sprzyjać wyciąganiu błędnych wniosków, co do możliwości finansowych jst. Obowiązującą zasadą jest, że im większy jest udział dochodów majątkowych w strukturze dochodów budżetu (szczególnie tych, które nie mają charakteru incydentalnego),

tym większy jest potencjał rozwoju danej jst. Nowelizacja ustawy o finansach publicznych zakłada, że przy wyliczaniu wskaźnika zadłużenia nie będą brane pod uwagę dochody ze sprzedaży majątku. Dochody ze sprzedaży majątku będą mogły być źródłem wcześniejszej spłaty długu.

Podatki samorządowe stanowią podstawową grupę dochodów własnych gminy. Podatek to przymusowe, jednostronne, bezzwrotne i nieodpłatne świadczenia o charakterze ogólnym pobierane przez organy państwowe lub jednostki samorządu terytorialnego. Podatki stanowiące dochód gminy określa *art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (2020 r. poz. 23, 374, 1086.)*.

Wpływy pochodzące z podatków i opłat mają charakter lokalny i uzależnione są od decyzji rad gmin, które w drodze uchwały określają ich wysokość. Ustawodawca określa jedynie maksymalny poziom określonych podatków.

Tabela 3. Wybrane dochody podatkowe Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

L.p.		2017 r. (wykonanie)	2018 r. (wykonanie)	2019 r. (wykonanie)	2020 r. (plan)
1.	Dochody podatkowe ogółem działu 756	5.893.003,49	6.795.778,22	7.174.142,08	7.060.095,00
2.	rozd. 756 15 osoby prawne razem	772.618,05	762.101,05	867.084,69	887.500,00
	Podatek od nieruchomości	618.107,80	659.301,54	620.576,21	643.000,00
	Podatek rolny	3.441,00	1994,00	2.272,00	2.500,00
	Podatek leśny	80.835,00	84.203,00	80.993,00	82.000,00
	Podatek od środków transportowych	30.805,00	79.214,00	162.529,00	159.000,00
3.	rozd. 756 16 osoby fizyczne razem	1.530.445,04	1.530.847,01	1.570.219,86	1.647.000,00
	Podatek od nieruchomości	587.361,24	569.852,33	603.121,41	637.000,00
	Podatek rolny	605.605,76	615.380,14	615.360,67	680.000,00
	Podatek leśny	26.267,60	28.412,72	26.782,78	29.000,00
	Podatek od środków transportowych	132.798,00	139.577,00	126.061,02	134.000,00
4.	Ogółem rozdz. 756 15 osoby prawne i 756 16 osoby fizyczne	2.303.063,09	2.292.948,06	2.437.304,55	2.534.500,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz planu na 2020 r.

Dochody podatkowe ogółem rozdziałów 756 15 i 756 16 w analizowanych latach sukcesywnie rosną czego przykładem może być różnica pomiędzy dochodami ogółem z roku 2017 i 2019 wynosi 134.241,46 zł.

Łączne dochody rozdziału 756 15 osoby prawne oraz rozdziału 756 16 osoby fizyczne w poszczególnych latach oscylują w granicach 35,5% dochodów działu 756.

Przy analizie wielkości poszczególnych źródeł dochodów rozdział 756 15, 756 16 należy zwrócić uwagę, że największą część stanowią dochody z tytułu podatku od nieruchomości.

Tabela 4. Wysokość podatku od nieruchomości od osób prawnych i fizycznych Gminy Sędziejowice w latach 2015-2017 (w zł i %).

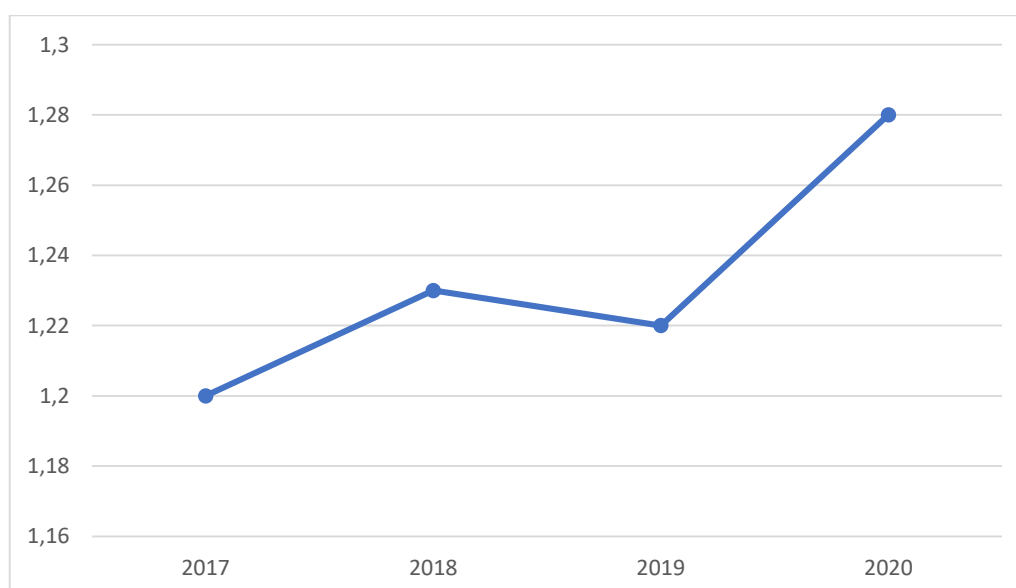
	Podatek od nieruchomości		Razem
	osoby prawne rozd. 756 15	osoby fizyczne rozd. 756 16	
2017 r. (wykonanie)	618.107,80 52%	587.361,24 48%	1.205.469,04 100%
2018 r. (wykonanie)	659.301,54 54%	569.852,33 46%	1.229.153,87 100%
2019 r. (wykonanie)	620.576,21 51%	603.121,41 49%	1.223.697,62 100%
2020 r. (plan)	643.000,00 50,23%	637.000,00 49,77%	1.280.000,00 100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gmina Sędziejowice za lata 2017 -2019 oraz planu na 2020 r.

W Gminie Sędziejowice, podobnie jak w wielu gminach w Polsce, dominują podatki od nieruchomości od osób prawnych. Podatek od osób prawnych w roku 2020 ma wynieść ponad 50% podatku od nieruchomości.

Jednocześnie dostrzec można w analizowanych danych finansowych nieustanny wzrost sumy wartości analizowanego podatku, który wizualizuje poniższy wykres.

Wykres 3. Wysokość podatku od nieruchomości w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019 oraz planu na 2020 r.

W Polsce do dochodów własnych gmin ustawodawca zalicza także udział we wpływach z podatków stanowiących dochód budżetu państwa tj. PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz CIT (podatek dochodowy od osób prawnych). Z punktu widzenia ekonomiczno- społecznego trudno traktować je jednak, jako klasyczne dochody własne. Stawki tych podatków ustalone są centralnie, władze samorządowe nie mają bezpośredniego wpływu na ich konstrukcję. Nie mogą także stosować w ich zakresie ulg czy zwolnień podatkowych. Tym samym udziały w podatkach dochodowych nie są instrumentem zarządzania wpływającym na konkurencyjność jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 5. Udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

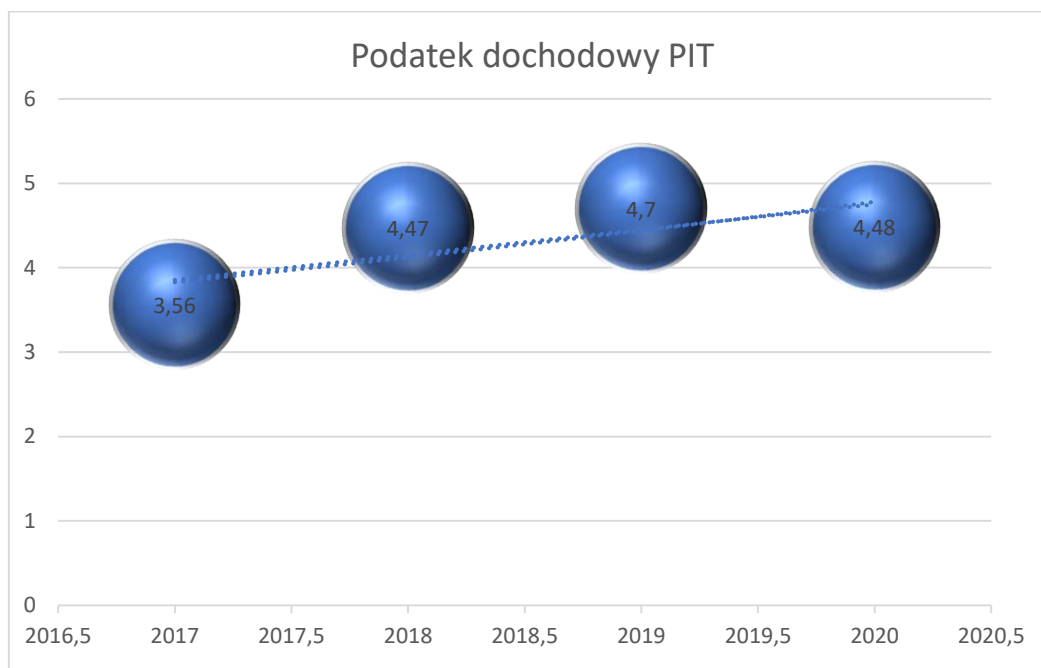
	2017 r. (wykonanie)	2018 r. (wykonanie)	2019 (wykonanie)	2020 r. (plan)
Dochody ogółem	25.670.084,04	28.327.360,17	30.030.568,91	32.749.968,43
Dochody działu 756	5.893.003,49	6.795.778,22	7.174.142,08	7.060.095,00
Udział we wpływach z podatku od osób prawnych (CIT) § 0020	-161,16	198,68	2.453,57	5.000,00
Udział we wpływach z podatku od osób fizycznych (PIT) § 0010	3.564.640,00	4.469.007,00	4.702.447,00	4.481.202,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2017 -2019 oraz planu na 2020r.

Udziały Gminy Sędziejowice we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) i fizycznych (PIT) ogółem wykazują tendencję rosnącą.

Podatek PIT w ogólnej kwocie jest dominujący i w 2019 r. stanowi ponad 99%. Podobne relacje występowały w latach poprzednich. PIT - to największa pozycja dochodowa, stanowiąca dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, w budżecie Gminy Sędziejowice, w roku 2020 r. stanowi 13,68%.

Wykres 4. Podatek dochodowy PIT od osób fizycznych Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2017 -2019 oraz planu na 2020r.

W dalszej części analizy obliczono wskaźnik struktury wielkości udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w dochodach budżetu ogółem w badanych latach, a także wskaźnik struktury poszczególnych źródeł udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w sumie ogółem tego rodzaju dochodów.

Wskaźnik struktury wielkości udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w dochodach budżetu ogółem (WSUD), liczony jest według wzoru:

$$WSUD = \frac{UD}{D} \times 100$$

gdzie:

UD – kwota udziałów ogółem w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach osiąga on następujące wielkości:

WSUD 2017 (wykonanie) = 13,88 %

WSUD 2018 (wykonanie) = 15,78 %

WSUD 2019 (wykonanie) = 15,66 %

WSUD 2020 (plan) = 13,68 %.

Wskaźnik WSUD w latach 2017-2020 (wykonanie) oscyluje w granicach 14,75%. Wskaźnik ten informuje i potwierdza atrakcyjność danej jst, jako kreatora dochodów podatkowych na danym terenie. W Gminie Sędziejowice, jeżeli w dochodach ogółem pominiemy dotację na realizację rządowego programu „500+” wskaźnik również rośnie.

Podatek PIT jest pobierany przez urzędy skarbowe, a wpływy z jego tytułu są uzależnione od liczby osób zamieszkujących terytorium danej gminy. Wielu niemeldujących się mieszkańców zdaje się nie być świadomymi związku między wpływami finansowymi do budżetu gminy, pochodzącymi z ich podatków, a możliwościami zaspokojenia ich podstawowych potrzeb przez lokalne władze samorządowe. W wielu gminach ubytki budżetu z tego tytułu mogą osiągać niekiedy znaczne kwoty.

Kolejnym zastosowanym w analizie budżetu Gminy Sędziejowice jest wskaźnik struktury poszczególnych źródeł udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (PIT czy CIT) w sumie ogółem tego rodzaju dochodów (razem PIT i CIT) – WSUD₁, liczony według wzoru:

$$WSUD1 = \frac{DUn}{UD} \times 100$$

gdzie:

DUn – dochody z danego *n* źródła dochodów – PIT

UD - kwota ogółem udziałów.

W badanych latach osiąga on następujące wielkości:

WSUD1 2017 (wykonanie) =100 %

WSUD₁ 2018 (wykonanie) =99,99 %

WSUD₁ 2019 (wykonanie) =99,96 %

WSUD₁ 2020 (plan) =99,89 %.

Wskaźnik WSUD₁ w Gminie Sędziejowice jest na wysokim poziomie, wynoszącym prawie 100%. Podatek PIT jest podatkiem dominującym, wskaźnik dla podatku CIT wynosi niecały 0,1%.

Niebagatelny wpływ na kondycję budżetu jst ma prowadzona przez nią polityka podatkowa. W zakresie wybranych podatków i opłat lokalnych gminy mogą obniżyć górne stawki, wprowadzać ulgi i zwolnienia podatkowe, umarzać zaległości, a także rozkładać na raty płatności podatkowe i odraczać termin płatności. Uchwalenie stawek podatkowych przez organy stanowiące gminy należy traktować nie tylko jako uprawnienie, ale i obowiązek, w rozumieniu pobierania dochodów budżetu gminy.

Rada gminy nie może nie wprowadzić albo zlikwidować w drodze uchwały konkretnych podatków

i opłat lokalnych. Nie może również ustalić stawki podatkowej na poziomie zerowym, ponieważ stanowi to, zgodnie z poglądami doktryny i stosownie do orzecznictwa, brak stawki, co z kolei uniemożliwia powstanie zobowiązania podatkowego.

Skutki prowadzonej przez Gminę Sędziejowice polityki podatkowej w latach 2017-2019 przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 6. Skutki polityki podatkowej Gminy Sędziejowice w latach 2017-2019 (w zł).

	Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych	Skutki udzielenia ulg i zwolnień	Skutki decyzji umorzenia, odroczenia itp.	Razem
2017r.	667.622,38	249.470,00	685,00	917.777,38
2018r.	710.811,66	281.955,00	00,00	992.766,66
2019r.	768.262,88	285.136,00	184,00	1.053.582,88

Źródło: sprawozdanie RB- PDP Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019.

Analiza sprawozdania Rb-PDP za lata 2017-2019 prowadzi do wniosku, że Gmina Sędziejowice nie uchwała maksymalnych stawek podatkowych od nieruchomości i podatku od środków transportu Dla rolnego jak i leśnego gmina Sędziejowice ma zaś uchwalone maksymalne stawki podatkowe. Zgodnie z obowiązującym prawem rada gminy w drodze uchwały określa wysokość stawek podatkowych, przy czym stawki te nie mogą przekraczać górnych limitów ogłoszonych w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Skutkiem prowadzonej polityki podatkowej jest uszczuplenie budżetu Gminy o kwotę ok. 1 mln zł w 2017 i 2018 roku oraz ponad 1 mln zł w 2019 roku. Jednocześnie istotne jest, aby wiedzieć, że określenie stawek podatkowych, udzielenie ulg i zwolnień to suwerenna polityka Rady Gminy Sędziejowice.

Skutki prowadzonej polityki podatkowej powodują nierekompensowaną w żaden sposób utratę dochodów własnych, ograniczając tym samym finansowe możliwości rozwoju infrastruktury gminy. Skutki polityki podatkowej wliczone są do dochodów podatkowych ogółem gminy, co ma przełożenie na wysokość subwencji wyrównawczej. Oznacza to, że wykorzystywane przez rady gmin władztwo podatkowe, nie może być gminom refundowane w postaci kwoty podstawowej części wyrównawczej subwencji ogólnej.

Kolejnym źródłem dochodów jest subwencje. Subwencja jest szczególną formą zasilania budżetu jest. Zaliczana jest do bezzwrotnych środków transferowych przekazywanych nieodpłatnie z budżetu państwa do budżetu gminy. Subwencja jest, zatem pomocą skierowaną do jednostek

samorządu terytorialnego, w sytuacji, gdy uzyskują one zbyt niskie dochody z własnych źródeł. Głównym celem subwencji jest równoważenie budżetu gminy (wyrównanie dochodu poszczególnych jednostek). Subwencja zasila budżet i nie jest związana z realizacją konkretnego zadania.

Tabela 7. Wysokość i struktura subwencji przekazywanej do budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w zł).

	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Subwencja ogólna dz. 758	7.937.762,00	8.998.867,00	9.010.661,00
Subwencja oświatowa 75801	4.629.417,00	4.845.304,00	4.818.889,00
Subwencja wyrównawcza 75802	3.308.345,00	4.153.563,00	4.191.772,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018 - 2019, sprawozdania Rb-NDS, Rb-27S, oraz uchwały budżetowej na 2020r.

W Polsce subwencja ogólna dla gmin składa się z kilku części. Może mieć charakter redystrybucji pionowej (część wyrównawcza) lub redystrybucji poziomej (część równoważąca). Gmina Sędziejowice w ramach subwencji ogólnej otrzymuje subwencję oświatową i wyrównawczą. Subwencję wyrównawczą otrzymują te gminy, w których wskaźnik dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca (wskaźnik G) jest mniejszy niż 92% wskaźnika dochodu podatkowego dla wszystkich gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca (Gg).

W analizowanych latach subwencja ogólna wykazuje tendencję rosnącą. Dominującą częścią subwencji ogólnej jest subwencja oświatowa, która stanowi w 2020 r. 53% subwencji ogólnej. Subwencja wyrównawcza to 47%, a równoważąca w analizowanych przypadkach nie występowała.

Subwencja oświatowa, kierowana jest do jednostek samorządu terytorialnego w związku z finansowaniem przez nie zadań związanych z prowadzeniem szkół podstawowych i gimnazjów. Od 2017 roku subwencją oświatową objęte zostały dzieci 6-letnie - przedszkolaki oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Łączna kwota części oświatowej subwencji ogólnej ustalana jest w wysokości nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej, w tak zwanym roku bazowym, z możliwością korekty o inne wydatki z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Podział tej części subwencji ma charakter zobiiektywizowany, a jego instrumentem jest algorytm ustalony w formie rozporządzenia ministra właściwego do spraw oświaty. W algorytmie tym główną zasadą jest założenie, że „pieniądze idą na ucznia”.

Subwencja naliczana jest na podstawie liczby uczniów w placówkach prowadzonych lub dotowanych przez gminę. Jest ona skorygowana wskaźnikiem uwzględniającym ewentualne

zróznicowanie kosztów kształcenia (np. liczby osób niepełnosprawnych) oraz formalny poziom przygotowania zawodowego nauczycieli, decydujący o wydatkach na wynagrodzenie.

Dla zobrazowania znaczenia subwencji otrzymywanej z budżetu państwa dla budżetu Gminy Sędziejowice wyliczono wskaźnik udziału subwencji ogólnej w dochodach budżetu ogółem (WSO).

$$WSO = \frac{SO}{D} \times 100$$

gdzie:

SO – subwencja ogólna (bez działu 758 02 uzupełnienie subwencji ogólnej dla jst)

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach wskaźnik utrzymuje się na poziomie:

WSO 2017 (wykonanie) = 31,17 %

WSO 2018 (wykonanie) = 31,76 %

WSO 2019 (wykonanie) = 29,96 %

WSO 2020 (plan) = 27,51

W roku 2020 subwencja ogólna w dochodach budżetu (ogółem) Gminy Sędziejowice stanowi około 9 mln zł. Jest to około 27-28 % budżetu Gminy. W analizowanych latach udział subwencji ogólnej w dochodach budżetu utrzymuje się na zbliżonym poziomie średnio około 30%.

Kolejnym, zastosowanym w analizie wskaźnikiem jest wskaźnik udziału części oświatowej subwencji ogólnej w dochodach budżetu ogółem (WSO_1), liczony według wzoru:

$$WSO_1 = \frac{SO_n}{D} \times 100$$

gdzie:

SO_n – subwencja oświatowa

D – dochody budżetu ogółem.

W latach 2017 – 2020 wskaźnik przyjmuje następujące wartości:

WSO₁ 2017 (wykonanie) = 17,67 %

WSO₁ 2018 (wykonanie) = 16,26 %

WSO₁ 2019 (wykonanie) = 16,18 %

WSO₁ 2020 (plan) = 14,71 %.

Subwencja oświatowa stanowi znaczący element dochodów ogółem. Wskaźnik WSO₁ w badanych latach w granicach 16%. Subwencja oświatowa to poniżej 1/5 dochodów budżetu Gminy Sędziejowice.

Dochodem budżetu jst są również dotacje celowe. Środki finansowe dotacyjne, w przeciwieństwie do środków subwencyjnych, przeznaczone są na realizację ściśle określonych zadań. Nie można ich wydatkować dowolnie. Dotacje z budżetu państwa są przekazywane na zadania z zakresu administracji rządowej, usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa, skutków powodzi i osuwisk, finansowanie zadań własnych, itp. Ponadto, do kategorii dotacji celowych uzyskiwanych przez jst, zaliczane są dotacje udzielone przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, czy środki z budżetu Unii Europejskiej.

Udział dotacji w dochodach budżetu Gminy Sędziejowice przedstawiono na podstawie wskaźnika struktury dotacji ogółem w dochodach budżetu ogółem (WDC), obliczonego według wzoru:

$$WDC = \frac{DC}{D} \times 100$$

gdzie:

DC – dotacje ogółem

D – dochody budżetu ogółem.

W badanych latach wskaźnik ten wynosi:

WDC 2017 (wykonanie) = 33,19 %

WDC 2018 (wykonanie) = 29,97 %

WDC 2019 (wykonanie) = 33,37 %

Wskaźnik WDC – uwzględniający kwoty dotacji ogółem w latach 2017– 2019 nie przekracza 34 %. Dotacje stanowią około 1/3 całości budżetu Gminy Sędziejowice. Im większy udział dotacji celowych w budżecie, tym mniejsza samodzielność w określaniu rodzajów zadań, jakie gmina może finansować. Ważną kwestią jest również przeznaczenie tych dotacji, tj. na zadania bieżące i inwestycyjne. Dotacje na zadania bieżące mają charakter zwykle cykliczny, natomiast inwestycyjne incydentalny.

W tabeli poniżej przedstawiono jedynie wybrane dochody Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020, które wskazują perspektywę finansową związaną z dochodami.

Tabela 8. Wybrane dochody Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

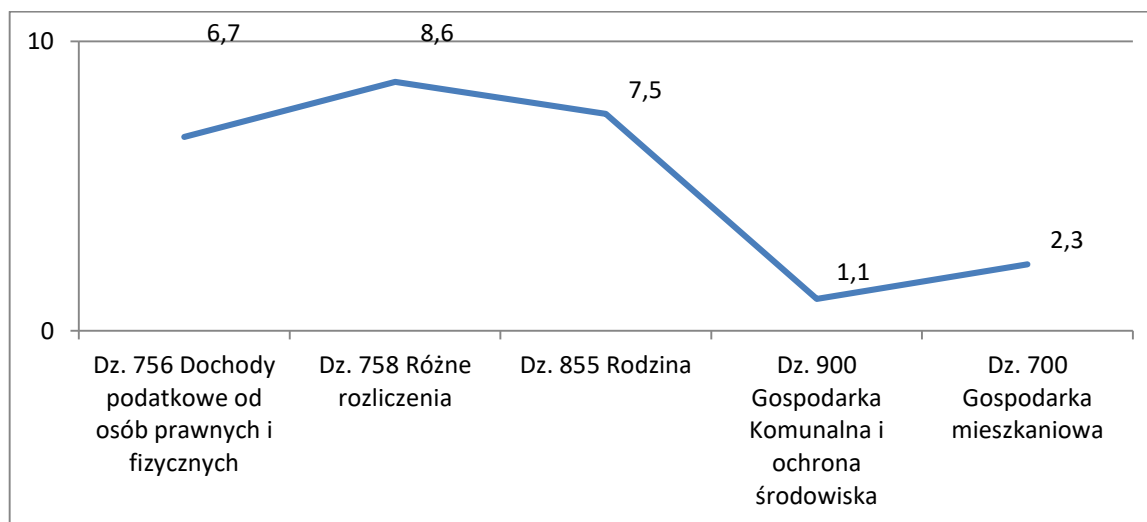
Klasyfikacja budżetowa dochodów	2017 (wykonanie)	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Dochody gminy razem	25.670.084,04	28.327.360,17	30.030.568,91	32.749.968,43
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	300.610,19	317.227,85	409.181,54	3.500,00

Dział 600 Transport i łączność	693.248,06	797.615,27	350.381,85	-
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	359.242,14	342.320,09	182.256,14	153.800,00
Dział 750 Administracja	152.029,22	1.468.075,69	183.183,41	105.550,00
Dział 756 Dochody podatkowe	5.893.003,49	6.794.213,22	7.174.647,08	7.060.095,00
Dział 757 Obsługa długu				
Dział 758 Różne rozliczenia	8.090.701,73	8.063.336,76	9.111.185,09	9.020.661,00
Dział 801 Oświata i wychowanie	514.034,28	550.867,20	754.514,43	476.386,70
Dział 852 Pomoc społeczna	1.085.991,37	1.372.115,72	1.318.841,94	1.184.493,00
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	152.056,31	124.544,39	70.563,89	15.000,00
Dział 855 Rodzina	6.638.300,82	6.505.855,77	7.840.743,42	9.069.743,00
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	925.815,15	946.770,46	1.230.306,92	1.207.040,00
Dział 921 Kultura	-	229,44	-	-
Dział 926 Kultura fizyczna	-	-	315.316,00	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019 oraz planu na 2020 r. W powyższej tabeli zestawiono jedynie wybrane dochody Gminy Sędziejowice w latach 2017 -2019 oraz planu 2020 r.

W kolejnym wykresie została zwizualizowana uśredniona z analizowanych lat wartość z najważniejszych dochodów Gminy Sędziejowice i przedstawia się ona następująco:

Wykres 5. Struktura niektórych dochodów budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gmina Sędziejowice za lata 2017-2019 oraz planu na 2020 r.

Jednym z największych źródeł dochodów Gminy Sędziejowice w 2020 roku i latach ubiegłych jest rozdział 758–Różne rozliczenia (subwencje), stanowiący około 30%. Podobnie w roku 2020 około 30% budżetu stanowi dział 855-Rodzina (w tym program „500+”). Dział 855–Rodzina oraz dział 852–Pomoc społeczna to tzw. „wydatki socjalne”, które razem zasilają budżet w kwotę ponad 10 mln złotych. Dochody podatkowe (własne) dostarczają do budżetu około 7 mln złotych. W planie na 2020r. jest ponad 7 mln zł, co stanowi ok 21% budżetu ogółem. W 2020r. ponad 1,2 mln złotych

pochodzić będzie z dochodów działu 900–Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Budżet Gminy Sędziejowice to tzw. budżet „zewnętrzny”, z dominacją subwencji i dotacji.

W dalszej kolejności analizie poddano wydatki Gminy Sędziejowice. Wydatki publiczne to rozdysponowanie środków pieniężnych przez państwo i inne związki publicznoprawne w celu zaspokojenia potrzeb publicznych. Zgodnie z *art. 6 ust. 1 ustawy o finansach publicznych*, środki publiczne przeznaczone są wyłącznie na dwie kategorie rozdysponowania, którymi są wydatki oraz rozchody. Określa przy tym jedynie rodzaje rozchodów publicznych (*art. 2 ust. 2*), do których w przypadku gminy zalicza się spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych i inne operacje finansowe związane z zarządzaniem długiem publicznym i płynnością finansową. Strukturę wydatków zaprezentowano w kolejnej tabeli, gdzie zestawiono strukturę tych wydatków w podziale na majątkowe i bieżące.

Tabela 9. Struktura wydatków budżetowych Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

	2017 r. (wykonanie)	2018 r. (wykonanie)	2019 r. (wykonanie)	2020 r. (plan)
Wydatki ogółem	28.732.991,18	28.010.909,56	29.265.617,01	35.427.680,89
Wydatki bieżące ⁸	22.972.995,62	24.646.000,82	27.629.820,57	28.259.932,70
Wydatki majątkowe ⁹	5.759.995,56	3.364.908,74	1.635.796,44	7.167.748,19

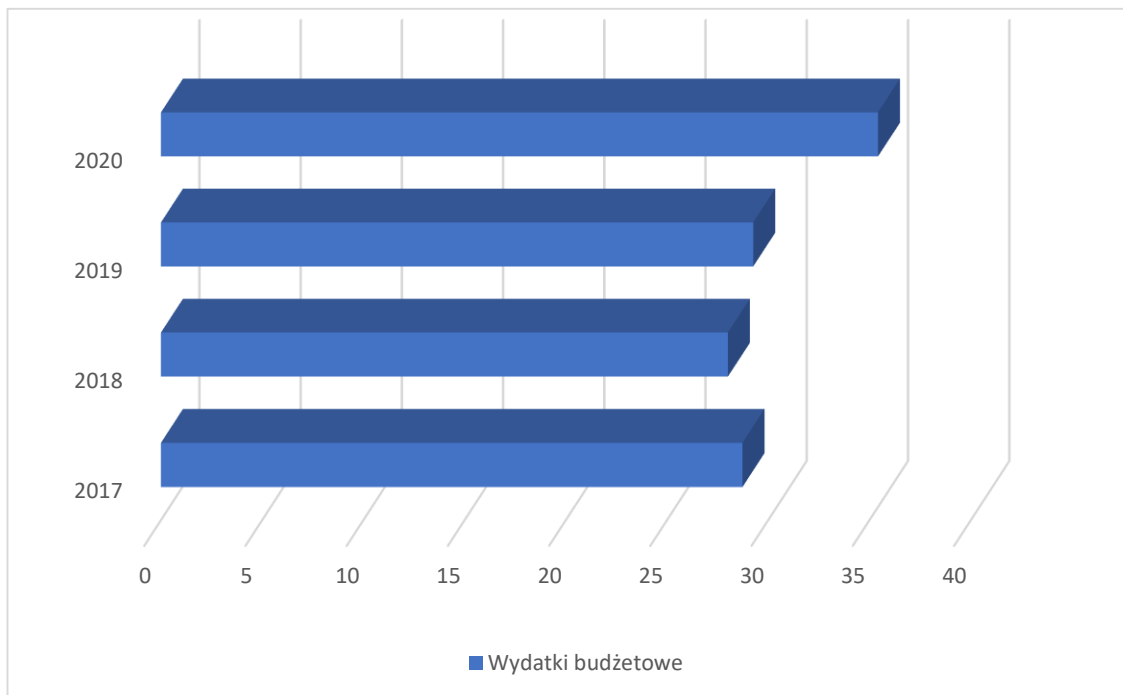
Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz planu na 2020 r.

Ogółem wydatki budżetowe w 2020r. planowane są na poziomie ponad 35,42 mln zł. W stosunku do: 2017 r. jest to wzrost o ponad 6,7 mln zł, 2018r. stanowi wzrost o 7,4 mln zł. a do 2019 o ponad 6 mln zł.

Dane te obrazuje poniższy wykres, gdzie jednoznacznie widać wzrost ogółem wydatków budżetowych Gminy Sędziejowice.

⁸ Wydatki bieżące - obejmują różnego rodzaju koszty, do których zalicza się wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań oraz koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem organizacji pozarządowych.

⁹ Wydatki majątkowe - obejmują wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych, dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Wykres 6. Wydatki budżetowe w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz planu za rok 2020.

W kolejnej analizie wydatków budżetu Gminy Sędziejowice zastosowano metodę wskaźnikową, obliczając wskaźnik struktury wydatków bieżących w wydatkach ogółem.

$$WZB = \frac{ZB}{W} \times 100$$

gdzie:

WZB – wskaźnik udziału wydatków bieżących w wydatkach ogółem

ZB – wydatki bieżące

W – wydatki budżetu ogółem.

W latach 2017 – 2020 wskaźnik kształtuje się na następującym poziomie:

WZB 2017 (wykonanie) = 79,94 %

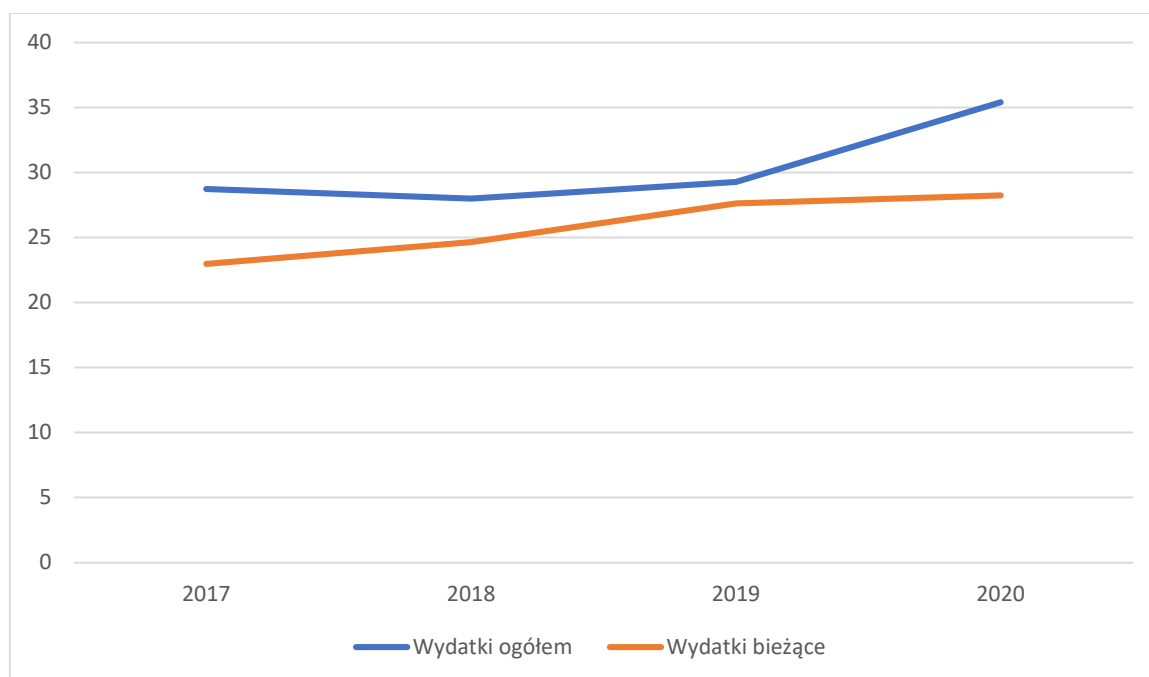
WZB 2018 (wykonanie) = 87,99 %

WZB 2019 (wykonanie) = 94,41%

WZB 2020 (plan) = 79,77 %.

Wydatki bieżące to „lwia” część wydatków ogółem. W latach 2017 - 2020 stanowią ponad 80 % wydatków ogółem i wykazują tendencję rosnącą. Przedstawione zostały w poniższym wykresie.

Wykres 7. Wydatki ogółem i bieżące w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz planu na 2020 r.

Wydatki bieżące budżetu wykazują tendencję rosnącą. W 2017 r. wyniosły blisko 22,97 mln zł, w 2018r. stanowiły 24,66 mln zł, w roku 2019 to 27,63, a plan na 2020 r. zakłada już blisko 28,26 mln zł. Rosnący trend z pewnością spowodowany jest między innymi realizacją rządowych programów „Rodzina 500 +”.

W analizie wydatków budżetu Gminy Sędziejowice zastosowano metodę wskaźnikową, obliczając również wskaźnik struktury wydatków majątkowych w wydatkach ogółem. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, liczony według wzoru:

$$WZM = \frac{ZM}{W} \times 100$$

gdzie:

WZM – wskaźnik udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

ZM – wydatki majątkowe

W – wydatki budżetu ogółem,

stanowi w kolejnych latach odpowiednio:

WZM 2017 (wykonanie) = 20,05 %

WZM 2018 (wykonanie) = 12,01 %

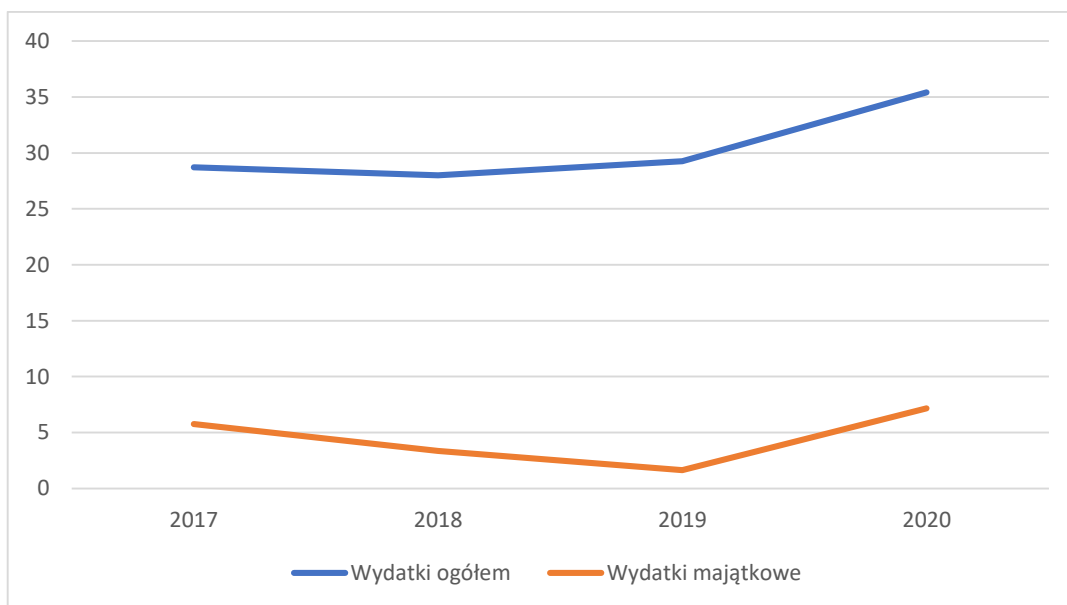
WZM 2019 (wykonanie) = 5,59 %

WZM 2020 (plan) = 20,23 %.

Wydatki majątkowe, zobrazowane wskaźnikiem WZM, w analizowanych latach 2017-2019 wykazują tendencję malejącą. Plan na 2020r. przewiduje wydatki majątkowe na poziomie ponad 20 % wydatków ogółem. Pokazuje to także poniższy wykres.

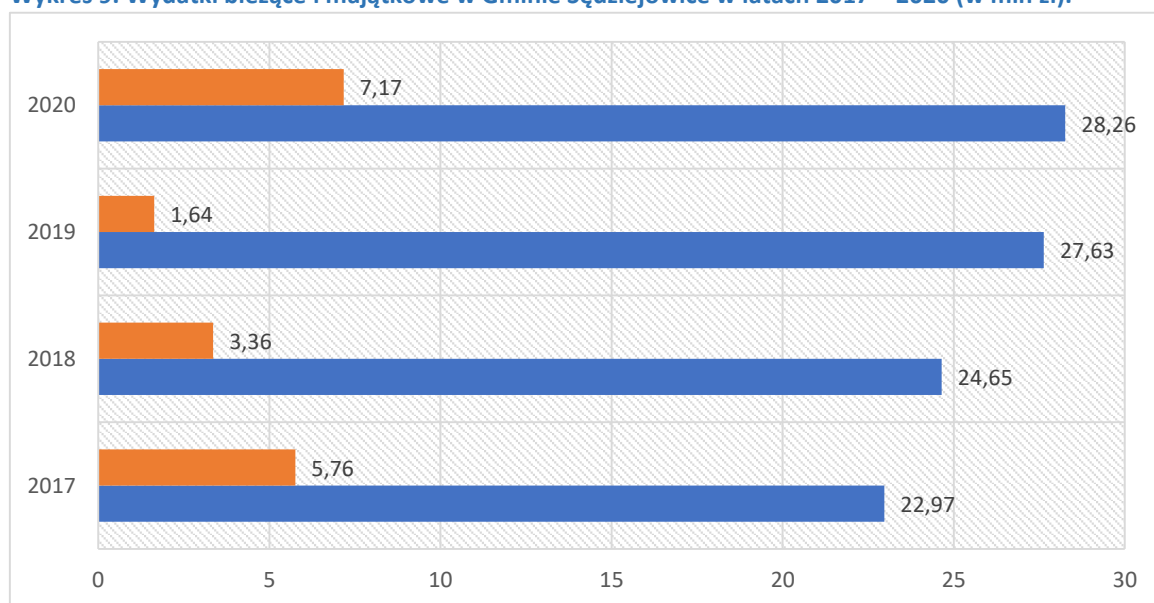
Wykres 8. Wydatki ogółem i majątkowe w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz planu na 2020 r.

Kolejny wykres ukazuje zależności występujące pomiędzy wydatkami bieżącymi, a majątkowymi w perspektywie czteroletniej. Jednoznacznie zwracają one uwagę na fakt wzrostu wydatków bieżących i majątkowych na przestrzeni analizowanych lat budżetowych.

Wykres 9. Wydatki bieżące i majątkowe w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019 oraz planu za rok 2020.

Struktura wydatków Gminy Sędziejowice w latach 2017- 2020 została zaprezentowana w kolejnej tabeli.

Tabela 10. Wybrane wydatki Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).

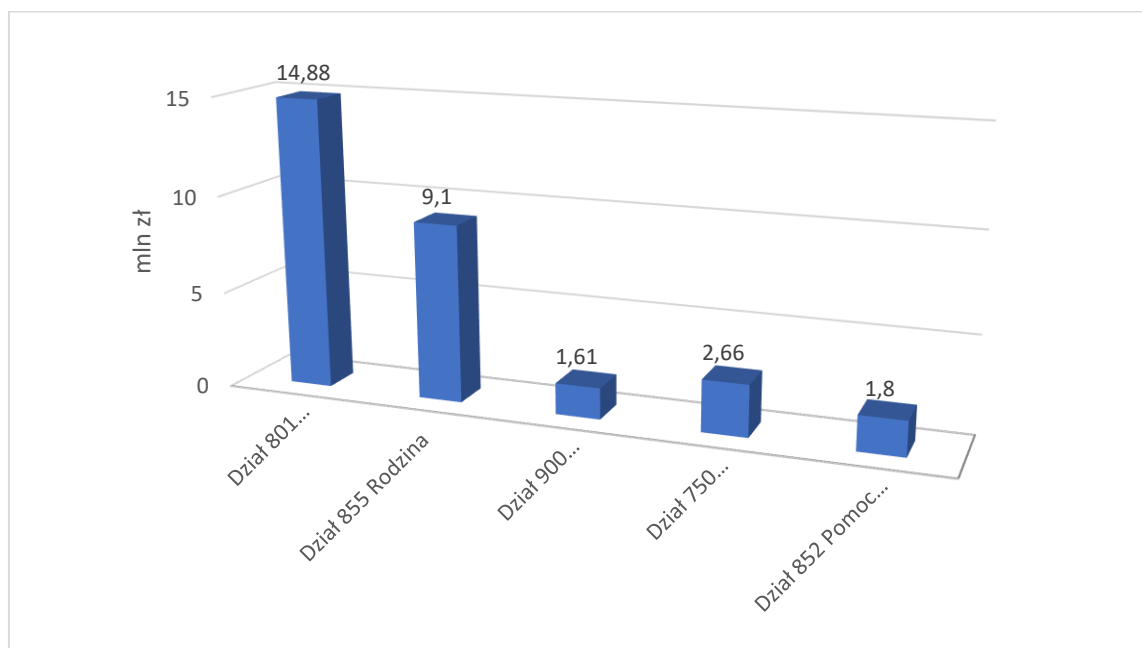
Klasyfikacja budżetowa wydatków	2017 (wykonane)	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Wydatki razem, z tego:	28.732.991,18	28.010.909,56	29.265.617,01	35.427.680,89
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	1.947.141,71	336.854,22	421.327,03	60.538,00
Dział 600 Transport i łączność	3.366.773,25	2.655.698,42	2.716.293,95	1.938.745,00
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	953.910,73	280.430,98	238.414,46	227.200,00
Dział 750 Administracja	2.412.213,52	2.886.339,08	2.505.959,31	2.659.550,00
Dział 757 Obsługa długu	39.115,14	88.992,98	79.281,33	90.000,00
Dział 801 Oświata i wychowanie	7.619.946,40	8.541.415,64	8.795.134,58	14.879.810,89
Dział 852 Pomoc społeczna	1.462.546,04	1.819.052,44	1.776.277,26	1.804.893,00
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	377.551,71	403.641,26	347.250,04	328.500,00
Dział 855 Rodzina	6.654.086,82	6.518.177,15	7.857.546,02	9.105.636,00
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1.745.711,85	1.371.769,02	1.596.621,59	1.610.161,00
Dział 921 Kultura	723.297,49	896.256,48	1.056.290,20	977.035,00
Dział 926 Kultura fizyczna	28.220,01	673.576,03	186.190,65	46.000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019, RbNDS, Rb-27S oraz uchwały budżetowej na 2020r. W tabeli przedstawiono jedynie wybrane wydatki Gminy Sędziejowice z analizowanego okresu finansowego.

W Gminie Sędziejowice najwięcej ze wszystkich wydatków pochłania dział 801-Oświata i wychowanie. W 2017r. na oświatę wydano 7.619.946,40 mln zł, plan na 2020r. zakłada 14.879.810,89 mln zł. Poza wspomnianym działem, zadania oświatowe finansowane są z działu 854- Edukacyjna opieka wychowawcza. Wydatki tego działu sięgają około 350 tys. zł rocznie. Wydatki „socjalne”

w Gminie Sędziejowice w 2020r. pochłaniają łącznie (dział 852, 855) blisko 11 mln złotych. Administracja w roku 2020 kosztuje samorząd ok. 2,7 mln zł. Informacje te zostały zwizualizowane między innymi w poniższym wykresie.

Wykres 10. Wybrane wydatki Gminy Sędziejowice planowane na 2020r. (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gmina Sędziejowice za lata 2017-2019 oraz planu na 2020r.

Analizie poddano również dynamikę zmian wysokości dochodów i wydatków budżetowych w latach 2017 – 2019 r. Wskazuje ona na zmiany zachodzące pomiędzy dochodami a wydatkami na przestrzeni lat budżetowych.

Tabela 11. Dynamika zmian poziomu dochodów i wydatków Gminy Sędziejowice w latach 2017-2019 (w zł).

	2017 r. (wykonanie)	2018 r. (wykonanie)	2019 r. (wykonanie)
Dochody	99,98%	87,45%	92,93%
Wydatki	96,97%	96,13%	87,45%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gmina Sędziejowice za lata 2017 -2019 r.

W 2019 r. względem 2018 r. nastąpił wzrost dochodów o 5,48 %. Podobnie wyglądała także sytuacja z analizowanych latami odnośnie do wydatków, gdzie w roku 2019 r. względem 2018 r. nastąpił spadek o 8,68 %. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w analizowanych okresach dynamika dochodów była wyższa od wydatków. Wyjątek stanowi rok 2018, gdzie wydatki przerosły procentowo dochody o 8,68%.

W dalszej kolejności analizie poddano wynik budżetowy Gmina Sędziejowice. Wynik budżetu to różnica pomiędzy dochodami ogółem a wydatkami ogółem. Budżet jednostki samorządu terytorialnego może być zrównoważony – wówczas wydatki są na tym samym poziomie, co dochody.

Nadwyżka występuje wówczas, gdy wydatki są mniejsze niż dochody, natomiast deficyt definiujemy, jako odwrotność nadwyżki.

Nadwyżka operacyjna to różnica pomiędzy dochodami a wydatkami bieżącymi. Wynik budżetu operacyjnego jst (nadwyżka operacyjna) ma bardzo duże znaczenie. Stanowi jeden z najistotniejszych wskaźników sytuacji finansowej jst. Obrazuje on zdolność jednostki samorządu terytorialnego

do pokrycia wydatków bieżących dochodami bieżącymi. Wydatki bieżące wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznaczają, że wydatki są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe jst. Wykonywanie zadań bieżących przez jednostkę odbywa się w tym przypadku kosztem sprzedaży majątku lub poprzez zaciągnięcie nowych zobowiązań. W sytuacji, gdy dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna) jst ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłaty wcześniej zaciągniętych pożyczek, kredytów. Obecne prawo finansów publicznych narzuca samorządom obowiązek zrównoważenia budżetów w części operacyjnej. Obowiązek ten dotyczy zarówno planowania budżetu jak i etapów jego wykonywania (*art. 235-243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649, 2020, z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695, 1175.)*). Ustawa dopuszcza wyższe wykonanie wydatków bieżących powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

Poniżej zaprezentowano przykładowe wskaźniki obrazujące wzajemne relacje dochodów i wydatków bieżących Gminy Sędziejowice.

1. Nadwyżka operacyjna jako wyraz stopnia możliwości akumulacji środków, które mogą być angażowane w wydatki majątkowe lub rozchody budżetowe

$$\text{NO} = \text{DB} - \text{WB}$$

NO – kwota nadwyżki budżetowej

DB – dochody bieżące

WB – wydatki bieżące

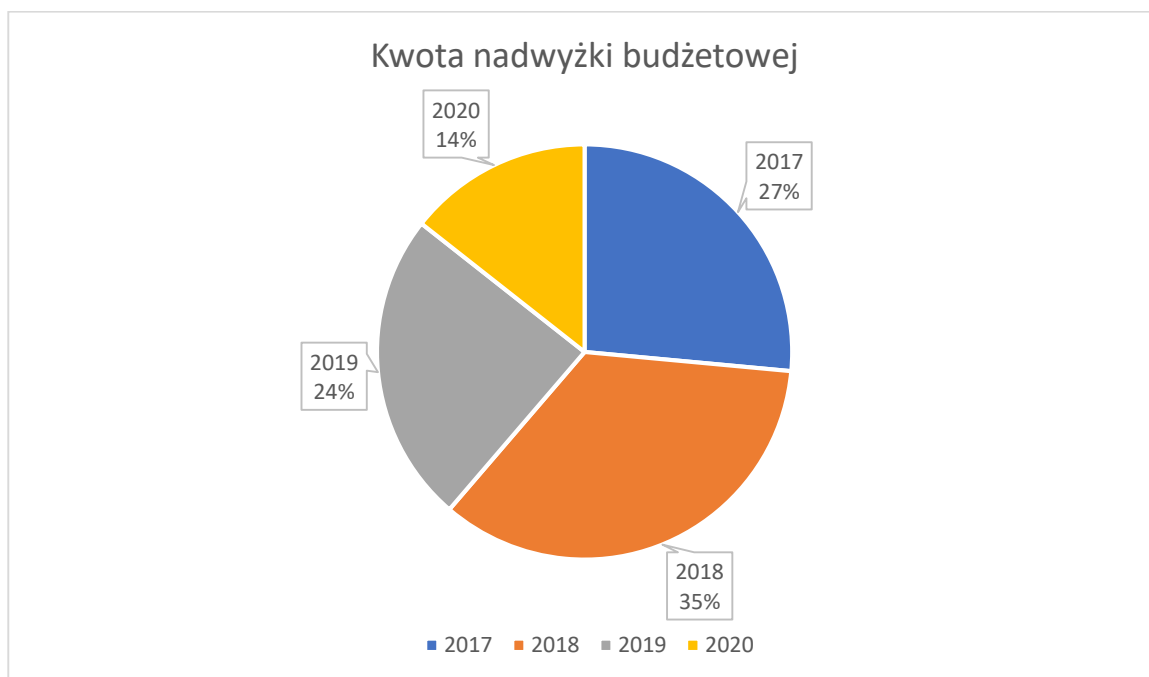
NO 2017 = 1.84 mln zł

NO 2018 = 2.42 mln zł

NO 2019 = 1,69 mln zł

NO 2020 = 1.00 mln zł (plan)

Wykres 11. Kwota nadwyżki budżetowej Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gmina Sędziejowice za lata 2017 -2019 i planu na 2020 r.

2. Wskaźnik stopnia pokrycia wydatków bieżących dochodami bieżącymi

$$NO1 = \frac{DB}{WB} \times 100$$

NO1 2017 = 108 %

NO1 2018 = 110 %

NO1 2019 = 106 %

NO1 2020 = 104 (plan) %

3. Wskaźnik pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem

$$WD = \frac{D}{WB} \times 100\%$$

D – dochody ogółem

WD 2017 = 112%

WD 2018 = 115%

WD 2019 = 108%

WD 2020 = 116% (plan)

Analiza wybranych wskaźników wzajemnych relacji pomiędzy dochodami i wydatkami może ukazywać pozytywne i negatywne trendy w dysponowaniu zasobami publicznymi.

Wskaźnik pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem (WD) osiąga wartości równe lub poniżej jedności, co oznacza, że w danej jednostce w sposób przejściowy lub trwały zaczyna brakować środków na realizację zadań bieżących oraz ewentualnych środków na realizację nowych zadań, przede wszystkim inwestycyjnych. Bez zmian w ich strukturze może to doprowadzić do trwałych trudności finansowych a nawet niewypłacalności (utrata płynności).

W Gminie Sędziejowice wysokość nadwyżki operacyjnej i wskaźnik stopnia pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem jest na bezpiecznym poziomie. Należy jednak zwrócić uwagę, że w/w wskaźniki, pomimo ich wysokich wartości, wykazują tendencje zróżnicowaną i malejącą, poza planem 2020, gdzie WD jest planowany na poziomie 116%.

Poniżej przeanalizowano zadłużenie Gminy Sędziejowice. Przedstawia się ono w następujący sposób.

Tabela 12. Zadłużenie Gminy Sędziejowice w latach 2017-2019 (w zł).

	2017 (wykonanie)	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)
Łączna kwota długu (zobowiązanie)	4.684.353,00	4.506.161,90	3.475.435,13
Wskaźnik Wz (stosunek długu do dochodów ogólnych)	18%	16%	12%
Kwota wydatków na obsługę długu	39.115,14	88.992,98	79.281,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania RB-Z za lata 2017 - 2019r.

Wskaźnik zadłużenia w stosunku do dochodów ogółem (Wz) liczony według wzoru:

$$Wz = \frac{Z_o}{D_o} = 100\%$$

gdzie:

Zo - zobowiązania ogółem na 31 XII

Do – dochody ogółem na 31 XII

Wynosi w badanych latach

Wz 2017 (wykonanie)= 18%

Wz 2018 (wykonanie)= 16%

Wz 2019 (wykonanie) = 12 %

Wskaźnik zadłużenia w Gminie Sędziejowice stopniowo spada. Wysokość zadłużenia Gminy na koniec 2019r. w oparciu o sprawozdanie Rb-Z wynosi 3,48 mln zł.

W ocenie ekspertów wspomniany wskaźnik (Wz) nie do końca oddaje rzeczywisty stan finansów Gminy. Wprowadzenie do dochodów Gminy środków dotacyjnych programu „500+” spowodowało obniżenie wskaźnika (Wz). Dochody i wydatki programu „500+” (dział 855-Rodzina) są sztywne, o czysto przepływowym charakterze, nie mogą być rozdysponowane w żaden inny sposób niż świadczenie wychowawcze, a tym samym nie wpływają na zdolność obsługi zadłużenia.

W ocenie ekspertów transfery finansowe tego typu powinny być wyłączone z budżetu jst, gdyż w dłuższej perspektywie mogą prowadzić do zwiększenia zadłużenia gmin i problemów z zachowaniem płynności finansowej.

Koszty obsługi długu w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2019 wahają się od około 40 do 80 tys. zł. rocznie. Zwracamy uwagę, że od 2014 r. podstawą wyliczenia maksymalnej absorpcji długu jest indywidualny wskaźnik, który odnosi się do zrealizowanych dochodów bieżących, dochodów z majątku oraz wydatków bieżących w ujęciu ex post za okres trzech lat. Nowe rozwiązania kładą nacisk na możliwość spłaty zadłużenia, a nie na jego rozmiary. Ustawodawca założył, iż liczy się tylko potencjał do ponoszenia spłaty zadłużenia w kolejnych latach budżetowych.

Nowelizacja ustawy o finansach publicznych znosi obowiązujące ograniczenia we wcześniejszej spłacie zadłużenia samorządów. Dotychczas, jeśli jednostka samorządu terytorialnego nie miała nadwyżki bieżącej z ostatnich trzech lat, a posiadała własne środki, nie mogła przeznaczyć ich na wcześniejszą spłatę długów, bo nie pozwalał na to *art. 243 ustawy o finansach publicznych*. Po zmianach, jst, jeśli tylko będą posiadały wolne środki, pochodzące np. ze zwrotu udzielonej pożyczki czy z nadwyżki budżetowej z lat poprzednich, będą mogły przeznaczyć je na wcześniejszą spłatę zadłużenia.

Zgodnie z regulacją prawną, przy wyliczeniu indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, uwzględniane są zobowiązania, które wywołują skutki ekonomiczne podobne do umowy pożyczki lub kredytu. Oznacza to, że wszystkie zobowiązania samorządów, które wywołują skutki ekonomiczne podobne do umowy pożyczki zostają objęte ograniczeniem, takim jak dla tradycyjnych kredytów i pożyczek, a samorzady przed ich zaciągnięciem będą zobowiązane do uzyskania opinii RIO.

Limitem spłaty zadłużenia objęte są wszystkie wydatki na obsługę długu (czyli także np. prowizje i opłaty), a wolne środki zostają wyłączone z reguły dotyczącej zrównoważenia budżetu, określonej w ustawie o finansach publicznych, aby samorzady nie zaciągały nadmiernych kredytów.

Ponadto, przy wyliczaniu wskaźnika zadłużenia nie są brane pod uwagę dochody ze sprzedaży majątku. Wykonane dochody ze sprzedaży majątku będą mogły być źródłem wcześniejszej spłaty długów.

Nowela ustawy wydłuża też do 7 lat okres, z którego liczony jest limit spłaty zadłużenia. Ponadto, wyliczenia indywidualnego wskaźnika zadłużenia są oparte na danych z wykonania budżetu, a nie z planowania. Nowa ustawa oprócz uszczelnienia systemu samorządowych finansów, ma uelastyczyć zarządzanie nimi w jst. Zgodnie z ustawą, organ wykonawczy jednostki będzie mógł dokonywać zmian w budżecie i wieloletniej prognozie finansowej jednostki, w związku z realizacją projektów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Po szczegółowej analizie budżetu Gminy, bardziej szczegółowo zbadano także wydatki oświatowe.

Wydatki działu 801 – Oświata i wychowanie to największa pozycja wydatków budżetu. Wydatki tego działu wykazują ponadto tendencję nieustannie rosnącą.

Tabela 13. Wydatki Gminy Sędziejowice w dziale 801 - Oświata i wychowanie w latach 2017-2020 (w zł).

	2017 (wykonanie)	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Dział 801 ogółem*, z tego:	7.619.946,40	8.541.415,64	8.795.134,58	14.879.810,89
Rozdział 801 01 Szkoły podstawowe	3.723.256,65	4.459.297,48	5.413.317,51	5.672.000,00
Rozdział 801 03 Oddziały „0” przy szkołach podstawowych	312.112,86	331.377,83	323.001,40	336.700,00
Rozdział 801 04 Przedszkola	1.209.119,08	1.364.898,65	1.779.441,81	8.011.438,89
Rozdział 801 06 Inne formy wychowania przedszkolnego	-	740,98	-	-
Rozdział 801 10 Gimnazja	1.197.355,91	832.024,00	372.856,04	-
Rozdział 801 13 Dowożenie	289.452,27	281.254,24	322.143,34	372.626,00

uczniów				
Rozdział 801 46 Doskonalenie nauczycieli	28.830,82	21.078,80	31.315,64	36.279,00
Rozdział 801 48 Stołówki szkolne i przedszkolne	248.691,44	269.465,71	249.856,41	338 000,00
Rozdział 801 49 Specjalna organizacja nauczania	-	24.746,45	19.154,12	-
Rozdział 801 50	204.018,75	81.277,25	110.602,72	-
80152	-	35.300,75	14.785,37	-
80153	-	54.378,92	37.557,75	-
Rozdział 801 95 Pozostała działalność	407.108,62	785.574,58	121.102,06	112.767,00

* - w tym inwestycje. Wzrost wydatków w roku 2020 spowodowany jest dofinansowaniem do zadania inwestycyjnego „Budowa przedszkola”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 i 2019, sprawozdania Rb-28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki działu 801 - Oświata i wychowanie w latach 2017-2020 oscylują w przy wyliczonej średniej 9,99 mln zł i wykazują tendencję rosnącą. Na uwagę zasługuje szczególnie rok 2020, który zdecydowanie podnosi średnią wydatków planowanych. W porównaniu z rokiem 2017 planowana kwota zaangażowania środków jest większa o 7,26 mln zł.

Najwięcej kosztuje utrzymanie szkół podstawowych. W 2020r. zaplanowano na ten cel kwotę 5,67 mln zł, co stanowi wzrost o ponad 250 tys. zł w stosunku do 2019r. Coraz więcej samorząd wydaje na rozdział 801 04. W 2020r. przedszkola mogą kosztować ponad 8,01 mln zł. co wynika z faktu planowanych inwestycji związanej z przedszkolem w Sędziejowicach.

W kolejnej tabeli zestawiono wydatki oświatowe działu 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2017-2020.

Tabela 14. Wydatki Gminy Sędziejowice w dziale 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2017-2020 (w zł).

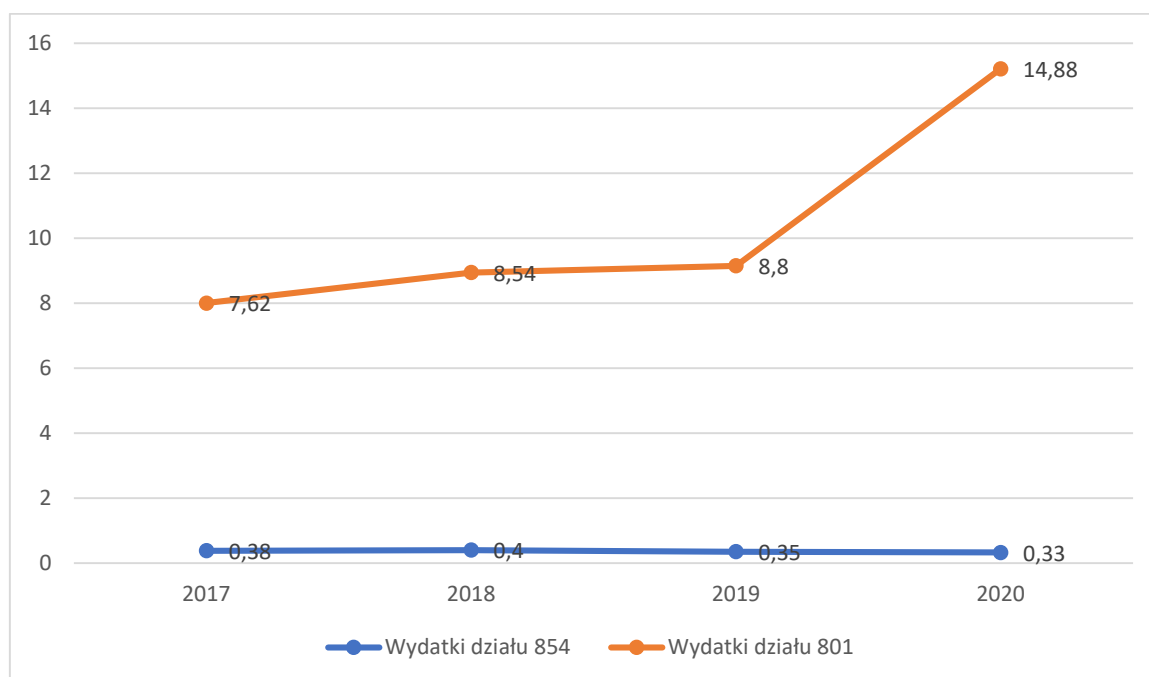
	2017 (wykonanie)	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Rozdział 854 01 Świetlice szkolne	191.749,35	266.585,78	262.494,45	303.500,00
Rozdział 854 12 Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży	16.029,47	11.472,26	14.793,22	15.000
Rozdział 854 15 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	169.772,89	125.583,22	69.962,37	10.000,00
RAZEM	377.551,71	403.641,26	347.250,04	328.500,00

dział 854				
------------------	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019, sprawozdania Rb-28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki działu 854 Edukacyjna opieka wychowawcza wydatkowane w latach 2018 roku są wyższe od wykonania roku 2017 o kwotę 26 tys. zł. Plan na 2020 rok jest niższy od wykonania 2019 roku o około 20 tys. zł. Wizualizacja poniższa przedstawia jasno aktualną sytuację spadku wydatków w dziale 854 jaka zapoczątkowała się w 2018 roku.

Wykres 12. Wydatki Gminy Sędziejowice w dziale 854 i dziale 801 w latach 2017-2020 (w zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019, sprawozdania Rb-28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

W kolejnej tabeli zespół ekspertów dokonał zestawienia i analizy dochodów wynikających z działu 801–Oświata i wychowanie oraz działu 854–Edukacyjna opieka wychowawcza w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2020.

Tabela 15. Dochody działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854–Edukacyjna opieka wychowawcza w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2020 (plan).

	2017	2018r.	2019r.	2020r. (plan)
Rozdział 801 01	81.202,71	9.423,61	30.866,77	11.800,00
801 03	24.864,00	23.547,00	12.627,00	-
801 04	286.950,68	343.672,17	563.474,27	332.686,70
801 06	-	-	-	-
801 10	-	-	-	-
801 13	-	-	120,84	-
801 49	-	1.370,00	1.403,00	-

801 50	-	-	-	-
801 53	-	-	37 557,75	-
801 32	-	-	-	-
RAZEM	393.017,39	376.692,78	646.049,63	344.486,70
Rozdział 854 15	135.996,31	113.069,39	56.058,89	-
854 16	-	-	-	-
RAZEM	135.996,31	113.069,39	56.058,89	0
OGÓŁEM Dział 801 i 854	529.013,70	489.762,17	702.108,52	344.486,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019, sprawozdania Rb-27S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Z analizowanych danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że największe dochody są pozyskiwane ze szkół podstawowych i przedszkoli. Te ostatnie, czyli przedszkola generują dochody, które w latach 2017-2019 sukcesywnie wzrastały od 287 tys. zł do 563 tys. zł. W roku 2020 planowane były na poziomie około 333 tys. zł. W zależności od polityki finansowej praktykowanej przez Gminę mogą one sukcesywnie być wykorzystywane bezpośrednio na rzecz placówki oświatowej.

Podsumowanie analizy budżetu Gminy Sędziejowice:

Budżet Gminy Sędziejowice w roku 2017 wykazał deficyt wykazał deficyt budżetowy - wydatki ogółem przewyższyły wówczas dochody ogółem. W kolejnych dwóch latach sytuacja finansowa uległa zmianie i dochody zaczęły przeważać nad wydatkami. W roku 2019 gmina osiągnęła nadwyżkę w wysokości **764.951,90** zł. Plan zaś na 2020r. zakłada dochody na poziomie 32.749.968,43 zł. a wydatki na poziomie 35.427.680,89 zł. co wskazywać może na budżet niezrównoważony, gdzie wydatki są na poziomie wyższym od dochodów o około 2,68 mln. Wynik operacyjny w latach 2017-2020 jest na bezpiecznym poziomie wynoszącym 2,42 mln zł w 2018r. i 1,69 mln zł w 2019r. Planowany w uchwale budżetowej na 2020r. wynosi ponad 1 mln zł.

W analizowanych latach 2017-2020 dochody ogółem wzrastają. Wzrastają także dochody bieżące oraz dochody majątkowe. W planie na 2020r. dochody ogółem zaplanowano w wysokości wyższej niż wykonanie 2019r o około 3,5 mln. Prognozowany jest wzrost dochodów majątkowych i utrzymanie się na poziomie roku 2019 dochodów bieżących.

Dochody Gminy Sędziejowice to średnio ok. 61% subwencje i dotacje. Jest to zjawisko finansowania zewnętrznego, z budżetu państwa na poziomie poniżej 2/3.

W latach 2017-2019 kwota długu Gminy Sędziejowice, jak również wskaźnik Wz zadłużenia i koszty obsługi długu zaczęły się zmniejszać. Jest to pozytywne zjawisko dla polityki finansowej gminy.

W 2019 r. względem 2018 r. nastąpił wzrost dochodów o 5,48 %. Podobnie wyglądała także sytuacja z analizowanych latami odnośnie do wydatków, gdzie w roku 2019 r. względem 2018 r. nastąpił spadek o 8,68 %. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że w analizowanych okresach dynamika dochodów była wyższa od wydatków. Wyjątek stanowi rok 2018, gdzie wydatki przerosły procentowo dochody o 8,68%.

2. Analiza części oświatowej subwencji ogólnej Gminy Sędziejowice na 2020 rok

O zakresie, sposobie i źródle finansowania zadań oświatowych stanowią przepisy *art. 5a ust 3 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)*, w myśl których środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 167 ust 2. Konstytucji RP dochodami jst są dochody własne, subwencje (w tym część oświatowa subwencji ogólnej) oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Sposób ustalania subwencji oświatowej jest określony ustawą - *art. 27 i art. 28 Ustawy z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (2020 r. poz. 23, 374, 1086)*.

Kwota subwencji określana jest corocznie w ustawie budżetowej. Podział subwencji oświatowej - po odliczeniu rezerwy ustawowej między gminy, powiaty i województwa samorządowe dokonuje się według kryteriów ustalanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z zasadami przyjmowanymi w rozporządzeniu w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w danym roku. W celu doprecyzowania sposobu mierzenia skali zadań oświatowych i dostosowania do nich wysokości subwencji rozporządzenie uzależnia tą wysokość od liczby uczniów przeliczeniowych, otrzymywanej przez zastosowanie zróżnicowanych wag dla wybranych kategorii wiekowych, ustalonych typów i rodzaju szkół oraz wskaźnika korygującego i uwzględniającego stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Zakresem analizy części oświatowej subwencji ogólnej Gminy Sędziejowice objęto następujące obszary:

- wysokość przydzielonej Gminie subwencji oświatowej w oparciu o algorytm podziału części oświatowej subwencji ogólnej na 2020r.

- zgodność metryczki subwencji oświatowej na 2020r. ze sprawozdaniem SIO - stan na 30 września/ 10 października 2019r.
- szczegółowe badanie danych dotyczących obliczenia wysokości ostatecznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na 2020r. z podziałem na poszczególne placówki oświatowe Gminy Sędziejowice.

Analizy dokonano w oparciu o *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 12 grudnia 2019 roku w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2020 rok.*

Część oświatowa subwencji ogólnej na 2020r. jest dzielona między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem zakresu realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych określonych w *ustawie z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)* oraz *ustawie Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)*.

Część oświatowa subwencji ogólnej jest dochodem jednostki samorządu terytorialnego, co wynika z *art. 3 ust.1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (2020 r. poz. 23, 374, 1086)*.

Część oświatowa subwencji ogólnej (SO) składa się z trzech części:

- **SOA** – kwota bazowa części oświatowej, według finansowego standardu A podziału części oświatowej na realizację zadań szkolnych,
- **SOB** – kwota uzupełniająca, uwzględniająca wagi P zwiększające finansowy standard A na realizację zadań szkolnych,
- **SOC** – kwota części oświatowej na realizację zadań pozaszkolnych.

$$SO = SOA + SOB + SOC$$

Tabela 16. Wartości standardu finansowego A oraz wskaźnika korygującego Di w 2020 roku (w zł).

	Wartość – 2020r.
Standard A	5917,8938
Wskaźnik korygujący Di	1,1170699836

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 rok.

Standard A - otrzymuje się dzieląc kwotę ogólną subwencji (SO) pomniejszoną o 0,4% rezerwy przez ogólną liczbę uczniów przeliczeniowych w kraju.

Wskaźnik korygujący Di - wskaźnik uwzględniający stopnie awansu zawodowego nauczycieli. Zastosowanie tego wskaźnika umożliwi przekazanie relatywnie wyższych kwot części oświatowej subwencji ogólnej do tych jst, w których udział etatów nauczycieli o najwyższych stopniach awansu zawodowego w relacji do ogólnej liczby etatów nauczycieli jest wyższy niż średnia w skali kraju, co przekłada się na poziom ponoszonych przez poszczególne jst wydatków na wynagrodzenia nauczycieli.

Wysokość części oświatowej subwencji ogólnej uzależniona jest od liczby uczniów przeliczeniowych otrzymanej poprzez zastosowanie zróżnicowanych wag dla wybranych kategorii uczniów oraz określonych typów i rodzajów szkół oraz wskaźnika korygującego uwzględniającego stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Od 2017r. sześciolatki (dzieci oddziału „0”) objęte zostały subwencją oświatową. Do tej pory jednostki samorządu terytorialnego na wszystkie dzieci przedszkolne otrzymywały dotację.

W 2017r. rozszerzeniu uległy zadania pozaszkolne subwencji oświatowej (SOC) o zadania związane z prowadzeniem przedszkoli/ oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkołach podstawowych a także innych form wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 6 lat i więcej. *Rozporządzenie MEN z dnia 18 grudnia 2018r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2019 (Dz. U. z 2018r. poz. 2446)* wprowadziło w tym celu nowe wagi **P48, P49, P50**.

Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych Gminy Sędziejowice objęta subwencją oświatową na 2020 wynosi 444, którzy realizują naukę w oddziałach klasowych w dwóch szkołach podstawowych. Dokładne dane, w szczególności finansowe, przeanalizowane zostaną poniżej.

W roku 2020 subwencją oświatową objętych zostało 58 dzieci 6-letnich i starszych – uczęszczających do oddziałów „0” przy szkole podstawowej.

Przy obliczeniach liczbę uczniów gimnazjów ustaloną na podstawie danych SIO dla bazowego roku szkolnego, stan na dzień 30 września 2018 roku zmniejszono o 33,33%. To zmniejszenie liczby uczniów jest konsekwencją wprowadzonej od 1 września 2017 roku reformy oświatowej, tj. braku naboru do I klasy gimnazjum oraz utworzenia kl. VIII w szkołach podstawowych. Jednak ten czynnik przy obliczaniu subwencji na rok 2020 jest już nieaktualny z powodu braku klas gimnazjalnych.

Tabela 17. Zbiorcze zestawienie liczby uczniów fizycznych i przeliczeniowych objętych subwencją oświatową Gminy Sędziejowice na 2020 rok (w osobach).

Typ placówki	Liczba uczniów fizycznych	Liczba uczniów przeliczeniowych
Szkoły Podstawowe w Zespołach Szkół Gminy Sędziejowice	444	495,979072718
Klasa „0” w Zespołach Szkół Gminy Sędziejowice	58	52,480002829
Razem	502	548,459075547

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 rok.

W dalszej części opracowania analizie poddano liczbę uczniów objętych subwencją oświatową 2020r. uczęszczających do poszczególnych placówek oświatowych w Gminie Sędziejowice

Tabela 18. Liczba uczniów fizycznych i oddziałów klasowych w poszczególnych placówkach oświatowych na terenie Gminy Sędziejowice wynikająca ze SIO stan na 30 września 2019 będąca bazą do obliczenia subwencji na 2020 rok (w osobach).

Typ placówki	Liczba uczniów fizycznych	Liczba oddziałów klasowych ogółem
Zespół Szkół Ogólnokształcących Sędziejowicach - z przedszkolem Dzieci poniżej „0”- 39	326+ 38 dzieci powyżej „0”	19
Szkoła Podstawowa w Marzeninie z przedszkolem Dzieci poniżej „0”- 48	118 +20dzieci powyżej „0”	9
Razem	444 + 58 =502	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 rok.

Rozliczenia subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020r. na poszczególne typy szkół dokonano w oparciu o:

- metryczkę subwencji oświatowej na 2020r. (zasadniczą)
- metryczkę analityczną – wykaz szkół i placówek oświatowych opracowaną przez MEN na podstawie sprawozdania SIO, stan na 30 IX /10 X 2019r. na rok szkolny 2019/2020.
- załącznik do metryczki oświatowej – kalkulacja kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży na 2020r.

Od 2018 roku MEN wprowadziło zmiany w zakresie naliczania subwencji na uczniów tzw. „małych szkół”. Podwyższona została waga dla uczniów z takich placówek

(P₃) z 0,18 na 0,2. Zmieniona została również definicja małej szkoły, tak aby mogła obejmować 7 i 8 klasy. Do tej pory waga przysługiwała dla uczniów szkół podstawowych, w których liczba uczniów nie przekraczała 70. **Teraz jest to szkoła, w której średnia liczba uczniów w klasie nie przekracza dwunastu.** Taka zmiana definicji umożliwi uwzględnienie klasy 7 i 8 szkoły podstawowej.

$$SO = SOA + SOB + SOC$$

gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

1) SO – część oświatowa, po odliczeniu rezerwy, o której mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego;

2) SOA – kwota bazowa części oświatowej według finansowego standardu A podziału części oświatowej na realizację zadań szkolnych;

3) SOB – kwota uzupełniająca części oświatowej według wag P zwiększających finansowy standard A na realizację zadań szkolnych;

4) SOC – kwota części oświatowej na realizację zadań pozaszkolnych.

Tabela 19. Wysokość subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 r. (w zł).

SO		
4.778.605		
SOA	SOB	SOC
2.935.151,48	1.505.223,68	338.229,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 rok.

Podstawą naliczenia subwencji oświatowej na daną jednostkę oświatową jest między innymi liczba uczniów. W roku szkolnym 2019/2020 stan uczniów na 30 września 2019r. był podstawą do rozliczenia kwoty subwencji oświatowej na 2020r.

W dalszej części opracowania analizie poddano liczbę uczniów objętych subwencją oświatową naliczoną na 2020r., uczęszczających do placówek oświatowych w Gminie Sędziejowice

Tabela 20. Skrócona wersja metryczki subwencji oświatowej Gmina Sędziejowice na 2020 rok (w zł).

	Uczniowie	Waga	Uczniowie przeliczeniowi	Kwota
SOA				
Łączna liczba uczniów	444	1	495,979072718	2.935.151,48
Razem SOA				2.935.151,48
SOB				
(P1)	444	0,4	198,391629087	1.174 060,59
(P2)	118	0,1	13,181425806	78.006,28
(P4)	2	1,4	3,127795954	18.509,96
(P5)	3	2,9	9,718508857	57.513,10
(P6)	1	3,6	4,021451941	23.798,53
(P7)	-	9,5	-	-
(P46)	163	0,065	11,835356476	70.040,38
(P47)	1	1,5	1,675604975	9.916,05
(49)	444	0,025	12,399476818	73 378,79
Razem SOB				1.505.223,68
SOC				
(P52)	58	0,66	42,761438972	253.057,65
(P53)	58	0,15	9,718508857	57.513,10
(P68)	1	2,9	3,239502952	19.171,03
(P70)	4	0,21	0,938338786	5.552,99
(P71)	444	0,001	0,495979073	2.935,15
Razem SOC				338.229,93
SUBWENCJA OŚWIATOWA OGÓŁEM		4.778.605		

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice 2020.

Liczba uczniów według SIO (stan na 30 września 2019r.) w poszczególnych typach szkół wyniosła:

- szkoły podstawowe - 444 uczniów
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych i przedszkole (6 lat i więcej) - 58 uczniów.

Liczba uczniów wykazana w sprawozdaniu SIO (spis na 30 września 2019r.) jest zgodna z metryczką subwencji na 2020 rok (szczegóły w części dotyczącej liczby uczniów w szkołach).

W pozycji razem powyższej tabeli znajdują się również środki finansowe na uczniów dysfunkcyjnych (niepełnosprawnych) szkół podstawowych oraz przedszkoli.

W kwotach naliczonej subwencji oświatowej na poszczególne placówki oświatowe, prowadzone przez Gminę oraz osoby prywatne, fizyczne inne niż jst, znajdują się środki finansowe na organizację specjalnych form nauki dla uczniów niepełnosprawnych wszystkich szczebli tj. szkół podstawowych, przedszkoli. *Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2014 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (2014. Dz. U. poz. 247)*, wprowadzone zostały w dziale 801 nowe rozdziały:

- 801 49 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego,
- 801 50 - Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących itp.

Rozdziały te zostały wprowadzone w celu stworzenia możliwości ewidencji przez jst wydatków na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w ogólnodostępnych szkołach, przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego.

W subwencji oświatowej przewidziano wsparcie finansowe samorządów poprzez wagi dla uczniów z upośledzeniem umysłowym, niesłyszących, niewidzących, z autyzmem, niepełnosprawnością ruchową, itp.

W tabeli poniżej przedstawiono liczbę uczniów niepełnosprawnych, uczęszczających do szkół na terenie Gminy Sędziejowice, dla których została naliczona subwencja oświatowa na rok 2020.

Tabela 21. Liczba uczniów niepełnosprawnych w Szkołach Podstawowych Gminie Sędziejowice w roku 2020, dla których została naliczona subwencja (w osobach).

Waga	Szkoły podstawowe	Razem
-------------	--------------------------	--------------

(P₄)	SP Sędziejowice	2
(P₅)	SP Sędziejowice	3
(P₆)	SP Marzenin	
	SP Marzenin	1
Ogółem	2	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 rok.

Łączna liczba uczniów niepełnosprawnych (waga P₄ – P₆), realizujących obowiązek szkolny w placówkach oświatowych w 2020 wynosi 6, z czego wszyscy uczęszczają do szkół podstawowych.

Kwota środków finansowych zabezpieczonych w subwencji oświatowej na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji, nauki i metod pracy dla uczniów

(rozdz. 801 49, 801 50, 801 52) na 2020r. (wagi P₄ – P₆) wynosi ogółem 99.821,59 zł, z czego:

- (P₄) – 18 509,96 zł
- (P₅) – 57 513,10 zł
- (P₆) – 23 798,53 zł

Poza subwencją oświatową naliczoną na uczniów niepełnosprawnych szkół podstawowych samorząd otrzymuje pieniądze na dzieci dysfunkcyjne w przedszkolach (oddziały „O” i inne). Fundusze na ten cel zapisane są w części SOC- zadania pozaszkolne.

Gmina Sędziejowice otrzymała także **kwotę 19 171,03 zł. (waga P₆₈ – dzieci niepełnosprawne w przedszkolach grupa 2)**. Samorząd ma obowiązek wydatkować środki otrzymane w subwencji na kształcenie specjalne.

Konsekwencje związane z niezrealizowaniem przez jst przepisów art. 32 ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej wynikają z samorządowych ustaw ustrojowych, które regulują zagadnienia związane naruszeniem m. in. ustaw przez organy jst (*Ustawa z dnia 17 grudnia 2004r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1440, 1495, 2020, 2473, z 2020r. poz. 284.)*)

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych obowiązująca od 2018r. uszczegóławia i doprecyzowuje wątpliwości interpretacyjne związane z wyodrębnieniem przez jednostki samorządu terytorialnego środków na zadania wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w wysokości nie mniejszej niż wynikająca z podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań (*art. 11 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe*). Wprowadzone rozwiązanie określa, że w

przypadku szkół ogólnodostępnych, do wydatków na kształcenie specjalne zaliczają się wyłącznie wydatki na zadania wynikające z realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczeniach o potrzebie zajęć rewalidacyjno - wychowawczych (bez uwzględnienia wydatków finansowanych w ramach podstawowej kwoty subwencji naliczanej standardem finansowym). Takie podejście wyklucza zaliczanie do takich wydatków środków przeznaczonych na obsługę, administrację, itp.

Postulat wprowadzenia zmian w tym kierunku był zgłaszany przez dyrektorów szkół i samorządy - w celu uproszczenia rozliczania środków wykazywanych w rozdziale 801 50 i innych. Ważne jest, aby środki naliczane dodatkowo wagami nie były wykorzystywane na pokrycie kosztów związanych np. z obsługą administracyjną, kosztami mediów, itp., lecz aby w ramach tych środków były finansowane specjalne potrzeby uczniów niepełnosprawnych. W stosunku do poprzednio funkcjonującego rozwiązania pozostawiono możliwość **elastycznego sposobu wyodrębniania środków na kształcenie specjalne w ramach samorządu.**

Środki otrzymane na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży mają być przeznaczane na kształcenie specjalne **łącznie w ramach jednostki samorządu terytorialnego.** Oznacza to, że nie ma obowiązku odnosić środków otrzymanych w subwencji na ucznia do konkretnego ucznia niepełnosprawnego, podobnie nie ma obowiązku alokacji do konkretnej szkoły samorządowej.

W dalszej kolejności dokonano analizy wydatków działu 801- Oświata i Wychowanie w latach 2018-2020. Wydatkami subwencionowanymi są wszystkie wydatki bieżące działu 801 Oświata i wychowanie, które mają odzwierciedlenie w algorytmie otrzymywanej przez gminę subwencji oświatowej. Należą do nich wydatki bieżące rozdziałów:

- 80101 - szkoły podstawowe
- 80110 - gimnazja
- 80146 - doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- 80149, 80150 – realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki
- 80195 - pozostała działalność.

Rozporządzenie MEN z dnia 22 grudnia 2016r. w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jst na 2017r. (Dz. U. poz. 2298) wprowadziło nowe wagi (P37), (P38), (P39), (P46), (P52) w zadaniach pozaszkolnych związane z prowadzeniem przedszkoli, oddziałów przedszkolnych (tzw. „0”) przy szkołach podstawowych dla dzieci w wieku 6 lat i więcej.

Tabela 22. Wydatki subwencionowane działu 801- Oświata i wychowanie Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 a otrzymana subwencja oświatowa (w zł).

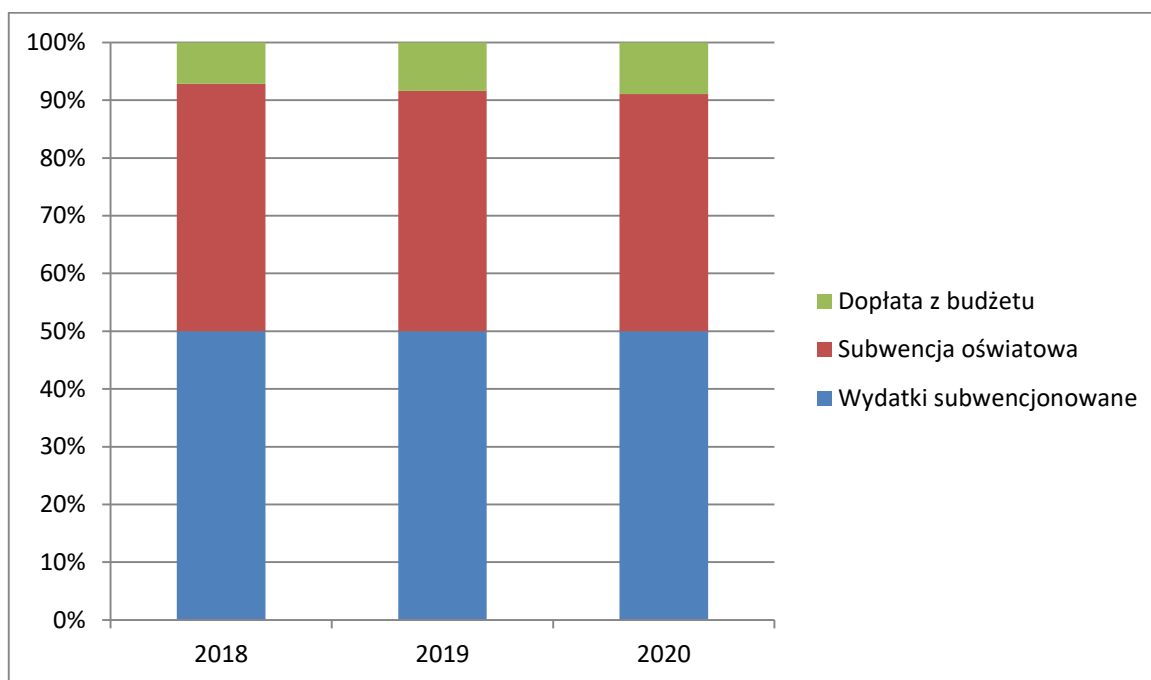
Dział	Źródło finansowania	Rozdział	Nazwa	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)	
801	Subwencionowane	80101	Szkoła podstawowa	4.459.297,48	5.413.317,51	5.672.000,0	
		80110	Gimnazja	832.024,00	372.856,04	-	
		80146	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	21.078,80	31.315,64	36.279,00	
		80149	Realizacja zad. wymag. spec. org. Nauki	24.746,45	19.154,12	-	
		80150	Realizacja zad. wymag. spec. org. Nauki	81.277,25	110.602,72	-	
		80152	Realizacja zad. wymag. spec. org. Nauki	35.300,75	14.785,78	-	
		80195	Pozostała działalność	109.452,57	121.102,06	112.767,00	
	Suma wydatków, która powinna być pokryta przez subwencję				5.563,177,30	6.051.818,23	5.821.046,00
	Subwencja				4.606.913,00	4.845.304,00	4.818.889,00
	Dopłata z budżetu Gminy Sędziejowice				956,264,30	1.338.736,23	1.042.441

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018-2019 rok oraz planu na 2020 r.

W analizowanych latach suma wydatków subwencionowanych, które powinny być sfinansowane przez otrzymywaną subwencję oświatową wykazują tendencję rosnącą. Poziom wydatków oscyluje od 5,6 mln zł w 2018r. do 5,8 mln zł w 2020r. W roku 2020 nastąpił wzrost w wydatkach planowanych, które powinny być pokryte przez subwencje. W stosunku do wykonania 2018 roku jest to wzrost o około 250 tyś. zł.

Wzrasta również kwota subwencji oświatowej. W 2018r. wyniosła 4,61 mln zł. Natomiast w 2020r. – 4,78 mln zł (pomniejszona o kwotę 310.570,75 zł – subwencji na dzieci przedszkolne).

Wykres 13. Wysokość wydatków subwencionowanych, subwencji oraz dopłaty do wydatków subwencionowanych z budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie metryczki subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na lata 2018-2019, wykonania budżetu za rok 2018-2019 oraz planu na 2020 r.

Otrzymywana subwencja oświatowa nie pokrywa wydatków subwencionowanych. Z dochodów własnych Gmina Sędziejowice „dopłaca” średnio w latach 2018-2020 ponad 1 mln zł. Najwięcej dopłacono w 2019r. – 1,34 mln zł. Planowana dopłata w roku 2020 jest na poziomie 1,04 mln zł.

Należy zwrócić uwagę, że subwencja oświatowa stanowi jedynie element dochodów gminy, z których pokrywane są wydatki oświatowe. O zakresie, sposobie i źródle finansowania zadań oświatowych przesądzają przepisy *art. 50 ust. 3 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)*, w myśl których środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są z dochodów jst. Oprócz wydatków subwencionowanych z dochodów własnych Gmina Sędziejowice musi też pokryć wydatki niesubwencionowane działu 801 Oświata i wychowanie oraz 854 Edukacyjna opieka wychowawcza.

Zadaniami niesubwencionowanymi działu 801 – Oświata i wychowanie są:

- Rozdział 80103 - oddziały „0” przy szkołach podstawowych
- Rozdział 80104 - przedszkola
- Rozdział 80106 - inne formy wychowania przedszkolnego
- Rozdział 80113 - dowożenie uczniów
- Rozdział 80148 - stołówki

Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza:

- Rozdział 85415, 85416 - pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym i o charakterze motywacyjnym

Tabela 23. Wydatki niesubwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w zł).

Dział	Źródło finansowania	Rozdział	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
801 – Oświata i wychowanie	zadania własne - środki budżetu Gminy Sędziejowice	80103* oddziały „0” przy szkołach podstawowych	331.377,83	323.001,40	336.700,00
		80104* przedszkola	1.364.898,65	1.779.441,81	8.011.438,89
		80106* inne formy wychowania przedszkolnego	740,98	-	-
		80113 dowożenie uczniów	281.254,24	322.143,34	372.626,00
		80148 stołówki	269.465,71	249.856,41	338.000,00
		Razem	2.247.737,41	2.674.442,96	9.058.764,80
854 – Edukacyjna opieka wychowawcza		85415 pomoc materialna dla uczniów	125.583,22	69.962,37	10.000,00
		85416 pomoc materialna dla uczniów			-
		Razem	125.583,22	69.962,37	10.000,00

*od 2017r. dzieci 6-letnie objęte zostały subwencją oświatową SOC – waga (P37), (P38), (P39). Dzieci 5,4,3 – letnie objęte są dotacją z budżetu państwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2018 i 2019 oraz planu na 2020r.

Kolejna tabela przedstawia wysokość wydatków niesubwencionowanych ponoszonych przez Gminę Sędziejowice w analizowanych latach sprawozdawczych.

Tabela 24. Suma wydatków niesubwencionowanych działu 801 oraz 854 Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w zł).

Suma wydatków działów 801 i 854	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
	2.373.320,63	2.744.405,33	9.068.764,80

--	--	--	--

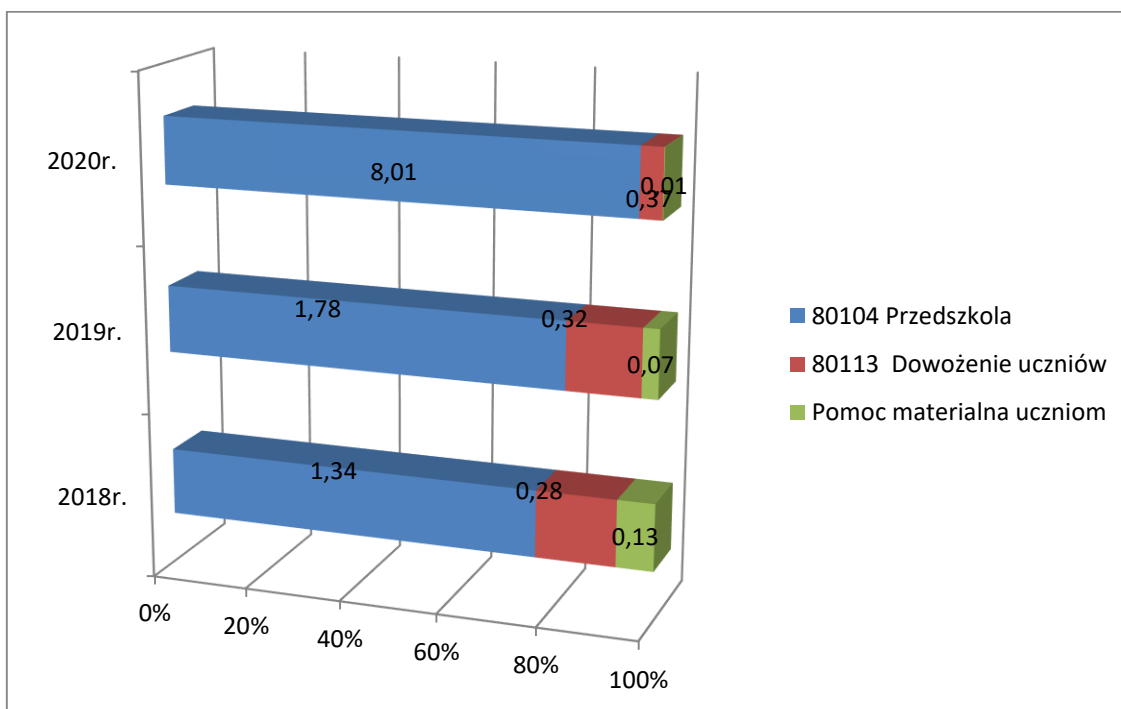
Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2018 i 2019 oraz planu na 2020 r.

Planowane wydatki niesubwencjonowane dz. 801 – Oświata i wychowanie oraz dz. 854 Edukacyjna opieka wychowawcza w 2020r. przekroczą kwotę 9,068 mln zł co jest uzasadnione uchwałą Gminy Sędziejowice dotyczącą wydatków inwestycyjnych w przedszkolu w Sędziejowicach i z tego powodu są wyższe o ponad 6,7 mln zł niż w 2018r. Rosną sukcesywnie wydatki rozdz. 801 04 Przedszkola, co ma duże znaczenie dla określania wysokości dotacji dla placówek niepublicznych.

Rosną także sukcesywnie wydatki rozdziału 801 48 – Stołówki. Funkcjonowanie stołówek w 2020r. będzie kosztować 338 tys. zł. Jest to kwota o ponad 68 tys. zł większa niż w 2018r.

Poniższy wykres wizualizuje najważniejsze wydatki niesubwencjonowane z działów 801 i 854.

Wykres 14. Najważniejsze wydatki niesubwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2018 i 2019 oraz planu na 2020 r.

Należy zauważyć, że na wydatki rozdziału 854 15 – Pomoc materialna dla uczniów jest otrzymuje dotację celową z budżetu państwa. *Ustawa o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327.)* stanowi,

że uczniowi przysługują prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel z budżetu państwa lub budżetu danej jst. Wysokość dotacji jaką otrzymują gminy może być nawet 90-95%, pozostałe 5% - to wkład własny gminy.

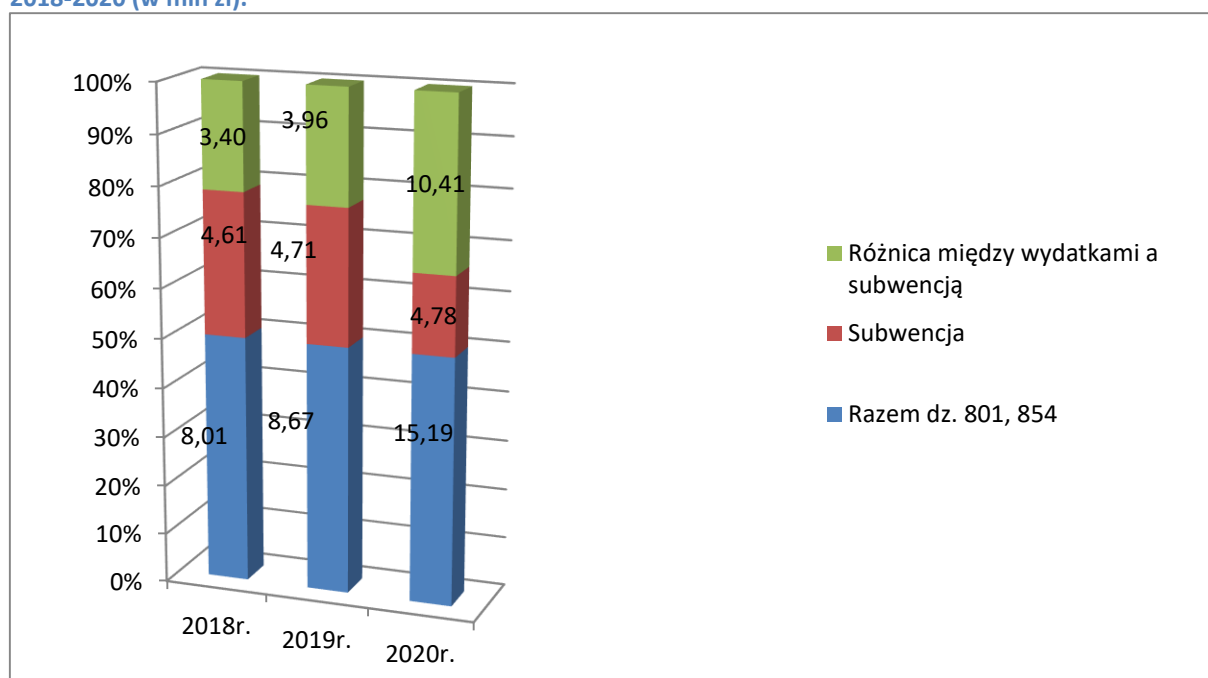
Tabela 25. Suma wydatków subwencjonowanych i niesubwencjonowanych działu 801 Oświata i wychowanie oraz wydatków niesubwencjonowanych działu 854 Edukacyjna opieka wychowawcza Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w zł).

Rodzaj wydatku	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Wydatki subwencjonowane (bieżące) działu 801 – Oświata i wychowanie	5.371.974,48	5.664.176,41	5.821.046,00
Wydatki niesubwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie	2.247.737,41	2.674.442,90	9.058.764,80 (w tym budowa przedszkola 6.201.760,19)
Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	392.169,00	332.456,82	313.500,00
Razem	8.011.880,89	8.671.076,13	15.193.310,80
Subwencja	4.606.913,00	4.713.082,00	4.778.605,00
Różnica (Razem - Subwencja)	3.404.967,89	3.957.994,13	10.414.705,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice rok 2018 i 2019 oraz planu na 2020 r.

W analizowanych latach suma wydatków subwencjonowanych, niesubwencjonowanych, majątkowych działu 801 – Oświata i wychowanie oraz wydatków niesubwencjonowanych działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oscyluje w granicach od 8,01 mln zł (w 2018r.) do 8,67 mln zł. (w 2019r.). Plan na 2020r. wynosi około 15,2mln złotych.

Wykres 15. Wydatki działu 801, 854, różnica między wydatkami a subwencją Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2018 i 2019 oraz planu na 2020r.

W latach 2018-2020 następował sukcesywny wzrost subwencji oświatowej od kwoty 4,61 mln zł w 2018r. do kwoty 4,78 mln zł. w roku 2020. Pomimo lekkiego wzrostu wydatków w 2019r. w stosunku do 2018r., dzięki zwiększeniu subwencji oświatowej, kwota dopłaty z budżetu Gminy do wydatków oświatowych jest o około 553 tys zł większa niż w 2018r. Należy zwrócić uwagę, że udział środków własnych Gminy Sędziejowice w finansowaniu oświaty od 2018r. sukcesywnie rośnie. W 2020r. może wynieść około 10.41mln zł. Uwarunkowane jest wspomnianą już wcześniej inwestycją związaną z budową Przedszkola w Gminie Sędziejowice.

W dalszej kolejności obliczono stopień pokrycia wydatków oświatowych działu 801 i 854 częścią oświatową subwencji ogólnej w latach 2018 – 2020.

$$PWO = \frac{CoSo}{Wo} \times 100$$

PWO – wskaźnik stopnia pokrycia wydatków oświatowych częścią oświatową subwencji ogólnej

CoSo – część oświatowa subwencji ogólnej

Wo – wydatki oświatowe razem dz. 801, 854

PWO 2018 - 57,50

PWO 2019 - 54,35

PWO 2020 - 31,45

Wskaźnik PWO– stopnia pokrycia wydatków oświatowych częścią oświatową subwencji ogólnej w latach 2018-2019 sukcesywnie spada. W 2018r. wyniósł 54,35. Zmniejszanie się PWO, oznacza zwiększenie środków własnych Gminy. W roku 2020 sytuacja wygląda inaczej w planowanych wydatkach 2020, gdzie ma być planowana budowa przedszkola. Wskaźnik tutaj uległ znacznemu zmniejszeniu do poziomu 31,45.

3. Wydatki poszczególnych placówek oświatowych Gminy Sędziejowice a naliczona dla nich subwencja oświatowa oraz średni koszt utrzymania jednego ucznia w szkołach prowadzonych przez Gminę Sędziejowice

Przedmiotem analizy jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy otrzymywana subwencja oświatowa na 2020r. pokrywa wszystkie wydatki subwencjonowane placówek prowadzonych przez Gminę.

Wydatkami subwencjonowanymi w Gminie są wszystkie wydatki bieżące **działu 801 Oświata i Wychowanie** w rozdziałach:

801 01	– Szkoły podstawowe
801 46	– Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
801 49, 801 50, 801 52, 801 53	– Specjalna organizacja nauki – uczniowie/dzieci niepełnosprawne
801 95	– Pozostała działalność.

Wydatkami subwencjonowanymi są również wydatki związane z obsługą administracyjnofinansową placówek oświatowych. Wydatki subwencjonowane powinny być pokryte otrzymywaną subwencją oświatową.

Wydatki placówek oświatowych, ze względu na źródło finansowania dzielą się na:

- **subwencjonowane**, które powinny być pokryte subwencją oświatową, to wydatki działu 801- Oświata i Wychowanie, rozdziałów: 801 01, 801 10, 801 46, 801 49, 801 50, 801 52, 801 53, 801 95 oraz działu 854- Edukacyjna Opieka Wychowawcza, rozdziałów: 854 01, 854 12, 854 46.
- **niesubwencjonowane**, pokrywane z dochodów własnych samorządu i dotacji. To wydatki działu 801- Oświata i Wychowanie, rozdziałów 801 03, 801 04, 801 06, 801 13, 801 48 oraz działu 854- Edukacyjna Opieka Wychowawcza, rozdziałów: 854 15, 854 16.

W kolejnej tabeli zestawiono wysokość wydatków subwencionowanych działu 801 - Oświata i wychowanie w latach 2017 – 2020 (plan) Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach.

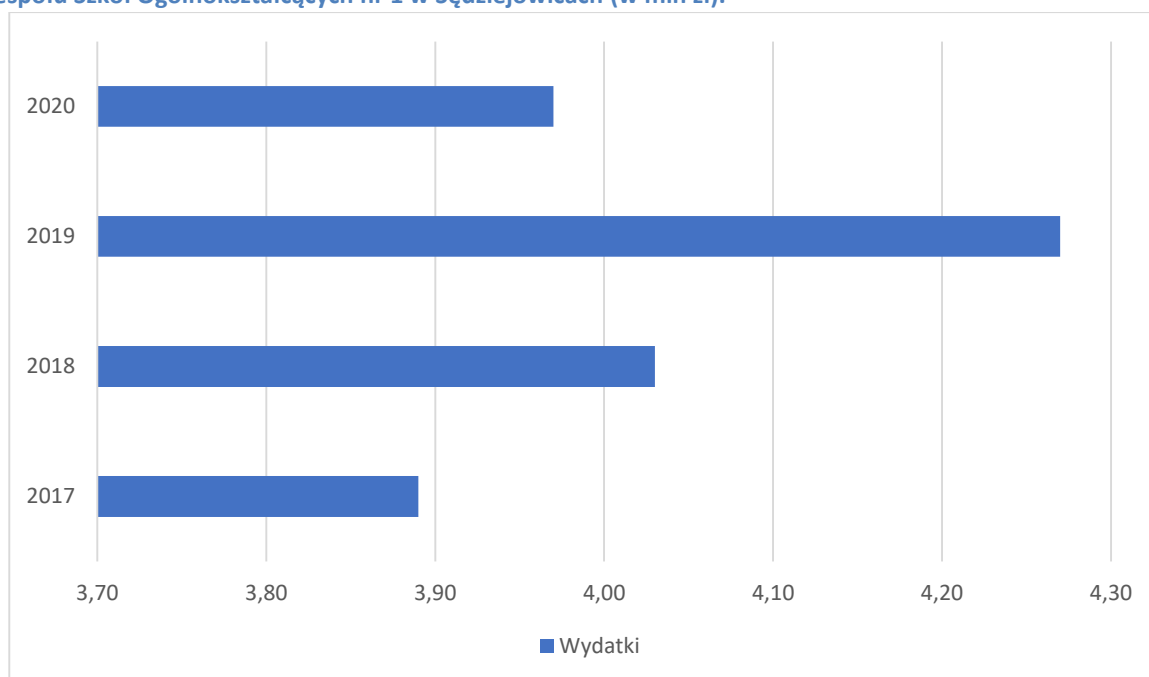
Tabela 26. Wydatki subwencionowane działu 801 Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017-2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 10	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 50	Rozdz. 801 52	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2017	2.460.432,96	1.197.355,91	19.905,94	-	174.285,75	-	-	34.677,96	3.886.658,52
2018	3.029.758,78	832.024,00	9.230,35	24.746,45	60.134,54	35.300,75	41.192,43	27.021,00	4.032.657,51
2019	3.717.353,68	372.856,04	20.309,78	19.154,12	70.746,44	14.785,78	26.965,88	30.294,06	4.272.465,78
2020 (plan)	3.926.000,00		18.279,00					30.294,00	3.974.573,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Powyższe dane poddane analizie ekspertów FRDL zwizualizowane zostały w wykresie 17 i przedstawiają dynamikę zmian wydatków subwencyjnych.

Wykres 16. Wydatki subwencionowane działu 801– Oświata i wychowanie w latach 2017- 2020 Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017-2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki subwencionowane Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017- 2020 (plan) wzrastają. Plan na 2020r. wynosi 3,97 mln zł i jest wyższy niż wykonanie

2017r. Wyraźny wzrost, o ok. 1,5 mln zł następuje w rozdziale 801 01 - Szkoły podstawowe i spowodowany jest utworzeniem klas VII i VIII.

Wydatkami subwencionowanymi Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach są także wydatki działu 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza:

- rozdział 854 01 – Świetlice szkolne.
- rozdział 854 12 – Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży.

Tabela 27. Wydatki subwencionowane działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017-2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 854 01	Rozdz. 854 12	Razem
2017	174 754,23	16 029,47	190.783,70
2018	220 772,13	11 472,26	232.244,39
2019	206 809,90	14 793,22	221.603.12
2020(plan)	217.000,00	15.000,00	232.000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Z tabeli 28 wynika, że roczne wydatki subwencionowane działu 854 Zespołu Szkół w Sędziejowicach oscylują w granicach od 190 tys. zł w 2017r. do 232 tys. zł w planie na 2020r.

W kolejnej tabeli dokonano zsumowania wydatków subwencionowanych działu 801 i 854 Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach.

Tabela 28. Wydatki subwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017- 2020 (w zł).

Rok	Wydatki subwencionowane działu 801	Wydatki subwencionowane działu 854	Razem
2017	3.886.658,52	190.783,70	4.077.442,22
2018	4.032.657.51	232.244,39	4.264.901,90
2019	4.272.465,78	221.603.12	4.494.068,90
2020(plan)	3.974.573,00	232.000,00	4.206.573,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki subwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2017 – 2020 (plan) wykazują tendencję rosnącą. Wykonanie za 2017 rok to kwota 4,08 mln zł a planowane wydatki na 2020 rok wynoszą ponad 4,20 mln zł. co wskazywać może że jest to plan niedoszacowany.

W dalszej kolejności dokonano analizy wydatków Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach.

Tabela 29. Wydatki niesubwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017- 2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 03	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 06	Rozdz. 801 13	Rozdz. 801 48	Razem
2017	189.460,14	726.155,07	-	283.891,78	248.691,44	1.448.198,43
2018	186.818,28	704.348,65	-	276.351,55	269.465,71	1.436.984,19
2019	217.432,49	539.511,51	-	316.345,66	249.856,41	1.323.146,07
2020 (plan)	215.000,00	563.100,00	-	365.600,00	338.000,00	1.696.700,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki niesubwencionowane Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach. Plan na 2020r. zakłada kwotę około 1,70 mln zł, która w porównaniu do 2017r. jest wyższa o ponad 248 tys. zł. Rosną wydatki niesubwencionowane wszystkich rozdziałów. Najwięcej samorząd kosztuje rozdział 801 04 (przedszkola) i 80 113 (dowózienie uczniów do szkół).

Należy zwrócić uwagę, że na dzieci powyżej 5 lat i starsze w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz innych formach wychowania przedszkolnego samorzady otrzymują subwencję oświatową – waga P48, P49, P50.

Na realizację wychowania przedszkolnego samorzady otrzymują natomiast z budżetu państwa wsparcie w formie dotacji celowej, tzw. dotacji przedszkolnej. Dotacja jest udzielana na dzieci w wieku 2,5 – 5 lat, od 1 stycznia 2018r. na wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, a nie jak to było wcześniej wyłącznie na gminy.

Poniżej obliczono koszt jednostkowy kształcenia ucznia Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2018- 2019 i według planu na 2020r.

Tabela 30. Koszt utrzymania jednego ucznia (SP + oddział „0”) w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2018- 2020 (w zł).

Rok	Wydatki (rozdziałach: 80101, 80103, 80113, 80146,80148, 80195 oraz 85401, 85412)	Liczba uczniów	Wydatek na jednego ucznia
2018	5.024.288,23	463 (SP -308 Klasa „0” -49 Gim 106)	10.851,59

2019	5.247.703,46	443 (SP -339 Klasa „0” – 49 Gim - 55)	11.913,55
2020 (plan)	5.125.173,00	364 (SP -326 Klasa „0” -38)	15.627,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018- 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Koszt utrzymania jednego ucznia w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach wykazuje tendencję rosnącą. Plan na 2020r. zakłada wydatek rzędu 15,62 tys. zł na jednego ucznia, w 2019r. była to kwota 11,93 tys. zł (o około 3700 tys. zł więcej). Najniższa kwota utrzymania ucznia była w roku 2018 i wynosiła około 11 tyś. zł.

Podobnej analizy oświatowej szukającej odpowiedzi czy otrzymywana subwencja oświatowa na 2020r. pokrywa wszystkie wydatki subwencionowane placówek prowadzonych przez Gminę Sędziejowice dokonano dla Zespołu Szkół w Marzeninie.

W kolejnej tabeli zestawiono wysokość wydatków subwencionowanych działu 801- Oświata i wychowanie w latach 2017 – 2020 (plan) tej placówki.

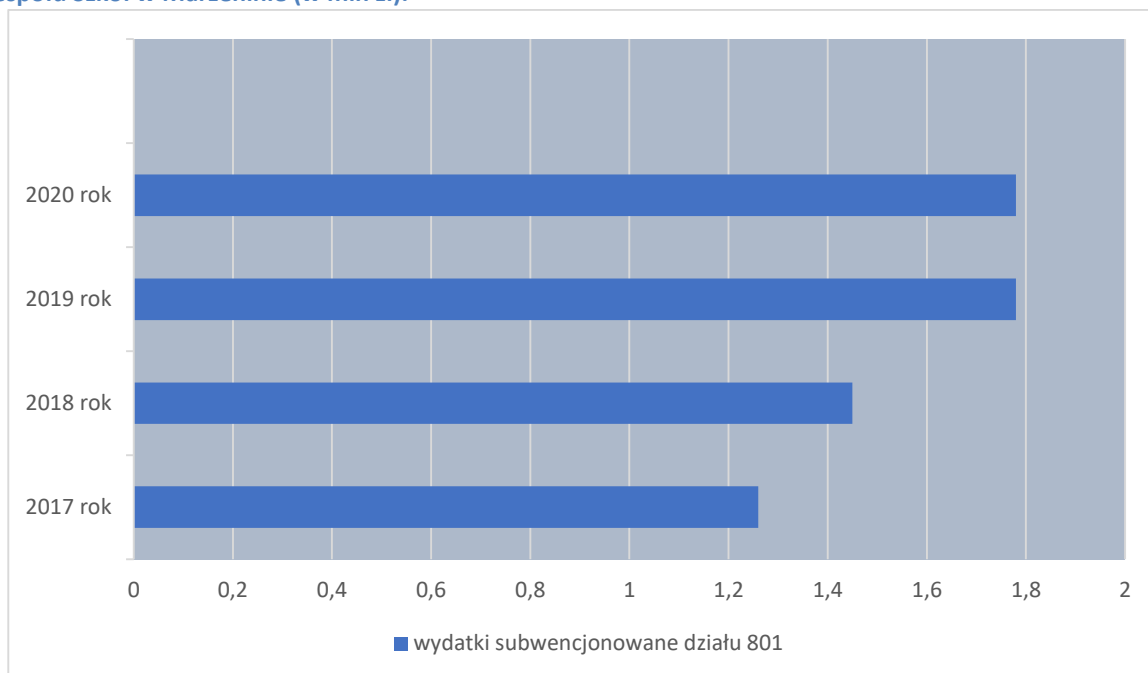
Tabela 31. Wydatki subwencionowane działu 801 Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 01	Rozdz. 801 10	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 50	Rozdz. 801 52	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2017	1.251.739,67	-	8.924,88	-	29.733,00	-	-	20.502,00	1.310.899,55
2018	1.429.538,70	-	11.848,45	-	21.142,71	-	13.186,49	20.949,00	1.496.665,35
2019	1.695.963,83	-	9.555,86	-	39.856,28	-	10.591,87	19.788,00	1.775.755,84
2020 (plan)	1.746.000,00	-	12.000,00	-	-	-	-	22.373,00	1.780.373,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wykres 17. Wydatki subwencjonowane działu 801– Oświata i wychowanie w latach 2017-2020 Zespołu Szkół w Marzeninie (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki subwencjonowane działu 801- Oświata i wychowanie Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (plan) wzrastają. Plan na 2020r. wynosi 1,78 mln zł i jest o 0,47 mln zł wyższy niż wykonanie 2017r.

W kolejnej tabeli zestawiono wydatki subwencjonowane działu 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza.

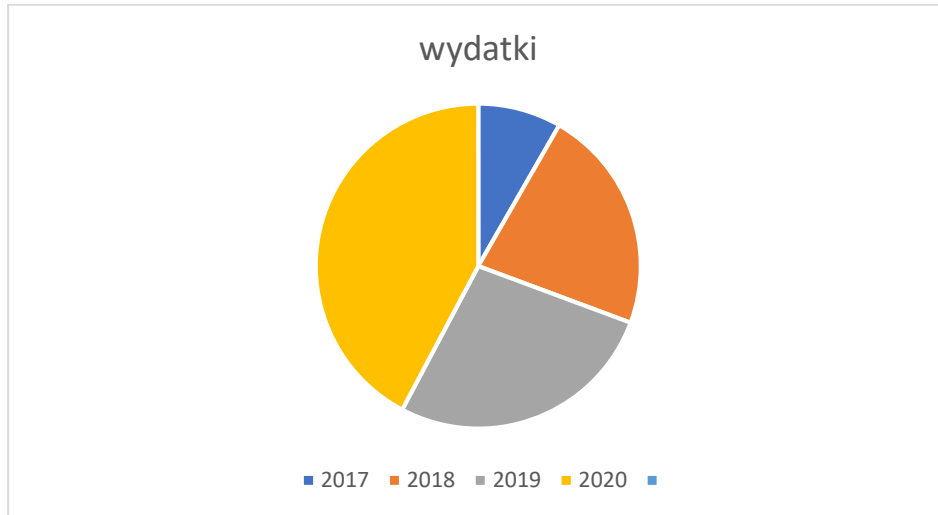
Tabela 32 Wydatki subwencjonowane działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 854 01	Rozdz. 854 12	Razem
2017	16.995,12	-	16.995,12
2018	45.813,65	-	45.813,65
2019	55.684,55	-	55.684,55
2020 (plan)	86.500,00	-	86.500,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Roczne wydatki subwencionowane działu 854 Zespołu Szkół w Marzeninie oscylują w granicach od 16 tys. zł w 2017r. do 55 tys. zł w 2019r. Plan na 2020r. zakłada kwotę wyższą niż wykonano w 2018r. o około 40 tys. zł. Sytuacja ta placówki została zwizualizowana w poniższym wykresie.

Wykres 18. Wydatki subwencionowane działu 854 w latach 2017-2020 Zespołu Szkół w Marzeninie (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 i 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

W kolejnej tabeli dokonano zsumowania wydatków subwencionowanych działu 801 i 854 Zespołu Szkół w Marzeninie.

Tabela 33. Wydatki subwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Rok	Wydatki subwencionowane działu 801	Wydatki subwencionowane działu 854	Razem
2017	1.310.899,55	16.995,12	1.327.894,67
2018	1.496.665,35	45.813,65	1.542.479,00
2019	1.775.755,84	55.684,55	1.831.440,39
2020(plan)	1.780.373,00	86.500,00	1.866.873,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 - 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki subwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2017 – 2020 (plan) wykazują tendencję rosnącą. Wykonanie za

2017 rok to kwota 1,33 mln zł. Planowane wydatki na 2020 rok wynoszą 1,87 mln zł i są o prawie 600 tys. zł wyższe niż w 2017r i o ponad 300 tys. zł wyższe niż w 2018r.

W dalszej kolejności dokonano analizy wydatków niesubwencionowanych Zespołu Szkół w Marzeninie.

Tabela 34. Wydatki niesubwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017-2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 03	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 06	Rozdz. 801 13	Rozdz. 801 48	Razem
2017	122.652,72	433.698,98	-			556.351,70
2018	144.559,55	448.628,36	-	-	-	593.187,91
2019	105.568,91	575.006,61	-	-	-	680.575,52
2020 (plan)	121.700,00	549.700,00	-	-	-	671.400,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki niesubwencionowane Zespołu Szkół w Marzeninie, w przeciwieństwie do wydatków subwencionowanych wykazują większą dynamikę wzrostu. Rekordowe wydatki nastąpiły w 2019 r. – ponad 680 tys. zł. Plan wydatków niesubwencionowanych działu 801 na 2020 r. zakłada wyższą sumę o ponad 115 tys. zł od roku 2017.

W kolejnej tabeli dokonano zsumowania wydatków subwencionowanych i niesubwencionowanych placówki oświatowej Zespołu Szkół w Marzeninie

Tabela 35. Wydatki subwencionowane i niesubwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

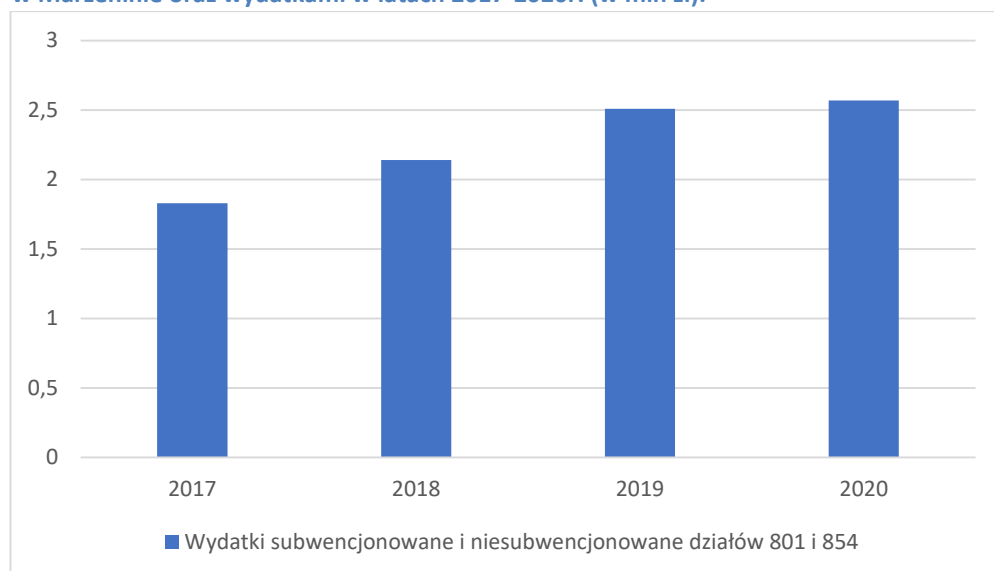
Rok	Wydatki subwencionowane	Wydatki niesubwencionowane	Razem
2017	1.327.894,67	556.351,70	1.884.246,37
2018	1.542.479,00	593.187,91	2.135.666,91
2019	1.831.440,39	680.575,52	2.512.015,91
2020 (plan)	1.866.873,00	671.400,00	2.538.273,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki ogółem (subwencionowane i niesubwencionowane) działu 801 i 854 Zespołu Szkół w Marzeninie zdecydowanie rosną. Wykonanie roku 2018 to kwota ponad 2,14 mln zł, plan zaś

na 2020r. jest wyższy od roku 2018 o 400 tyś. zł., a od roku 2019 zaledwie o 26 tyś. zł. Sytuacja ta został zwizualizowana w wykresie 20.

Wykres 19. Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane naliczone dla Zespołu Szkół w Marzeninie oraz wydatkami w latach 2017-2020r. (w mln zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2017 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

W dalszej części dokumentu obliczono koszt jednostkowy kształcenia ucznia Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2018-2020.

Tabela 36. Koszt utrzymania jednego ucznia w Zespołu Szkół w Marzeninie (SP + oddział „0”) w latach 2018- 2020 (w zł).

Rok	Wydatki (rozdziałach: 80101, 80103, 80113, 80146,80148, 80195 oraz 85401, 85412)	Liczba uczniów	Wydatek na jednego ucznia
2018	1.687.038,55	132 (SP 111 Klasa”0” – 21)	12.780,60
2019	1.937.009,30	113 (SP 99 Klasa”0” 14)	17.141,68
2020 (plan)	1.988.573,00	138 (SP – 118 Klasa „0” – 20)	14.409,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018 -2019 oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Planowany w 2020r. koszt utrzymania jednego ucznia w Zespole Szkół w Marzeninie jest na poziomie 14,409 tys. zł. i w stosunku do wykonania 2019 r. zmalał o 2.732 zł. Zaś w stosunku do 2018 r., gdzie był to wydatek rzędu 12,78 tys. zł na jednego ucznia jest wyższy o 1.629 zł.

Gmina Sędziejowice jest również organem prowadzącym dla Przedszkola w Dobrej. W tabelach poniżej zestawiono wysokość wydatków działu 801- Oświata i wychowanie w latach 2018 – 2020 (plan) tej placówki. **Uchwałą NR XXXVIII/280/18 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 28 lutego 2018 r.** w sprawie utworzenia Przedszkola w Dobrej zostało ono powołane do życia.

Tabela 37. Wydatki niesubwencionowane działu 801 Przedszkola w Dobrej w latach 2018-2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 04	Rozdz. 801 13	Rozdz. 801 48	Razem
2018	167.997,22	-	-	167.997,22
2019	625.405,53	-	-	625.405,53
2020(plan)	652.878,70	-	-	652.878,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Tabela 38. Wydatki subwencionowane działu 801 Przedszkola w Dobrej w latach 2018-2020 (w zł).

Rok	Rozdz. 801 46	Rozdz. 801 49	Rozdz. 801 95	Razem
2018	-	-	-	-
2019	1.450,00	-	-	1.450,00
2020 (plan)	6.000,00	-	-	6.000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018 -2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

W kolejnej tabeli zestawiono wydatki działu 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2017- 2020.

W kolejnej tabeli dokonano zsumowania wydatków działu 801 i 854 Przedszkola Dobra w latach 2017- 2020r.

Tabela 39. Wydatki działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Przedszkola w Dobrej w latach 2017-2020 (w zł).

Rok	Wydatki działu 801	Wydatki działu 854	Razem
2018 wykonanie	167.997,22	-	167.997,22
2019 wykonanie	626.855,53	-	626.855,53
2020 (plan)	658.878,70	-	658.878,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za lata 2018-2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki Przedszkola w Dobrej w latach 2018 – 2020 (plan) wykazują tendencję rosnącą. Wykonanie za 2018 rok to kwota 168 tys. zł. Planowane wydatki na 2020 rok wynoszą ponad 658 tys. zł i są o ponad 485 tys. zł wyższe niż w 2018r.

W dalszej części dokumentu obliczono koszt jednostkowy dziecka w roku 2018 i według planu na 2020r.

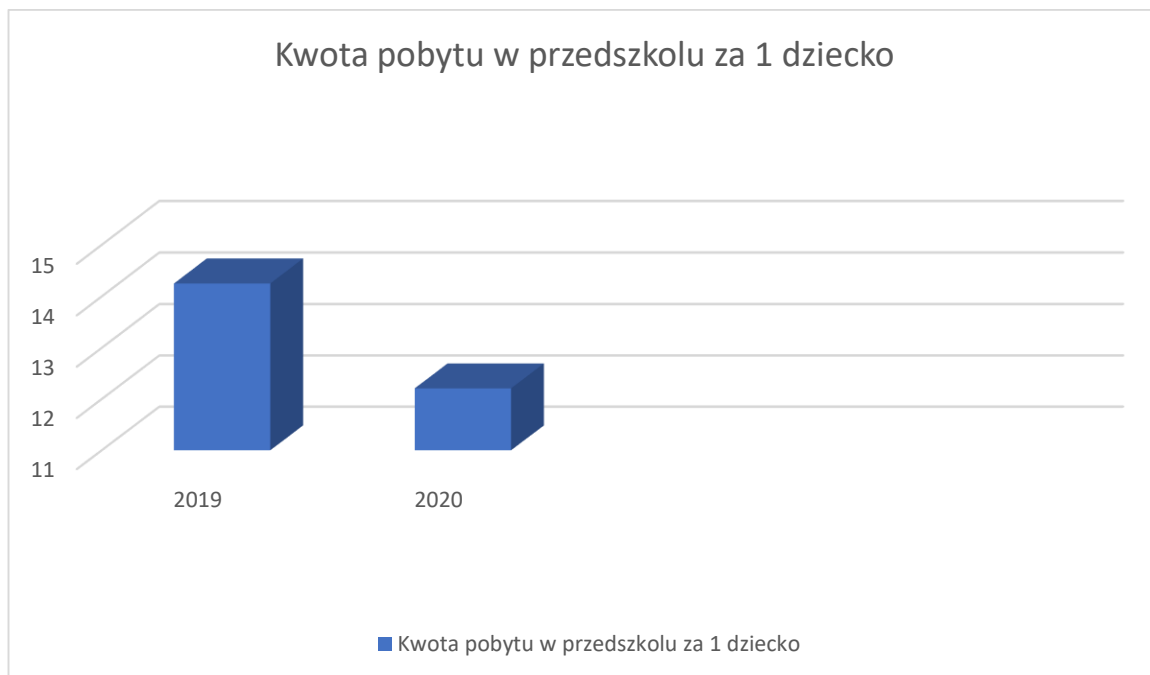
Tabela 40. Koszt utrzymania jednego dziecka w Przedszkolu w Dobrej w latach 2019- 2020(w zł).

Rok	Wydatki (dział 801 i 854)	Liczba uczniów/ dzieci	Wydatek na jednego ucznia
2019	626.855,53	44	14.246,72
2020 (plan)	658.878,70	54	12.201,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

W analizowanych latach rosną wydatki ogółem funkcjonowania Przedszkola w Dobrej, maleją zaś wydatki na jedno dziecko. W 2018 roku wyniosły 14,25 tys. zł., plan na 2020r. zakłada wydatek na poziomie 12,20 co stanowi spadek o kwotę 2045 tys. zł.

Wykres 20. Wydatki naliczone dla jednego dziecka w Przedszkolu w Dobrej (w tys zł).

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2019, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Zespół FRDL zwraca uwagę, że gminy na dzieci 6-cio letnie i starsze otrzymują subwencję oświatową, natomiast na dzieci 2,5 – 5-cio letnie dotacją z budżetu państwa.

Prowadzenie przedszkoli, oddziałów „0” przy szkołach podstawowych jest zadaniem własnym gminy, finansowanym w dużej mierze z dochodów własnych samorządu. Szkoły podstawowe i wygaszane gimnazja to również zadanie własne gminy, lecz na wydatki z nimi związane (subwencionowane) samorząd otrzymuje subwencję. Część wydatków działu 854- Edukacyjna Opieka Wychowawcza- pomoc materialna dla ucznia współfinansowana jest z dotacji budżetu państwa.

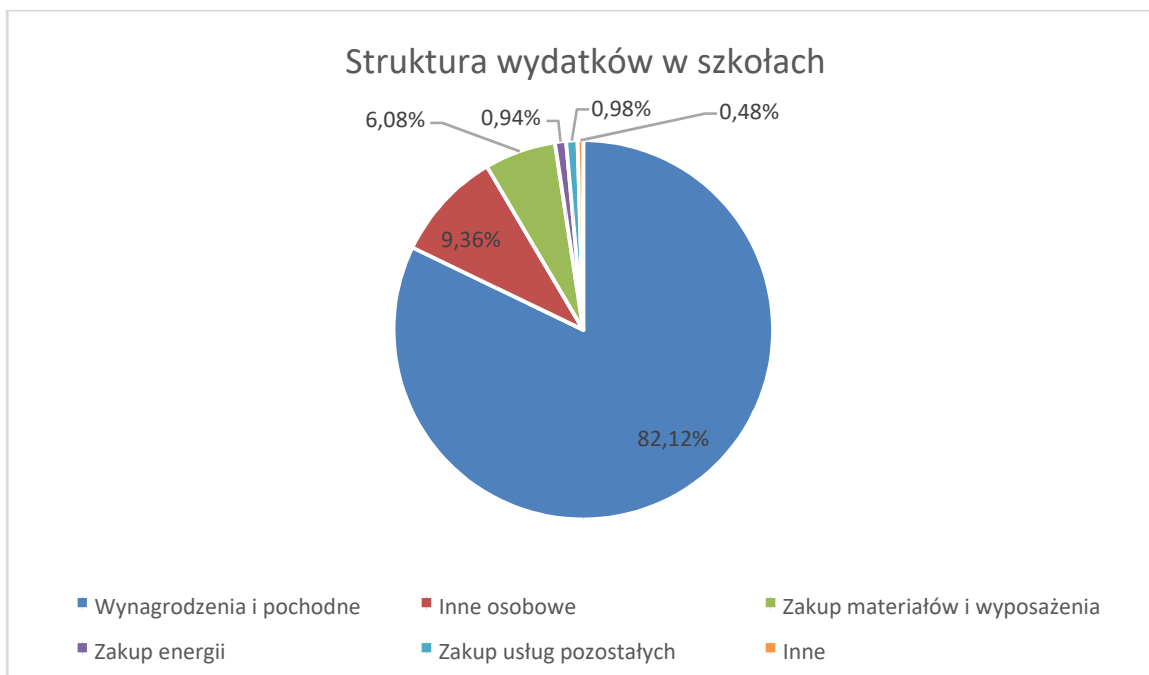
Podkreślić należy, że gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zgodnie z *art.3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 17 i 278)* – „środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w *art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)*, w tym na wynagrodzenie nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego”. Powtórzeniem tych przepisów jest regulacja zawarta w *art. 30 ust. 8 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215)*. Zgodnie z tym przepisem środki niezbędne na średnie wynagrodzenie nauczycieli, o których mowa w *art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela*, wraz z wydatkami pochodnymi od wynagrodzeń, środki na odpis na zakładowy

fundusz świadczeń socjalnych, o których mowa w *art. 53 ust. 1* tej ustawy oraz środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego, o których mowa w *art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela*, zagwarantowane są przez państwo w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z *art. 167 ust. 2 Konstytucji RP* dochodami jednostek samorządu terytorialnego są: dochody własne, subwencje ogólne (w tym część oświatowa tej subwencji) oraz dotacje z budżetu państwa. Warto podkreślić, że żaden z powyższych przepisów nie zapewnia, że subwencja z budżetu państwa ma pokrywać w całości wydatki oświatowe jednostek samorządu terytorialnego. Stanowi ona jedno ze źródeł finansowania tych zadań, obok innych dochodów jednostek samorządu terytorialnego. W świetle obowiązujących przepisów, jedynym punktem odniesienia w zakresie bilansowania środków na zadania własne (w tym zadania oświatowe) mogą być łączne dochody danego samorządu terytorialnego, a nie tylko część oświatowa subwencji ogólnej, która jest jedynie jednym ze źródeł dochodów” – *pismo MEN, DWSTWSST.356.2815.2018.MN z dnia 16 lutego 2018r.*

Kluczem do efektywnego wykorzystania środków pochodzących z subwencji oraz do ograniczenia wydatków jest zoptymalizowanie liczby uczniów w oddziale. Optymalna liczba uczniów (24-26) w oddziale umożliwi wykorzystywanie w pełni subwencji oświatowej, która powinna wystarczyć na subwencionowane wydatki w oświacie. Optymalizacja liczby uczniów w oddziale może odbywać się w ramach szkoły, ale również w ramach Gminy (np. likwidacja niektórych szkół). Należy podkreślić, że mniejsza liczba oddziałów oznacza mniejszą liczbę potrzebnych do realizacji programu oświatowego etatów nauczycielskich. Zdaniem ekspertów opracowujących analizę oszczędności w oświacie można wygenerować tylko poprzez restrukturyzację wydatków na wynagrodzenia. Jest to wymuszone strukturą wydatków w każdej szkole, wśród których ponad 80% stanowią wydatki na wynagrodzenia i pochodne.

Wykres 21. Struktura wydatków w szkołach w kraju na przestrzeni lat 2016-2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie dotychczas przeprowadzonych analiz oświaty w gminach w Polsce.

Przedstawiony rysunek ukazuje strukturę wydatków w kraju w latach 2016- 2018. Dotychczas przeprowadzone przez ekspertów FRDL analizy oświaty w wielu gminach w kraju potwierdzają te proporcje.

Inne próby działań oszczędnościowych, choć wskazane, np. ograniczenie zakupów materiałów, wyposażenia itp. są działaniami pozornymi, które nie przyniosą znaczących oszczędności.

VIII. Struktura zatrudnienia w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice (awanse/ etaty/ osoby/ liczba uczniów na 1 etat nauczycielski)

Kolejnym bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na system oświaty i mającym duże znaczenie w kształtowaniu wydatków gminy jest struktura zatrudnienia w szkole, uwzględniająca zarówno kadrę pedagogiczną, jak i pracowników obsługi. Karta Nauczyciela i wynikające z niej prawa zatrudnionych na jej podstawie pedagogów, które w dużej mierze mają odzwierciedlenie w finansach, stanowią duże obciążenie dla budżetu gminy. Warto zatem zwrócić uwagę na racjonalne zarządzanie zasobami ludzkimi, co w przypadku placówek oświatowych jest wyjątkowo trudne, gdyż w ślad za kadrą pedagogiczną podąża jakość kształcenia.

W strukturze wydatków działu 801 – Oświata i wychowanie najbardziej kosztowną pozycją są wynagrodzenia i pochodne. Stanowią one średnio ponad 80% wszystkich wydatków. Znaczna część środków na wynagrodzenia znajduje się w otrzymywanej przez każdą jst subwencji oświatowej będącej częścią subwencji ogólnej. Wysokość subwencji zależy głównie od ilości uczniów, a także od stopnia awansu zawodowego zatrudnionych nauczycieli w placówkach oświatowych danej gminy (wskaźnik Di). Podstawą rozliczenia subwencji oświatowej są dane przekazywane corocznie przez każdą gminę, zawarte w sprawozdaniu SIO– spis na 30 września/ 10 października danego roku.

Sprawozdawczością SIO- stan na 30 września danego roku objęte są placówki prowadzone przez samorząd oraz osoby prawne/ fizyczne inne niż jst. Stowarzyszenia i inne podmioty prowadzą własną politykę kadrową w prowadzonych szkołach – gmina nie ma na to wpływu. W związku z powyższym w dalszej części analizy zespół opracowujący skupia się głównie na placówkach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Sędziejowice.

W tabeli przedstawiono liczbę stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2017/2018

w ujęciu osobowym i etatowym.

Tabela 41. Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w Zespołach Szkół Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2017/2018 (w osobach i etatach).

		Liczba stosunków pracy nauczycieli w etatach i osobach	Ilość
--	--	--	-------

Nazwa placówki	Bez stopnia (BS)	Stażysta (ST)	Kontrakt. (KO)	Mianow. (MI)	Dyplom. (DY)	Ogółem etaty	Ogółem osoby	etatu na osobę
Zespół Szkół w Sędziejowicach	-	-	1,47	10,00	31,00	42,47	50	0,85
Zespół Szkół w Marzeninie	-	0,19	3,67	1,40	12,62	17,88	24	0,75
Ogółem	-	0,19	5,14	11,40	43,62	60,35	74	0,82

*w tym nauczyciele niepełnozatrudnieni

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO- spis na 30 września 2017r.

W roku szkolnym 2017/2018 w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice zatrudnionych było 74 nauczycieli (w osobach), co w przeliczeniu na etaty stanowi 60,35. Wskaźnik zatrudnienia (Wz), czyli średnia ilość etatu przypadająca na 1 nauczyciela w osobie, wyniósł 0,82. W strukturze zatrudnienia najczęściej było nauczycieli dyplomowanych - 43,62 etatów oraz mianowanych- 11,40 etatów.

Następnie dokonano kolejnej analizy i w tabeli poniżej przedstawiono liczbę stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2018/2019 w ujęciu osobowym i etatowym. Tym razem poszerzono analizę danych z Przedszkola w Dobrej, która była możliwa z powodu wejścia w życie uchwały NR XXXVIII/280/18 Rady Gminy Sędziejowice z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie utworzenia Przedszkola w Dobrej.

Tabela 42. Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2018/2019 (w osobach i etatach).

Nazwa placówki	Liczba stosunków pracy nauczycieli w etatach i osobach							Ilość etatu na osobę
	Bez stopnia (BS)	Stażysta (ST)	Kontrakt. (KO)	Mianow. (MI)	Dyplom. (DY)	Ogółem etaty	Ogółem osoby	
Zespół Szkół w Sędziejowicach	-	-	4,60	9,0	28,79	42,39	45	0,94
Zespół Szkół w Marzeninie	-	2,61	3,68	1,7	11,80	19,79	28	0,71
Przedszkole w Dobrej	-		1,09	0,06	2,08	3,23	6	0,54
Ogółem	-	2,61	9,37	10,76	42,67	65,41	79	0,83

*w tym nauczyciele niepełnozatrudnieni

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO- spis na 30 września 2018r.

W roku szkolnym 2018/2019 (drugi rok reformy oświatowej) w placówkach prowadzonych przez Gminę Sędziejowice zatrudnionych było 79 nauczycieli (w osobach), co w przeliczeniu na etaty stanowi 65,41. Wskaźnik zatrudnienia (W_z), czyli średnia ilość etatu przypadająca na 1 nauczyciela w osobie, wyniósł 0,83. W strukturze zatrudnienia najczęściej było nauczycieli dyplomowanych - 42,67 etatów oraz mianowanych - 10,76 etatów.

Najniższy wskaźnik zatrudnienia (W_z) występuje w Przedszkolu w Dobrej - 0,54. Najwyższy wskaźnik (W_z) - 0,94 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach.

Tabela 43. Ogólna liczba stosunków pracy nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 – 2018/2019 (w osobach i etatach).

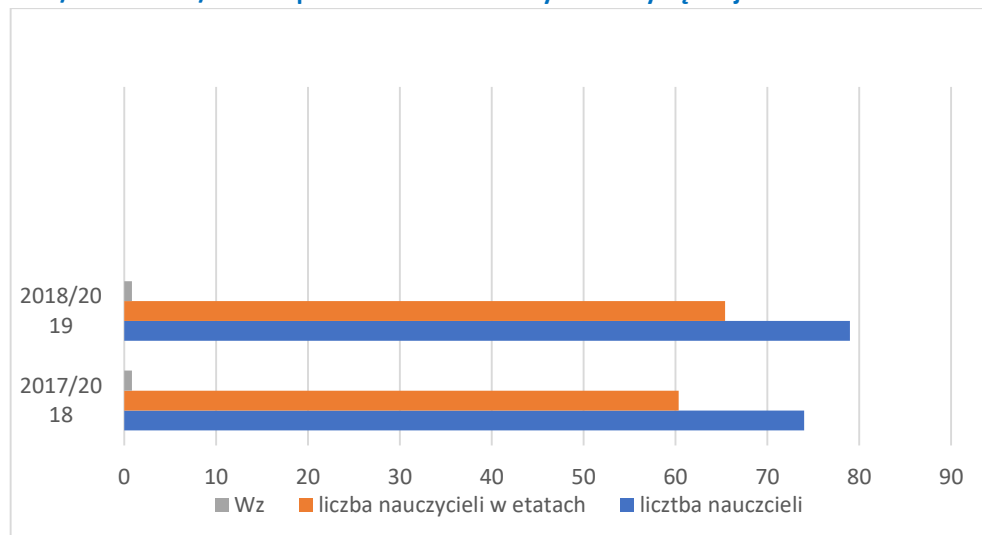
	2017/2018	2018/2019
Liczba nauczycieli (w osobach)	74	79
Liczba nauczycieli (w etatach)	60,35	65,41
Wskaźnik W_z	0,82	0,83

*w tym nauczyciele niepełnozatrudnieni

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2017 i 2018r.

Dane z tabeli 43 przedstawiono w formie wizualizacji w poniższym wykresie.

Wykres 22. Liczba nauczycieli w osobach i etatach oraz wskaźnik zatrudnienia (W_z) w latach 2017/2018 i 2018/2019 w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO- spis na 30 września 2017 i 2018r.

W dalszej kolejności analizie poddano udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice.

Tabela 44. Udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice w latach 2017/2018, 2018/2019 (w etatach i procentach).

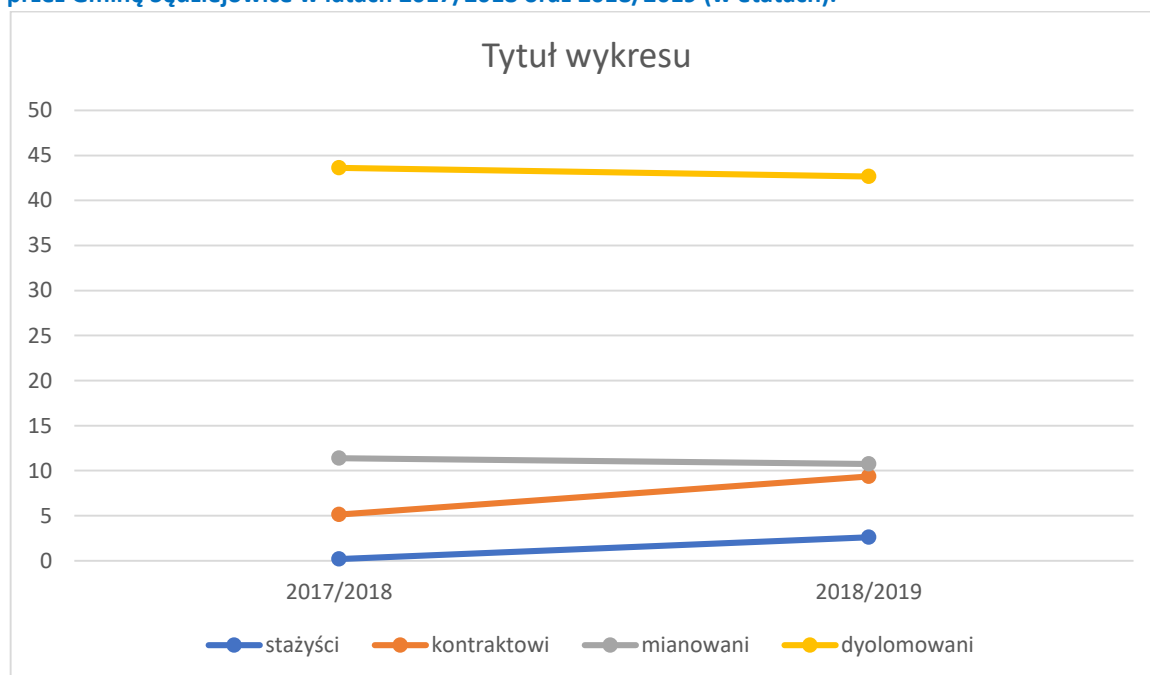
Rok szkolny	Bez stopnia (BS)	Stażysta (ST)	Kontraktowy (KO)	Mianowany (MI)	Dyplomowany (DY)	Ogółem
2017/2018	-	0,19 0,31%	5,14 8,52%	11,40 18,89	43,62 72,28%	60,35 100%
2018/2019	-	2,61 3,99%	9,37 14,33%	10,76 16,45%	42,67 65,23%	65,41 100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2017, 2018r.

W latach 2017/2018 i 2018/2019 liczba nauczycieli w etatach utrzymuje się na zbliżonym poziomie średnio ok. 62,88 etatów. Spada liczba nauczycieli dyplomowanych i w 2019 roku szkolnym wynosi 65%. Kolejną pod względem liczebności grupą są nauczyciele mianowani, których udział stanowi w roku 2019 prawie 16,50 % i wykazuje tendencję malejącą.

Dalej dokonano analizy liczbowej oraz procentowej udziału poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.

Wykres 23. Awanse zawodowe nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 oraz 2018/2019 (w etatach).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2017 i 2018r.

Warto zauważyć, że obecna sytuacja Gminy pod względem stopni awansu zawodowego nauczycieli kształtuje się pozytywnie. W strukturze awansu zawodowego najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele dyplomowani i mianowani. Taka sytuacja pozytywnie wpływa na wysokość otrzymywanej przez Gminę Sędziejowice subwencji oświatowej. Wzrost stopnia awansu, zgodnie ze strukturą algorytmu subwencji oświatowej, przekłada się na wysokość otrzymywanej subwencji. Należy także zwrócić uwagę na stosunek generowanej subwencji ze względu na stopień awansu zawodowego do rzeczywistych kosztów wynagrodzeń po stronie pracodawcy, które będą rosły wraz ze wzrostem awansu.

Malejąca liczba zatrudnionych nauczycieli w osobach (nauczycieli na niepełnych etatach) powoduje wzrost wskaźnika Wz. W roku szkolnym 2018/2019 szkoły prowadzone przez Gminę Sędziejowice wskaźnik zatrudnienia wynosi 0,83.

Wartość wskaźnika (Wz) ma niebagatelne znaczenie dla realizacji art. 30 Karty Nauczyciela - osiągnięcia średniego wynagrodzenia na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. Wskaźnik Wz powinien oscylować w granicach 1,2. Oznacza to, że każdy nauczyciel powinien być zatrudniony na pełny etat i około 3 godziny ponadwymiarowe. Godziny ponadwymiarowe stanowią pod tym względem bardzo istotny składnik wynagrodzenia nauczyciela.

Art. 30 ust.1 Karty Nauczyciela wyróżnia cztery elementy składowe wynagrodzenia nauczyciela:

1. Wynagrodzenie zasadnicze
2. Dodatki za wysługę lat, motywacyjny, funkcyjny, za warunki pracy, itp.
3. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw
4. Nagrody i inne świadczenia wynikające ze stosunku pracy, za wyłączeniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatku socjalnego określonego w art. 54 KN (dodatek wiejski, mieszkaniowy został zlikwidowany od 2018 roku).

Ogólnie obowiązuje zasada, że zwiększenie liczby nauczycieli (w osobach) przy tej samej liczbie etatów prowadzi do zwiększenia kwoty wydatków ponoszonych na wynagrodzenia, w tym także na wypłaty dodatku uzupełniającego.

W dalszej części opracowania analizie poddano **liczbę uczniów/dzieci przypadającą na jeden etat nauczycielski w placówkach prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.**

Sprawozdawczość SIO – spis na dzień 30 września danego roku liczbę nauczycieli w osobach i etatach ujmuje całościowo w danej placówce, bez wyodrębnienia na etaty szkół

podstawowych, gimnazjum czy wychowania przedszkolnego. Liczbę uczniów/dzieci na etat nauczycielski wyliczona zostanie jako iloraz sumy uczniów oddziałów szkół podstawowych, gimnazjów, oddziałów „0” i sumy etatów nauczycielskich.

Tabela 45. Średnia liczba uczniów/dzieci na jeden etat nauczycielski w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.

L.p.	Nazwa placówki	2017/2018	2018/2019
1.	Zespół Szkół w Sędziejowicach	10,76	10,69
2.	Zespół Szkół w Marzeninie	6,79	6,50
3.	Przedszkole w Dobrej	-	7,3
Średnia w Gminie Sędziejowice		8,78	8,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2017 i 2018r.

Dla porównania według danych GUS (dane za rok szkolny 2014/2015) w Polsce przeciętna liczba uczniów przypadająca na jednego nauczyciela wynosi:

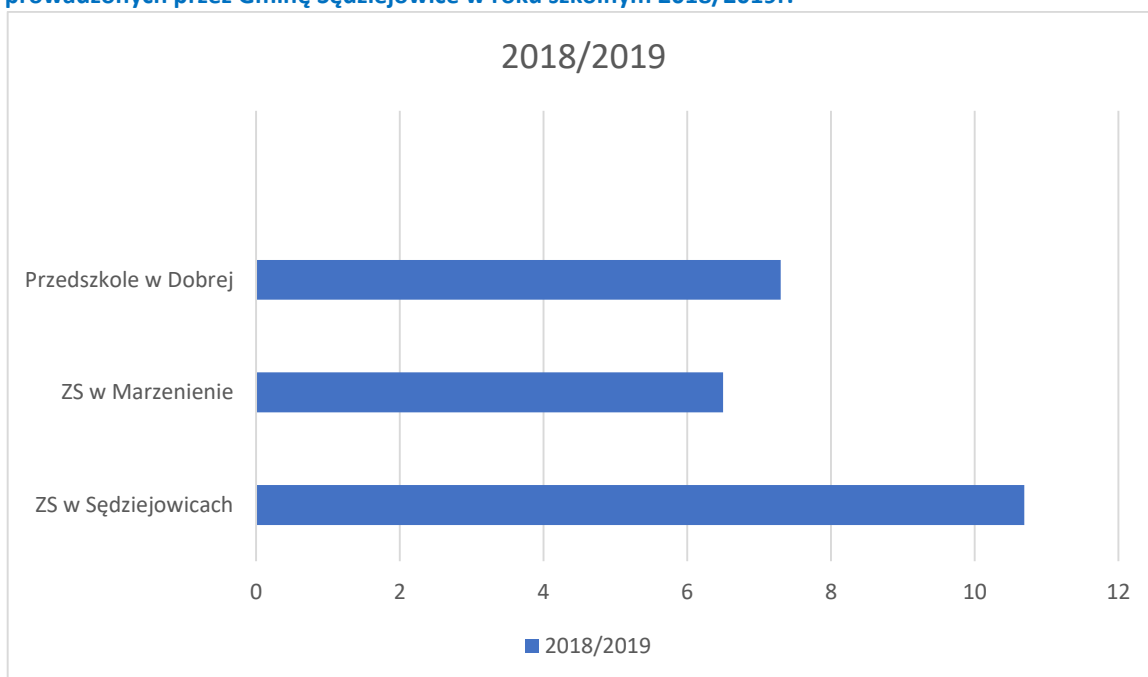
- w szkole podstawowej - 12,79, z czego w mieście – 13,81, na wsi – 9,98
- w gimnazjum – 10,98, z czego w mieście – 11,04, na wsi – 7,59
- w przedszkolu – 13,67, z czego w mieście – 13,04, na wsi – 15,18.

W placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski oscylują około średniej 8,47 uczniów. W Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach średnia jest najwyższa i oscyluje w granicach 10,73 uczniów. W Zespole Szkół w Marzeninie jest niższa i wynosi ok. 6,65 uczniów/etat nauczycielski. W Przedszkolu zaś średnia wynosi 7,30.

Średnia liczba uczniów w szkole podstawowej przypadająca na etat nauczycielski w placówkach Gminy Sędziejowice kształtuje się na poziomie około średniej krajowej podanej przez GUS. W przedszkolu w Dobrej jest ona poniżej średniej krajowej podanej przez GUS. Według danych OECD Polska ma najniższy współczynnik liczby uczniów przypadających na jednego nauczyciela na poziomie szkół podstawowych wśród wszystkich krajów członkowskich, gdzie średnia wynosi – 16,4 ucznia na etat.

Średnią liczbę uczniów w roku 2018/2019 przypadających na etat zobrazowano na kolejnym wykresie.

Wykres 24. Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w roku szkolnym 2018/2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2017 i 2018r.

Z powyższej analizy wynikają następujące wnioski:

1. W Gminie Sędziejowice najniższy wskaźnik zatrudnienia (Wz) występuje w Przedszkolu w Dobrej - 0,54. Najwyższy wskaźnik (Wz) - 0,94 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach.
2. Duża liczba zatrudnionych nauczycieli i mała ilość uczniów w klasach powoduje, że placówkach prowadzonych przez Gminę takich jak Zespół Szkół w Marzeninie i Sędziejowicach przypadało w roku 2018/2019 nawet średnio 8,60 uczniów/etat.
3. Dane wskazują na konieczność redukcji zatrudnienia. Każde inne podejście do problemu będzie jedynie kosmetycznym rozwiązaniem nie przynoszącym oczekiwanych efektów finansowych.

IX. Demografia w Gminie Sędziejowice w latach 2010 – 2018 w perspektywie liczby uczniów placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice.

Dane demograficzne mają fundamentalne znaczenie dla prowadzenia strategicznej polityki oświatowej w każdej gminie. Szczegółowa analiza danych demograficznych (w tym urodzeń i migracji) pozwala na racjonalne podejmowanie ważnych decyzji, mających istotne znaczenie dla organizacji systemu edukacji, nakładów inwestycyjnych w tym obszarze czy polityki kadrowej. Warto też pamiętać, że dane demograficzne mają niebagatelne znaczenie w dochodach jednostki samorządu terytorialnego, pozwalając planować udział gminy w podatku PIT. Dane demograficzne dla obszaru Gminy Sędziejowice przedstawia poniższa tabela, opracowana na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Gminy. Liczba urodzeń w latach 2011- 2018 ma istotne znaczenie w przedmiocie prowadzenia polityki oświatowej w Gminie. Dokładna analiza demograficzna przyporządkowana do określonego obwodu szkoły pozwala na podejmowanie ważnych decyzji dotyczących organizacji sieci szkół i przedszkoli, ich wielkości, stopnia organizacji, nakładów inwestycyjnych, itp.

Liczba mieszkańców Gminy Sędziejowice:

- stan na dzień 31.12.2017 r. - 6 402 mieszkańców
- stan na dzień 31.12.2018 r. - 6 412 mieszkańców
- stan na dzień 31.12.2019 r. - 6 358 mieszkańców

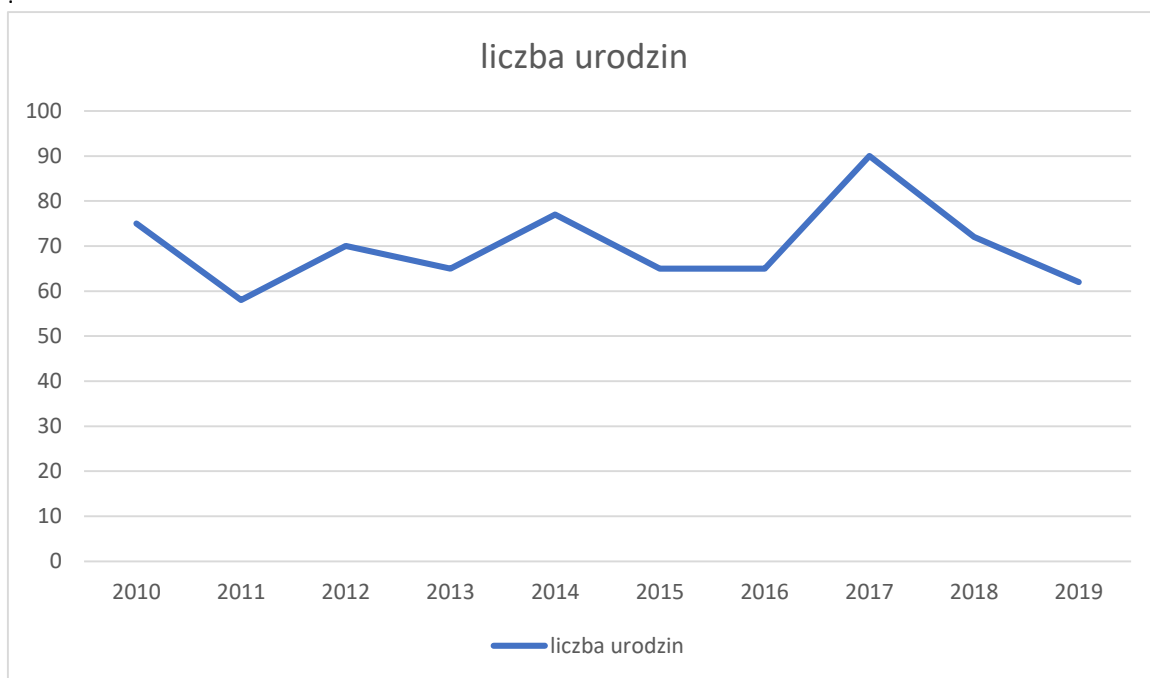
Tabela 46. Liczba urodzeń w obwodach poszczególnych szkół Gminy Sędziejowice w latach 2011- 2019 (w osobach).

Liczba urodzeń w obwodach szkół podstawowych	Rok urodzenia									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZS w Marzeninie	19	20	29	24	28	30	19	32	17	9
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach	56	38	41	41	49	35	46	58	55	53
Razem	75	58	70	65	77	65	65	90	72	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych z Urzędu Gminy w Sędziejowice.

W latach 2010-2019 w obwodach szkół podstawowych Gminy Sędziejowice urodziło się od 62 do 77 dzieci rocznie. Sytuacja demograficzna dotycząca urodzeń przedstawiana została w poniższym wykresie.

Wykres 25. Liczba urodzeń ogółem w obwodach szkół prowadzonych przez Gminę Sędziejowicach w latach 2010 - 2019 (w osobach).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Sędziejowicach

W analizowanych latach najwięcej (90) dzieci urodziło się w 2017r. Od tego roku następuje spadek urodzeń. W 2019r. urodziło się najmniej, bo tylko 62 dzieci. W latach 2010, 2012, 2013, 2015 liczba urodzeń oscyluje w granicach 70 dzieci.

W dalszej części analizy dokonano zestawiania liczby uczniów i oddziałów klasowych w roku szkolnym 2019/2020.

Tabela 47. Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2019/2020 (w osobach).

Klasa	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach		Zespół Szkół w Marzeninie	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
I	40	19	21	9
II	35		12	
III	38		17	
IV	16		9	
V	64		10	
VI	63		18	
VII	34		13	
VIII	36		18	
RAZEM	326		118	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2019r.

W kolejnej tabeli zaprezentowano prognozowaną liczbę uczniów szkół podstawowych w kolejnych latach.

Tabela 48. Przewidywana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Sędziejowice (w osobach).

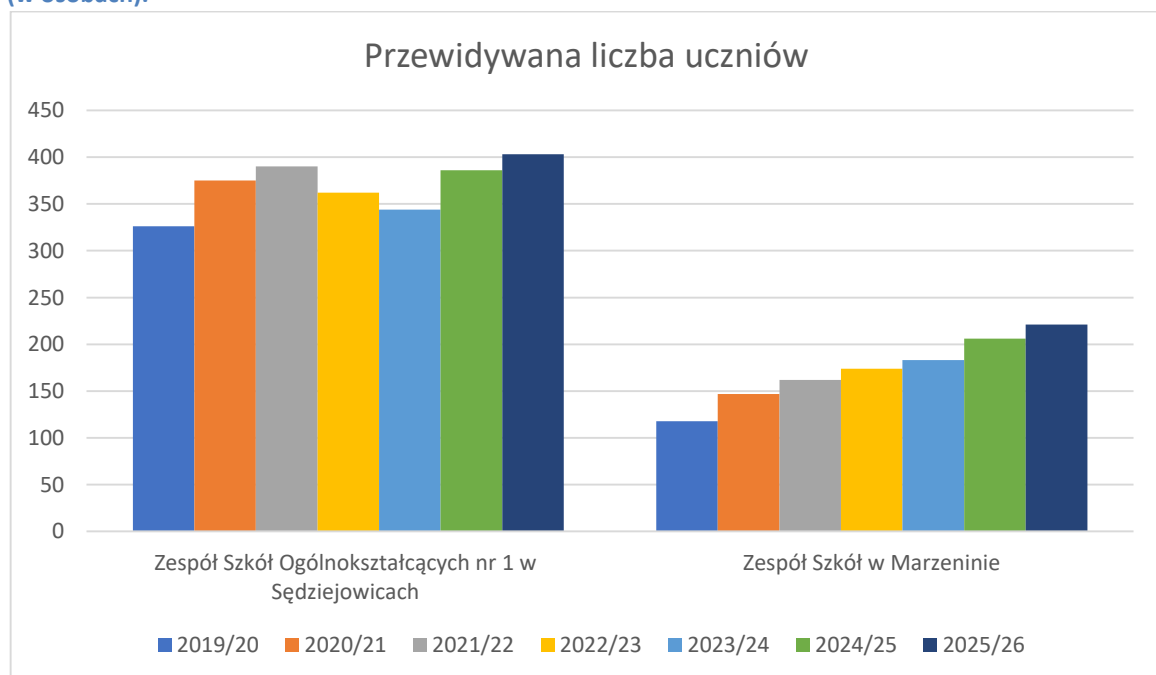
Rok	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023	2023/ 2024	2024/ 2025	2025/ 2026
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach	326	375	390	362	344	386	403
Zespół Szkół w Marzeninie	118	147	162	174	183	206	221
RAZEM	444	522	552	536	527	592	624

*liczba uczniów w obecnym roku szkolnym 2018/2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2019r. oraz danych demograficznych pozyskanych z Urzędu Gminy w Sędziejowicach

Dane z tabeli zobrazowano również na poniższym wykresie.

Wykres 26. Przewidywana liczba uczniów szkół Gminy Sędziejowice w latach 2019/2020- 2025/2026 (w osobach).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania SIO – spis na 30 września 2018r. oraz danych demograficznych pozyskanych z Urzędu Gminy w Sędziejowicach.

Przedstawiona analiza oparta została na założeniu, że wszystkie dzieci urodzone w obwodach poszczególnych szkół podstawowych faktycznie będą uczęszczać do tych placówek.

Łączna liczba uczniów na przestrzeni lat wykazuje tendencję wzrostową w latach 2019/2020 – 2025/2026. W roku szkolnym 2021/2020 najprawdopodobniej będzie 552 uczniów, natomiast w roku szkolnym 2025/2026 będzie ich 624 (o 72 uczniów więcej).

Należy zwrócić uwagę, że liczba urodzeń nie zawsze obrazuje sytuację demograficzną w Gminie Sędziejowice i jej bezpośredni związek z liczbą uczniów w danej szkole. Przy planistycznych analizach demograficznych należy wziąć pod uwagę migrację ludności. Określając liczbę uczniów w szkole w perspektywie najbliższych lat należy liczyć się również z indywidualnymi decyzjami rodziców, do której szkoły wyślą swoje dziecko.

X. Analiza arkuszy organizacyjnych szkół publicznych Gminy Sędziejowice na rok szkolny 2019/2020- podstawy prawne, komentarze.

Arkusz organizacyjny to obecnie najważniejszy dokument szkoły, często określany jako weksel podpisany, który trzeba wykupić. Zatwierdzenie arkusza na kolejny rok szkolny to zaciągnięte zobowiązanie finansowe organu prowadzącego na bieżący rok kalendarzowy (wrzesień – grudzień), ale i na przyszły (do końca sierpnia następnego roku włącznie). Innymi słowy, zatwierdzone arkusze stanowią podstawę planowania przyszłorocznego budżetu. W wielu przypadkach lakonicznie, nieprofesjonalnie skontrolowany i zweryfikowany przez jednostkę samorządową projekt skutkować może kłopotami finansowymi dla organu prowadzącego. Często odmienne priorytety dyrektora szkoły odpowiedzialnego za przygotowanie arkusza i organu prowadzącego prowadzą do konfliktów. Dyrektor szkoły zawsze ma na względzie wysoką jakość kształcenia, stąd przy tworzeniu arkusza często planuje mało liczne oddziały, wielokrotny podział na grupy, różnorodne, płatne zajęcia pozalekcyjne. Dyrektor to z reguły nauczyciel, kolega dla swoich współpracowników, stąd nie jest zainteresowany redukcją etatów, choćby tych cząstkowych, nawet jeśli z roku na rok do jego szkoły trafia coraz mniej uczniów. Samorządowy system finansowania jednostek oświatowych powinien zapewnić ich funkcjonowanie i skłonić do racjonalnego wydawania pieniędzy publicznych.

Stronami biorącymi udział w przygotowaniu arkusza organizacyjnego są: dyrektor szkoły, który proponuje organizację pracy szkoły oraz organ prowadzący, który zatwierdzając projekt organizacyjny zobowiązuje się do zapewnienia środków finansowych na jego realizację. Dyrektor szkoły opracowując projekt organizacji pracy szkoły ma obowiązek przestrzegać prawa oświatowego, zapewniając realizację zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły, ale również dostosować wielkość tych zadań do planu finansowego prowadzonej przez siebie placówki. Aspekty finansowe są często w tym zakresie pomijane przez dyrektorów, co może skutkować naruszeniem dyscypliny finansowej.

Organ prowadzący nie ma kompetencji do stanowienia prawa dotyczącego organizacji pracy szkoły. Orzecznictwo sądowe między innymi *WSA w Rzeszowie z dnia 20 grudnia 2012 r. sygnatura akt II SA/Rz1145/12* i wyrok *WSA w Gliwicach 2012-11-05-IV/SA/GI676/12* kwestionuje tzw. wytyczne organów prowadzących odnoszące się do standaryzacji zatrudnienia w szkołach. Takie działanie wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów uznaje za nadmierne wkraczanie w kompetencje dyrektorów jednostek. W uzasadnieniu sądy podniosły, że nadzór finansowy i organizacyjny nad szkołą nie obejmuje interwencji w uprawnienia dyrektora jako pracodawcy. Uprawnienia dyrektora w tym zakresie, na zasadzie wyłączności kompetencji, wynikają wprost z *art. 39 ust.11 pkt. 1* *ust. 3* *Ustawy z 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)*. Autonomiczną pozycję dyrektora

potwierdza też *artykuł 7 ustawy KN (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215)*, który stanowi, że dyrektor kieruje szkołą, jest jej przedstawicielem na zewnątrz, przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły, przewodniczącym rady pedagogicznej. Zakaz ingerencji organu prowadzącego w kompetencje dyrektora wynika też, zdaniem sądu, z *art. 34b uso*. Przepis ten stanowi, że organ prowadzący szkołę może ingerować w jej działalność wyłącznie w zakresie i na zasadach określonych w ustawie. W ocenie sądu „wójt gminy, stawiając sobie za cel jak najlepsze wykorzystanie potencjału placówek oświatowych pod kątem jakości poziomu nauczania i realizacji programu oświatowego, nie mógł w drodze wydawanego przez siebie aktu egzekwować obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy o systemie oświaty, Karty Nauczyciela oraz Kodeksu pracy, nawet jeżeli w określonych przypadkach pewne wprowadzone nim rozwiązania mogłyby być dla gmin korzystniejsze.”

Biorąc pod uwagę stanowisko sądów w tym zakresie zaleca się organom prowadzącym ostrożniejsze formułowanie swoich wymagań. Uzasadnionym wydaje się być przyjęcie przez jednostki samorządu mniej sformalizowanych stanowisk, na przykład przygotowanie pisemnych oczekiwań organu prowadzącego przy tworzeniu projektu organizacyjnego na nowy rok. Nie należy wydawać aktów typu zarządzenie czy uchwała, które podlegają nadzorowi i zawsze mogą być uchylone lub zaskarżone.

Projekt arkusza organizacyjnego musi być zgodny z aktualnym statutem szkoły. To od tego dokumentu organ prowadzący powinien rozpocząć sprawdzanie arkusza. To, czego nie ma w statucie (np. świetlica, zajęcia integracyjne, stanowisko drugiego wicedyrektora, psychologa, pedagoga) nie powinno znaleźć się w projekcie organizacyjnym i może być podstawą negatywnego stanowiska organu prowadzącego.

Projekt arkusza organizacyjnego na dany rok szkolny podlega zaopiniowaniu przez organ nadzoru – Kuratora Oświaty przed jego zatwierdzeniem przez organ prowadzący.

Organ nadzoru- Kurator Oświaty pozytywną opinię wydaje po stwierdzeniu, że przedłożony projekt arkusza organizacyjnego szkoły jest zgodny z przepisami prawa:

- *rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych Szkół (Dz. U. z 2019r. poz. 639)*
- *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502)*
- *ustawą z dnia 14 grudnia 2016 roku przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r. poz. 60)*
- *ustawą z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)*

- *ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 roku (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327)*
- *ustawą Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982 roku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215)*
- *ustawą z dnia 27 października 2017 roku o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 17 i 278)*
- innymi obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Zawartość arkusza organizacyjnego określają:

- *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2019 r., poz. 639)*
- *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502)*

Procedurę wprowadzania aneksów do dnia 30 września i po 30 września normuje §17 ust. 8 pkt. 1,2 oraz ust. 9 w/w. rozporządzenia.

Opinie, rekomendacje eksperta dokonującego analizy mają charakter obiektywnej oceny stanu istniejącego i zmierzają do wskazania takich rozwiązań, które w perspektywie mogą pozytywnie wpływać na lepszy organizacyjno-finansowy stan systemu oświaty w Gminie Sędziejowice. Wszelkie opinie, propozycje, rekomendacje powinny być przedmiotem szczegółowej analizy organu prowadzącego.

Liczba zatwierdzonych godzin w arkuszach organizacyjnych szkół jest sumą obowiązkowych godzin wynikających z ramowych planów nauczania oraz tzw. godzin dodatkowych. Ilość godzin obowiązkowych określa *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2019r. poz. 639)*.

Ramowe plany nauczania określają tygodniową (semestralną) liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły. Dyrektor szkoły uwzględniając ramowy plan nauczania opracowuje tygodniowy rozkład zajęć. Nowy, ramowy plan nauczania obowiązuje od 1 września 2019r. (rok szkolny 2019/2020) w klasach I, IV, VII i VIII szkoły podstawowej. W klasach II, III, V i VI obowiązuje „stary” ramowy plan nauczania. Zgodnie z rozporządzeniem, każdy ramowy plan nauczania obejmuje również zajęcia z religii, etyki, wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz naukę własnej historii i kultury, zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz oddziałach i szkołach mistrzostwa sportowego, dodatkowe zajęcia edukacyjne

(o których mowa w *art. 109 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. - Prawo oświatowe*), zajęcia języka migowego itp. Godziny określone w ramowych planach nauczania mają odzwierciedlenie w otrzymanej przez JST subwencji oświatowej.

Dodatkowe zajęcia edukacyjne, to wyłącznie te, o których mowa w §2 ust. 3 pkt. 5 rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2019r. poz. 639). Powyższy przepis odsyła do *art. 109 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)*, który stanowi, że do dodatkowych zajęć edukacyjnych zalicza się:

- a) zajęcia z języka obcego nowożytnego innego niż język obcy nowożytny nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, o których mowa w pkt. 1
- b) zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania.

Ust. 3 ww. rozporządzenia stanowi, że zajęcia edukacyjne, o których mowa w *ust. 1 pkt. 2*, organizuje dyrektor szkoły, za zgodą organu prowadzącego szkołę i po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców.

Dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi nie są np.:

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne,
- zajęcia psychoedukacyjne,
- koła przedmiotowe,
- koła zainteresowań,
- zespoły muzyczne,
- chór szkolny,
- pozalekcyjne zajęcia sportowe i inne.

Art. 42 ust.2 pkt. 2 KN (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215) stanowi, że w ramach 40-to godzinnego tygodnia pracy nauczyciela, obowiązkiem jest realizowanie innych zajęć i czynności wynikających z zadań statutowych szkoły, w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych, uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów. Nowy ustęp 2d w *art. 42 KN* przesądza, że nauczyciel, w ramach innych zadań statutowych nie prowadzi ani zajęć świetlicowych, ani tych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zgodnie z przepisami JST jest zobowiązana finansować dodatkowe zajęcia dopiero wtedy, gdy uczeń jest zdiagnozowany przez poradnię jako wymagający specjalnego traktowania.

§2 ust.1 pkt. 2 i §3 rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół normuje również przeznaczenie godzin do dyspozycji dyrektora szkoły oraz godzin

przyznanych przez organ prowadzący. Zgodnie z tymi przepisami godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, mogą być przeznaczone na zajęcia uwzględniające potrzeby, zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności zajęcia związane z kształtowaniem aktywności i kreatywności uczniów i zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Według „Nowego słownika pedagogicznego” zajęcia pozalekcyjne to „*zajęcia organizowane w szkole, poza lekcjami i obowiązującym programem szkolnym, których celem jest rozbudzenie i rozwijanie zainteresowań uczniów*”. W. Okoń twierdzi zaś, że to „*nieobowiązkowa wykonywana w czasie wolnym działalność uczniów w obrębie szkoły, obejmująca zajęcia w organizacjach młodzieżowych, kołach zainteresowań, świetlicy, sali gimnastycznej lub boisku czy ogrodzie szkolnym*”.

Głównym celem zajęć pozalekcyjnych jest ujawnianie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz propagowanie alternatywnych sposobów spędzenia wolnego czasu. Ponadto zajęcia pozalekcyjne wspomagają w opiece nad dziećmi rodziców, którzy mają wydłużony czas pracy i tych, którzy mają kłopoty w realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych.

W analizie arkuszy organizacyjnych szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Sędziejowice, dokonując kalkulacji kosztów zastosowanych rozwiązań przyjęto dwa sposoby rozliczenia:

- rozliczenie godzinowe, tj. ilość godzin zajęć w tygodniu x 4 tygodnie w miesiącu x 12 m-cy x stawka godzinowa wynosząca ok. 51 zł brutto dla nauczyciela dyplomowanego. Rozliczenie godzinowe ma zastosowanie w przypadku braku konieczności całkowitego zwolnienia nauczyciela lub ograniczenia zatrudnienia (część etatu)
- rozliczenie etatowe, tj. roczna kwota brutto wynagrodzenia nauczyciela x etat (lub część etatu). Roczny koszt brutto wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego (po stronie pracodawcy) wynosi ok. 73 tys. zł brutto. Rozliczenie etatowe ma zastosowanie w przypadku ograniczenia zatrudnienia.

Dla celów diagnostycznych najbardziej miarodajne jest rozliczenie godzinowe.

Analiza arkuszy organizacyjnych placówek oświatowych Gminy Sędziejowice opiera się na obowiązujących przepisach prawnych, a także praktycznych rozwiązaniach organizacyjnych, wdrożonych w wielu jednostkach samorządu terytorialnego. W zamieszczonym w dalszej części dokumentu opisie wyników badania arkuszy organizacyjnych poszczególnych szkół, odwołuję się do tych samych założeń warunkujących organizację pracy placówek oświatowych. Najważniejsze z nich dotyczą maksymalnej liczby uczniów w klasie, konieczności podziału na grupy, możliwości łączenia oddziałów, organizacji świetlicy szkolnej, biblioteki, zajęć rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, pracy pedagoga, psychologa,

logopedy, nauczyciela wspomagającego, organizacji zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Poniżej krótko opisano najważniejsze kwestie, pojęcia i uwarunkowania prawne organizacji pracy szkoły, niezbędne do prawidłowej interpretacji wyników analizy zawartych w niniejszym dokumencie.

W corocznej analizie arkuszy organizacyjnych ważną kwestią jest **maksymalna liczba uczniów** mogąca uczyć się w jednym oddziale.

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502), nie określa liczby uczniów w kl. IV-VIII, tą kwestię pozostawiono do decyzji organu prowadzącego, przy czym zwiększając liczbę uczniów powyżej 24 lub 26 uczniów na oddział należy dokonać podziału na grupy, tj. powyżej 24 uczniów podział obowiązuje na obowiązkowych zajęciach z informatyki i języków obcych, natomiast w przypadku powyżej 26 uczniów na zajęcia z wychowania fizycznego-*Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. z 2019r. poz. 639)*. Liczba uczniów na zajęciach z informatyki (nie więcej niż 24) uzależniona jest również od ilości stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej.

Maksymalna liczba uczniów w klasach I-III i konieczność podziału na grupy wynika z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502), które stanowi:

§ 5. 1. Liczba dzieci w oddziale przedszkola wynosi nie więcej niż 25. Oddział przedszkola obejmuje dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności.

2. Liczba uczniów w oddziale klas I–III szkoły podstawowej wynosi nie więcej niż 25.

3. W przypadku przyjęcia z urzędu, w okresie od rozpoczęcia do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, do oddziału klasy I, II lub III szkoły podstawowej ucznia zamieszkałego w obwodzie tej szkoły, dyrektor szkoły podstawowej, po poinformowaniu rady oddziałowej, o której mowa w art. 83 ust. 2 pkt 1 ustawy, dzieli dany oddział, jeżeli liczba uczniów jest zwiększona ponad liczbę określoną w ust. 2.

4. Na wniosek rady oddziałowej, o której mowa w ust. 3 oraz za zgodą organu prowadzącego szkołę, dyrektor szkoły podstawowej może odstąpić od podziału, o którym mowa w ust. 3, zwiększając liczbę uczniów w oddziale ponad liczbę określoną w ust. 2. Liczba uczniów w oddziale może być zwiększona nie więcej niż o 2 uczniów.

5. Jeżeli liczba uczniów w oddziale klas I–III szkoły podstawowej zostanie zwiększona zgodnie z ust. 4, w szkole zatrudnia się asystenta nauczyciela, o którym mowa w art. 15 ust. 7 ustawy.

Zgodnie z art.143 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 17 i 278) osoby zatrudnione w dniu 1 września 2018 r. na stanowisku asystenta nauczyciela będą mogły być nadal zatrudnione na tym stanowisku na dotychczasowych zasadach nie dłużej niż do 31 sierpnia 2020 roku.

6. Oddział, w którym liczbę uczniów zwiększono zgodnie z ust. 4, może funkcjonować ze zwiększoną liczbą uczniów w ciągu całego etapu edukacyjnego.

Żaden przepis prawny nie określa liczby uczniów w klasach IV – VIII. Ustawodawca kwestię tą pozostawił do dyspozycji organu prowadzącego. Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2019 r., poz. 639) stanowi:

§ 7.1. W klasach IV–VIII szkoły podstawowej, branżowej szkole I stopnia, liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej podział na grupy jest obowiązkowy:

1) na obowiązkowych zajęciach z informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej;

2) na obowiązkowych zajęciach z języków obcych nowożytnych w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; przy podziale na grupy należy uwzględnić stopień zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego;

7) na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, a w przypadku zespołu szkół – także w grupie międzyszkolnej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów, z tym że jeżeli w skład grupy oddziałowej, międzyoddziałowej, międzyklasowej lub międzyszkolnej wchodzi uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność uczęszczający do oddziałów integracyjnych lub uczniowie oddziałów specjalnych, liczba uczniów w grupie nie może być większa niż liczba uczniów odpowiednio w oddziale integracyjnym lub oddziale specjalnym określona w przepisach wydanych na podstawie art. 111 ustawy – Prawo oświatowe.

Na **zajęciach świetlicowych** w szkole podstawowej ogólnodostępnej pod opieką jednego nauczyciela, zgodnie z §7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w

sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502), może pozostawać nie więcej niż 25 uczniów. Godzina rozliczeniowa prowadzonych zajęć trwa 60 minut.

Szkoły podstawowe są zobowiązane zapewnić zajęcia świetlicowe dla uczniów, którzy pozostają w szkole dłużej ze względu na:

- czas pracy rodziców, na wniosek rodziców
- organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole.

Należyte planowanie oraz racjonalne wykorzystanie pracy świetlicy zależy od tygodniowego rozkładu pracy szkoły (tzw. podziału godzin). Jeżeli wskaźnik zmianowości w szkole wynosi 1, tzn. liczba oddziałów jest równa liczbie klasopracowni, to praktycznie w godzinach 8.00-12.00 nie ma konieczności organizowania pracy świetlicy, bo uczniowie wszystkich klas uczestniczą w zajęciach lekcyjnych.

Należy zwrócić uwagę, że czas pracy świetlicy bardzo często w dużym zakresie pokrywa się z organizacją innych zajęć pozalekcyjnych, np. w bibliotece, w kołach zainteresowań, na zajęciach sportowo-rekreacyjnych, zajęciach z pracą pedagoga, logopedy, itp. W sposób naturalny powoduje to realnie mniejszą liczbę uczniów korzystających ze świetlicy, a to z kolei powoduje mniejszą liczbę grup świetlicowych.

Możliwość łączenia klas reguluje *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502)*. Zgodnie z nim rozporządzeniem, jeżeli w szkole organizowane jest nauczanie w klasach łączonych to:

- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie I, z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych samych klas z innymi klasami;
- w klasach II i III co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej, wychowania fizycznego prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami;
- w klasach IV-VII co najmniej połowę wymiaru godzin związkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem muzyki, plastyki, i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami;
- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie VIII, z wyjątkiem wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami.

W tabeli 50. wykazano maksymalną ilość zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkoły podstawowej zgodnie ze wskazanym powyżej rozporządzeniem.

Tabela 49. Maksymalna liczba zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkół podstawowych.

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ogółem	KL. I	KL. II	KL. III	KL. IV	KL. V	KL. VI	KL. VII	KL. VIII	Razem
	20*	20	20	24*	25	25	32	31	197
Możliwość łączenia	5	5	5	6	6	6	6	4	43
- ed. muzyczna	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)		
- ed. plastyczna	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)		
- W/F	(3)	(3)	(3)	(4)	(4)	(4)	(4)	(4)	
Inne łączenia (obowiązkowych zajęć eduk. -bez pkt. 2)	-	7,5	7,5	9	9,5	9,5	13	-	56
Razem liczba godzin łączonych	5	12,5	12,5	15	15,5	15,5	19	4	99
Liczba godzin oddzielnych	15	7,5	7,5	9	9,5	9,5	13	27	98

*kl. I, IV, VII – nowe podstawy programowe oraz nowy ramowy program nauczania od roku

2020/2021 - liczba godzin obowiązująca od 1 września 2020 roku bez godzin do dyspozycji dyrektora

kl. I -III, drugiego języka obcego kl. VII -VIII, religii kl. I -VIII.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzeniem MEN z dnia 17marca 2017r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz. U. z 2017r. poz.649 z późn. zm.).

Oprócz wskazanych powyżej możliwości połączeń możliwe jest także połączenie zajęć z religii. *Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie łączenia klas podczas zajęć z religii (Warszawa, 9 kwietnia 2013r.)* w punkcie 2 stanowi:

„Wobec niżu demograficznego i zmniejszającej się liczby uczniów w szkołach Komisja Wychowania stoi na stanowisku:

- jeżeli wszystkie przedmioty w szkole nauczane są w klasach łączonych, ponieważ grozi to np. likwidacją placówki, można odstąpić od wspomnianego wyżej zapisu Rozporządzenia

Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii publicznych przedszkolach i szkołach co do minimalnej liczby uczniów;

- jeśli dotyczy to tylko nauczania religii i przedmiotów spoza ramowego planu nauczania lub przedmiotów typu: muzyka, plastyka- nie ma na to zgody.”

Ponadto *Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie organizowania zajęć z religii w publicznych przedszkolach i szkołach (bp Marek Mendyk- przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski- Warszawa dnia 18 marca 2019 roku) w pkt. 5 stanowi:*

„Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania zajęć z religii dla grupy nie mniejszej niż 7 uczniów danej klasy lub oddziału. Łączenie klas dla grup większych niż 7 uczniów jest możliwe, jeśli dotyczy to również innych przedmiotów nauczanych w szkole.”

Możliwość łączenia zajęć edukacyjnych kl. I z oddziałem „0” normuje *art. 96 ust. 4-5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)*, który stanowi:

1. W szkołach działających w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych, w zakresie danego etapu edukacyjnego dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, w szkole podstawowej, w której zorganizowano oddział przedszkolny, dopuszcza się łączenie zajęć prowadzonych w oddziale przedszkolnym dla dzieci 6-letnich z zajęciami edukacyjnymi prowadzonymi w klasie I, z tym, że co najmniej połowa zajęć prowadzonych w oddziale przedszkolnym oraz co najmniej połowa obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu odpowiednio edukacji polonistycznej, przyrodniczej, matematycznej oraz języka obcego nowożytnego w klasie I powinna być prowadzona oddzielnie w oddziale przedszkolnym i w klasie I.

Kolejną ważną kwestią ujętą w arkuszu organizacyjnym są **zajęcia biblioteczne**. Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenie, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy, czy zarządzeniem wójta/burmistrza. Dla potwierdzenia przedstawiamy stanowisko Wojewody Świętokrzyskiego unieważniającego Uchwałę Rady Gminy Bałtów z 16 czerwca 2018r. Nadzór prawny

wojewody podniósł, że Uchwała Rady Gminy została podjęta z istotnym naruszeniem prawa. Bowiem, zdaniem wojewody, Rada Gminy nie ma upoważnienia „do określania w formie uchwały limitów uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza”. Takiego prawa nie daje radnym ani ustawa o samorządzie gminnym, ani też Karta Nauczyciela, na przepisy których powołali się radni, przyjmując uchwałę.

Wojewoda Świętokrzyski przypomniał, że kwestie limitów uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza regulowało *zarządzenie resortu edukacji z 4 czerwca 1997r.*, jednak zostało ono uchylone 1 stycznia 1999r. Uchylenie ww. zarządzenia nie skutkowało jednak przejściem upoważnienia w tym zakresie na Radę Gminy – wskazał.

W uzasadnieniu do rozstrzygnięcia nadzorczego Agata Wojtyszek, Wojewoda Świętokrzyski, wskazała, że brak jest również podstawy do określenia przez radnych ilości godzin pracy nauczyciela bibliotekarza, ponieważ kwestię tą wyczerpuje *art. 42 ust. 3 pkt. 10 ustawy Karta Nauczyciela*. Zgodnie z nim tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych dla nauczyciela bibliotekarza wynosi 30 godzin.

W przypadku aktów prawa miejscowego przekroczenie delegacji ustawowej stanowi istotne naruszenie prawa. Rada gminy obowiązana jest przestrzegać zakresu udzielonego przez ustawę upoważnienia w zakresie tworzenia przepisów wykonawczych i w tych działaniach nie może tego upoważnienia ani zwęzać, ani przekraczać.

Podsumowując należy stwierdzić, że ustalenie liczby godzin zajęć bibliotecznych w danej placówce należy do decyzji dyrektora szkoły i organu prowadzącego. Prawo nie zabrania „umownego” określenia ilości uczniów przypadających na 1 godzinę zajęć. Nie można tego jednak usankcjonować w formie uchwały czy zarządzenia. Organ prowadzący Rada Gminy nie ma prawa ingerować w treści *art. 42 ust. 3 pkt. 10 (tabeli) KN (Dz. U. z 2019 r. poz. 2215)* dotyczącego obowiązkowego wymiaru zajęć nauczyciela bibliotekarza (30 godzin).

Organizację zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej normuje *Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280)*. Wyróżnia ono następujące rodzaje zajęć:

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze- organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników zajęć wynosi do 8 uczniów,
- zajęcia specjalistyczne, w tym m.in.:

- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne – organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Liczba uczestników zajęć wynosi do 5 uczniów,
- zajęcia logopedyczne – organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zaburzenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę. Liczba uczestników wynosi do 4 uczniów.

Organizując zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej należy mieć na uwadze przyczynę kierowania na nie ucznia, tj. orzeczenie, opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, wniosek nauczyciela, itp. Dla organu prowadzącego wiążące jest tylko orzeczenie poradni. W innych przypadkach jest to zadanie fakultatywne. Ważną kwestią w zakresie organizacji jest ilość uczniów na określonych zajęciach.

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze nie należą do grupy zajęć dodatkowych. Są jedną z wielu form pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom w szkole. Organizuje się je dla uczniów mających trudności w nauce, a w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 8 (*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280)*).

Ujęcie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych w arkuszu organizacyjnym następuje w uzasadnionych przypadkach, za akceptacją organu prowadzącego. Orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej jest w tej kwestii wiążące.

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się, czyli z dysleksją rozwojową, w formie dysleksji, dysortografii lub dysgrafii. Liczba uczniów na zajęciach nie może być większa niż 5. Zajęcia prowadzą nauczyciele i specjaliści posiadający kwalifikacje z zakresu terapii pedagogicznej. Godzina zajęć trwa 60 minut- w uzasadnionych przypadkach zajęcia mogą być prowadzone w czasie krótszym niż 60 minut, przy zachowaniu ustalonego dla ucznia łącznego czasu tych zajęć. W klasach I- III szkoły podstawowej najważniejszym celem zajęć jest rozpoznanie i usuwanie przyczyn trudności w uczeniu się dziecka, w tym ryzyka trudności specyficznych, a więc usprawnienie funkcji spostrzegania wzrokowego, funkcji słuchowej, orientacji przestrzennej, koordynacji wzrokowo- słuchowej, funkcji motorycznych; wyrównanie braków w zakresie edukacji polonistycznej i matematycznej oraz rozwijanie pozytywnej motywacji do pracy. W klasach IV- VIII szkoły podstawowej i szkole ponadpodstawowej celem zajęć jest głównie stworzenie możliwości

wszechstronnego rozwoju umysłowego, psychicznego i społecznego uczniom z utrudnieniami rozwojowymi, umożliwienie uczniom opanowania podstawowych umiejętności czytania i pisania, wyrównywanie braków w wiadomościach i umiejętnościach będących przyczyną trudności szkolnych oraz przewyższanie skutków niepowodzeń szkolnych, tj. trudności w czytaniu, pisaniu i liczeniu, a także ich emocjonalnych i społecznych konsekwencji. Organizację tych zajęć reguluje *Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280)*.

Zakres zadań pedagoga, psychologa, logopedy określa *Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 roku w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280)*. W *Ustawie z dnia 27 października 2017 roku o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 17 i 278)* określono, że tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć od 2018 roku dla:

- nauczyciela pedagoga, logopedy, psychologa i doradcy zawodowego, a także terapeuty pedagogicznego, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w poradni psychologiczno-pedagogicznej nie może przekroczyć 22 godzin,
- nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej zatrudnianych dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym wynosi 20 godzin.

Liczba godzin zajęć pedagoga, logopedy powinna wynikać z faktycznych potrzeb placówki i winna być uzgodniona z organem prowadzącym.

Zajęcia rewalidacyjne odbywają się tylko w przypadku ucznia z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Są organizowane na podstawie rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania, organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych oraz w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli. Zgodnie z zapisami *rozporządzenia (§2 ust.1 pkt. 2) ramowy plan nauczania* określa m.in. minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych. W poszczególnych załącznikach określa się ten wymiar jako 2 godziny na każdego ucznia z niepełnosprawnością. Zajęcia te powinny być uwzględnione w indywidualnym programie edukacyjno- terapeutycznym opracowywanym dla ucznia niepełnosprawnego zgodnie z *§ 6 ust. 1 pkt. 5 rozporządzenia*. Czas trwania zajęć rewalidacyjnych określa rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli. Zgodnie z *§ 10 ust. 3 i 4 tego rozporządzenia*, godzina zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych trwa 60 minut. W uzasadnionych

przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas tych zajęć w okresie tygodniowym. Przepisy nie rozstrzygają, czy zajęcia rewalidacyjne powinny być prowadzone indywidualnie, czy zespołowo. O tym powinny decydować potrzeby ucznia, cel zajęć itp. oraz formułowane na tej podstawie zalecenia zespołu. Podstawa prawna:

- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2019 r., poz. 639) - §2 ust. 1 pkt. 2,*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r., poz. 1280) - § 6 ust. 1 pkt. 5,*
- *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 luty 2019 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U.2019 r., poz. 502) § 10 ust. 3-4.*

Zatrudnienie nauczyciela wspomagającego normuje:

- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2020 r., poz. 1280) - § 5 pkt. 4, § 6 i § 7,*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. poz. 1646 oraz z 2019 r. poz. 1664) - § 18 i §19.*

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych wprowadziła od roku szkolnego 2018/2019 jednolite pensum dla nauczycieli wspomagających, które wynosi 20 godzin tygodniowo. Oznacza to, że nauczyciele ci z definicji nie będą na wszystkich lekcjach nawet w klasie pierwszej szkoły podstawowej - *art. 76 ust. 22 Ustawy z dnia 27 października 2017r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 17 i 278) wprowadzający zmiany w art. 42 ustawy Karta Nauczyciela.*

Nauczyciel wspomagający realizuje następujące zadania:

1. prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych realizuje zintegrowane działania i zajęcia określone w programie,

2. prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym,
3. uczestniczy, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych,
4. udziela pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom i wychowawcom grup wychowawczych realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym,
5. prowadzi zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne (jeśli posiada odpowiednie kwalifikacje do niepełnosprawności ucznia),
6. uczestniczy w zespole opracowującym IPET.

Czas pracy nauczyciela określa art. 42 Karty Nauczyciela. W ramach czasu pracy, który **nie może przekroczyć tygodniowo 40 godzin oraz ustalonego wynagrodzenia**, nauczyciel realizuje:

1. zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, tzw. pensum (wszystkie godziny ponad pensum są dodatkowo płatne- godziny ponadwymiarowe i doraźne zastępstwa);
2. inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów (bez dodatkowego wynagrodzenia);
3. zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym (bez dodatkowego wynagrodzenia).

Ponadto w ramach zajęć i czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nauczyciel nie prowadzi zajęć świetlicowych oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (od 1.09.2017r., art. 42 ust. 2d KN).

Nauczyciel w ramach stosunku pracy pozostaje do dyspozycji dyrektora szkoły. Dyrektor może więc przydzielać nauczycielowi czynności w ramach zakresu jego obowiązków/zadań

wynikających ze statutu szkoły, jak również obowiązującego go czasu pracy. Dyrektor szkoły nie może zlecić nauczycielowi realizacji zajęć niezgodnych z zapisami statutowymi.

Katalog zadań nauczyciela określa statut szkoły. W statucie nie można formułować zadań, które nie mają odzwierciedlenia w przepisach zewnętrznych prawa oświatowego. Ponadto wybór zadań powinien uwzględniać rzeczywiste potrzeby uczniów, możliwości szkoły, przydatność w procesie realizacji przyjętych w statucie zadań szkoły. Rada pedagogiczna powinna ustanowić katalog zadań nauczyciela, doprecyzowując w nim zakres i czynności realizowane przez nauczyciela poza pensum oraz poza zajęciami i czynnościami związanymi z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym, a także sposób realizacji zadań szkoły.

Przykłady innych zajęć i czynności:

- uczestnictwo w przeprowadzaniu egzaminów zewnętrznych w szkole, w tym w wymianie międzyszkolnej,
- organizacja zajęć wynikających z zainteresowań uczniów (według bieżących potrzeb uczniów, nieujętych w stały harmonogram),
- organizacja/ współorganizacja imprez o charakterze wychowawczym lub rekreacyjno-sportowym, zgodnie z programem wychowawczo- profilaktycznym szkoły i planem pracy szkoły,
- zajęcia sportowe i rekreacyjne według potrzeb uczniów (np. kółko szachowe, klub sportowy, imprezy rekreacyjne i wypoczynkowe: rajdy, biwaki, obozy, itp.),
- zajęcia pozalekcyjne artystyczne (np. chór szkolny, plastyczne, muzyczne, taneczne, kółko teatralne, klub filmowy, kółko fotograficzne, itp.),
- nieobowiązkowe zajęcia o charakterze edukacyjnym (np. koła przedmiotowe, SKS, zajęcia rozwijające wiedzę),
- zajęcia rozwijające pozostałe zainteresowania (np. gry planszowe, gry dydaktyczne komputerowe, zajęcia kulinarne, garncarstwo, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, itp.),
- zapewnienie stałej opieki uczniom podczas realizowanych przez siebie zajęć edukacyjnych, w tym organizowanych imprez szkolnych i środowiskowych oraz wycieczek,
- pełnienie dyżurów podczas przerw międzylekcyjnych i przed lekcjami, odpowiedzialność za porządek i bezpieczeństwo uczniów znajdujących się na terenie objętym dyżurem (wg planu uczniów),
- udzielanie uczniom konsultacji indywidualnych/ zbiorowych (doraźne zajęcia wyrównawcze), a także pomocy w przygotowywaniu się do egzaminów, konkursów przedmiotowych i innych form współzawodnictwa,

- koordynacja pozostałych działań statutowych szkoły w wybranym zakresie, zgodnie z planem pracy szkoły,

**Arkusze organizacyjny Szkoły Podstawowej w Sędziejowice (ZSO Nr 1)
na rok szkolny 2020/2021 (projekt)**

1. Liczba oddziałów ogółem – 17 z czego:

- szkoły podstawowe – 17

- oddz. przedszkolny – ----

2. Liczba uczniów/dzieci ogółem – 328 z czego:

- szkoła podstawowa – 328

I. Szkoła Podstawowa w Sędziejowice jest placówką wielociągową z klasami I – VIII

1. Liczba oddziałów ogółem-17

2. Liczba uczniów ogółem- 328

3. Zatwierdzona liczba ogółem: 728,5 ponadwymiarowych 61,5

4. Liczba etatów pracowników administracji i obsługi – 18,35.

II. Liczba uczniów – podział an grupy.

a) informatyka – klasa I – VIII – 17 klas (oddziałów).

W klasach IV – VIII podział na grupy na informatyce jest obowiązkowy w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów oraz gdy liczba uczniów w grupie przekracza liczbę stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej.

W klasach I – III ustawodawca nie przewidział podziału na grupy.

W oddziałach klas IV – VIII liczba uczniów przewidziana na rok szkolny 2020/2021 nie przekracza 24.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

17 x 4 x 12 m-cy x 51zł/godz. = 41,616 zł brutto rocznie

- rozliczenie etatowe:

$$0,94 \times 73,000\text{zł} = \underline{68,620 \text{ zł brutto rocznie}}$$

Podział na grupy pochłania w zależności od rozliczenia od 41,6 do 68,6 tys. zł brutto rocznie.

W przypadku braku wystarczającej liczby stanowisk komputerowych rekomenduję zakup sprzętu komputerowego (np. laptopów). Kwota, którą samorząd może przeznaczyć na ten cel może równać się rozliczeniu godzinowemu

$$41,616 : 2,500 \text{ zł} * = 16,6 (16)$$

* średnia cena laptopa

Z kwoty, którą może pochłonąć podział na grupy, można zakupić ok.16 laptopów.

b). wychowanie fizyczne – klasa VI a, VII c

Na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego liczba uczniów nie może liczyć więcej niż 26 uczniów.

W/w klasy liczą odpowiednio:

kl. VI a – 23 uczniów

kl. VII c – 19 uczniów

Efekt finansowy: (8 godzin – 4x2)

- rozliczenie godzinowe:

$$8 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{19,584 \text{ zł brutto rocznie}}$$

- rozliczenie etatowe:

$$0,44 \times 73,000 \text{ zł} = \underline{32,120 \text{ zł brutto rocznie}}$$

Podział na grupy w kl. VI a i VII c – zwiększa wydatki o kwotę od 19,5 do 32,1 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

W dostarczonych do analizy dokumentach brak jest informacji o potrzebie dokonania podziału.

Uzasadnienie pkt. a,b – komentarz str. 12-13 analizy.

III. Biblioteka – rekomendowany wskaźnik 1 godz./15 uczniów.

- planowana liczba uczniów – 328

- planowana liczba godzin biblioteki – 30 (etat)

- rekomendowana liczba godzin biblioteki – $328:15=21,8 \approx 22$ godz.

- różnica: $30 - 22$ godz. = 8 godzin

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

8 godz. x 4 x 12 x 51zł/godz. = 19,584 zł brutto rocznie

- rozliczenie etatowe:

0,266 x 73,000 zł = 19,418 zł brutto rocznie

Wprowadzenie rekomendowanego wskaźnika ogranicza wydatki o kwotę ok. 19,5 tyś. zł brutto rocznie.

Uzasadnienie: patrz komentarz str. 11.

IV. Szachy – 3 godziny. Zajęcia organizowane w klasach II b/III a, VI a/VI b/ VI c.

Szachy – to zajęcia nie zaliczane do grupy zajęć z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Są to zajęcia pozalekcyjne, nieobowiązkowe, dodatkowe.

Zajęcia te mogą być prowadzone w ramach godzin dyrektorskich lub nieodpłatnie w ramach 40 godzinowego tygodnia pracy nauczyciela – art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

3 x 4 x 12 51 zł/godz. = 7,344 zł brutto rocznie

- rozliczenie etatowe:

0,16 x 73,000 zł = 11,680 zł brutto rocznie

Zajęcia szachowe stanowią dopełnienie etatu lub godziny ponadwymiarowe dla prowadzących nauczycieli.

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania ogranicza wydatki o kwotę od 7,3 do 11,6 tyś. Zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Uzasadnienie – komentarz str. 14-15 analizy.

V. Gimnastyka korekcyjna

(Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne).

Gimnastyka korekcyjna w dostarczonym do analizy projekcie arkusza organizacyjnego wykazana została w dwóch pozycjach (tbl. IV – przydział przedmiotów, godzin lekcyjnych i zajęć dodatkowych do nauczycieli)

- poz. 29 - 12 godz. kl. I – VIII

- poz. 33 - 6 godz. kl. I – III

razem 18 godz.

(Zapisy w arkuszu są bardzo niejasne, mało czytelne!!)

Należy zwrócić uwagę na różnicę pomiędzy zajęciami korekcyjno – kompensacyjnymi, a gimnastyką korekcyjną.

Zajęcia korekcyjno–kompensacyjne organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 5 osób - § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielenia pomocy psychologiczno–pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach, Dz.U. z 2017 r., poz. 1591. Zajęcia korekcyjno–kompensacyjnych w § 6 ust. 2 pkt 5 w/w rozporządzenia, ponieważ gimnastyka jest organizowana dla uczniów z wadami postawy, a nie z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi. W/w rozporządzenie nie określa liczby uczestników „innych zajęć specjalistycznych”, a w związku z tym o liczbie uczniów na zajęciach gimnastyki korekcyjnej decyduje status szkoły, dyrektor lub nauczyciel w uzgodnieniu z dyrektorem, po dokonaniu analizy potrzeb uczniów i możliwości szkoły w zakresie organizacji takich zajęć, w tym zapewnienia warunków bhp – art. 98 ust. 1 pkt. 5 – 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, Dz. U. Z 2018 r., poz. 996 ze zm. Liczebność grup może być większa niż 5 osób.

Biorąc pod uwagę powyższe, przy założeniu że liczba uczniów na zajęciach wynosi – 5 (uwaga może być większa) oraz liczba godzin wynosi 18 – to liczba ogółem uczniów objęta zajęciami może wynosić 5 uczniów x 18 godz. = 90 uczniów co stanowi 27,4% wszystkich uczniów kl. I – VIII.

Z powyższej analizy wynikałoby, że w szkole ponad 1/4 wszystkich uczniów posiada wady postawy. W dostarczonych do analizy dokumentach brak jest merytorycznego uzasadnienie powyższego problemu.

W ocenie analizującego planowana liczba godzin gimnastyki korekcyjnej jest dalece przeszacowana. Ostateczną decyzję podejmie organ prowadzący po szczegółowej analizie faktycznych potrzeb w tym zakresie.

Podobna sytuacja dotyczyć będzie zajęć korekcyjno–kompensacyjnych, gdzie liczba uczestników zajęć nie może przekroczyć 5 osób.

Wydatek związany z wprowadzeniem 18 godzin gimnastyki korekcyjnej (zajęć korekcyjno-kompensacyjnych) może wynieść od 44 do 73 tys. zł rocznie brutto z czego:

- rozliczenie godzinowe:

$18 \times 4 \times 12 \times 51 \text{zł/godz.} = \underline{44,064 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe (założenie pensum – 18 godzin)

$1 \text{ etat} \times 73,000 \text{ zł} = \underline{73,000 \text{ zł brutto rocznie}}$

VI. Uczniowie niepełnosprawni.

W roku szkolnym 2020/2021 planowana liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wg. otrzymanego wykazu, wynosi ogółem 6 z czego:

- 2 uczniów słabo widzących

- 3 uczniów niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim

- 1 uczeń niepełnosprawność ruchowa o typie afazji (potrzeba indywidualnego nauczania).

VII. Logopedia (zajęcia logopedyczne) – 11 godzin.

Zajęcia logopedyczne – organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zaburzenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę. Liczba uczestników wynosi do 4 uczniów.

Planowane zajęcia organizowane będą w każdym oddziale klas od I – IV oraz kl. VII c. W klasie I a, I b – planuje się po 2 godziny tygodniowo.

Taka liczba zajęć pozwala na objęcie blisko połowy (ok.50%) uczniów kl. I

- kl. I a – 19 uczniów ($2 \times 4 = 8$ uczniów) – 42%

- kl. I b – 18 uczniów ($2 \times 4 = 8$ uczniów) – 44 %

Planowana liczba godzin w ocenie analizującego, daleko odbiega od faktycznych potrzeb.

Ogółem – planowane 11 godzin zajęć logopedycznych pozwala objąć zajęciami 44 uczniów (4×11) co stanowi 26% uczniów kl. I – IV i kl. VII c – ogółem 169.

Powyższy wskaźnik każe przypuszczać, że **co czwarty uczeń** wspomnianych klas ma problemy związane z zaburzeniami mowy.

VIII. Zajęcia rozwijające uzdolnienia (poz.30 – Tbl. IV. Arkusza) po rekrutacji

Wskazówki zawarte w projekcie arkusza świadczyć mogą, że zajęcia prowadzone będą z puli godzin dyrektorskich.

Zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności, są formą działalności dydaktyczno – wychowawczej szkoły, nie są zajęciami obowiązkowymi. Dodatkowo z § 4 ust. 1 rozporządzenia MEN z 3 kwietnia 2019 r. W sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół wynika, że zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności nie są uwzględnione w tygodniowym rozkładzie zajęć.

Zatem **uczestnictwo w nich jest dobrowolne.**

Kwestie prawne związane z funkcjonowaniem godzin dyrektorskich w systemie oświatowym normują przepisy zawarte w:

- Ustawie z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 ze zm.) - art. 109 ust. 1.
- Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2019 r. poz. 639) - § 2 ust. 1 pkt 4 lit a. § 4 ust. 1, § 10 ust. 1 pkt 1 lit a. § 11.
- Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. W sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1646) - § 11 ust. 1.

Zasadą jest, że godziny dyrektorskie w rozporządzeniu nie są przypisane do klasy, tylko do etapu edukacyjnego (klasa rozumiana jest jako poziom nauczania). Czyli dyrektor ma swobodę w lokowaniu ich w „czasie”. Zatem w 1 etapie szkoły podstawowej można ustalić dwa typy harmonogramu realizacji godzin dyrektorskich:

- godziny rozłożone równomiernie w etapie (klasy pierwsze, drugie i trzecie – po 1 godzinie/tyg.),
- godziny rozłożone nierównomiernie (możliwe są różne warianty układu godzin – wg potrzeb; warunek: musi być zachowany wymiar trzyletni).

Godziny dyrektorskie w II etapie edukacyjnym mogą być rozłożone wg analogicznych zasad, jak w I etapie, z tym że wymiar godzin dyrektorskich dla II etapu wynosi 4 godziny tygodniowo.

Należy podkreślić, że projekt arkusza zakłada w roku szkolnym 2020/21 realizację godzin dyrektorskich w wymiarze:

I etap:

kl. I, II, III po jednej godzinie tygodniowo

II etap:

kl. IV – VI – brak godzinowego

kl. VII – VIII – po trzy godziny tygodniowo.

Liczbę godzin I i II etapu edukacyjnego należy kontrolować w kolejnych latach, w ramach przydzielonego wymiaru.

IX. W ocenie analizującego należy rozważyć celowość zatrudnienia w wymiarze 42 godzin tygodniowo pedagoga szkolnego oraz psychologa z czego psycholog – 20 godz. pedagog 22 godziny.

Psycholog i pedagog (10 godz) wykonane są jako VACAT.

Wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga należy dostosować do faktycznych potrzeb szkoły.

Uzasadnienie: Komentarz str. 10 – 11 analizy.

X. Świetlica szkolna.

- Liczba planowanych godzin – 78.

- Zajęcia prowadzi – 9 nauczycieli. Godziny świetlicowe w większości stanowią dopełnienie etatu.

- Godziny pracy świetlicy 7⁰⁰ – 16⁰⁰

- Liczba uczniów korzystających ze świetlicy plan na 2020/21 – 318 uczniów /tzn., że prawie 97% wszystkich uczniów kl. I – VIII uczestniczy w zajęciach/.

- Planowana liczba dowożonych uczniów w 2020/21 wynosi – 263 (bez szkół w Marzeninie).

Z powyższych danych wynika, że aż ponad 80% korzysta z dowożenia. Tylko 65 uczniów kl. I – VIII (19,8%) ma do szkoły mniej niż 3 – 4 km (kl.I – IV – 3 km, kl.V – VIII – 4 km).

- Brak jest informacji o liczbie grup świetlicowych. Grupa świetlicowa może liczyć nie więcej niż 25 uczniów.

Tabela 50. liczba zajęć świetlicowych w poszczególnych dniach roboczych

Dni tygodnia	Pn	Wt	Śr	Czw	Piąt	Suma
Średnio dzienna liczba godzin *	15,6	15,6	15,6	15,6	15,6	78
Rekomendacja						
7 ⁰⁰ – 8 ⁰⁰	1 g x 3**	1 x 3	1 x 3	1 x 3	1 x 3	15
12 ³⁰ – 15 ⁰⁰	2,5 x 3	2,3 x 3	2,3 x 3	2,3 x 3	2,3 x 3	37,5
15 ⁰⁰ – 16 ⁰⁰	1 x 2	1 x 2	1 x 2	1 x 2	1 x 2	10

* godzina świetlicowa to 60 minut Σ 62,5

** 3 nauczycieli po 1 godzinie

- Planowana liczba godzin pracy świetlicy – 78

- Rekomendowana liczba godzin pracy świetlicy – 62,5

- Różnica – 15,5 (78.62,5)

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$15,5 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{37,944 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe:

$0,59 \times 73,000 \text{ zł} = \underline{43,070 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania ogranicza liczbę godzin pracy świetlicy o 15,5 godz. co w przekłada się na zmniejszenie wydatków o kwotę od 37,9 do 43 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Uzasadnienie:

1. Komentarz str. 6 – 7 analizy świetlica szkolna.
2. W ocenie analizującego liczba uczniów korzystających ze świetlicy jest przeszacowana – 97% wszystkich uczniów szkoły podstawowej.
3. Brak jest informacji o miejscach organizacji zajęć świetlicowych dla tak dużej liczby uczniów. Z wykazu pomieszczeń ZSO w Sędziejowicach na rok szkolny 2020/21 – liczba pomieszczeń świetlicowych wynosi 1. nawet wykorzystanie pomieszczenia stołówki nie rozwiązuje problemu.
4. Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń (Wwp) dla SP Sędziejowice wynosi 0,63, co powoduje, że organizacja zajęć świetlicowych w godzinach 8⁰⁰ – 12³⁰ nie znajduje uzasadnienia ponieważ liczba sal lekcyjnych umożliwia rozpoczęcie pracy o godz. 8⁰⁰ dla wszystkich klas.

Wwp – Wskaźnik Wykorzystania pomieszczeń.

Przez pomieszczenie lekcyjne należy rozumieć sale lekcyjne, pracownie, sale gimnastyczne, hale sportowe, baseny itp., czyli pomieszczenia, w których można prowadzić zajęcia lekcyjne.

Wartość wskaźnika WNP, czyli stosunek liczby oddziałów do liczby pomieszczeń lekcyjnych wskazuje na stopień wykorzystania infrastruktury szkolnej. Wysoka wartość – powyżej 1 świadczyć może, że szkoła pracuje na więcej niż jedną zmianę w trudnych warunkach lokalowych. Niska wartość świadczy o nieracjonalnym wykorzystaniu zasobów lokalowych szkoły (utrzymanie dużych budynków pod bieżące potrzeby szkoły).

Wwp (SP Sędziejowice) = = 0,63

Placówka posiada bardzo dobre warunki lokalowe, liczba pomieszczeń w dużej mierze przekracza potrzeby szkoły.

5. W ocenie analizującego należy dokonać weryfikacji liczby uczniów dowożonych – ponad 80% ogólnej liczby uczniów kl. I – VIII.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r. Poz. 59) w art. 32 ust. 5 stanowi, że jeżeli droga dziecka (przedszkolaka) do placówki przekracza 3 km, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenia zapewniają rodzice.

Obowiązkiem gminy jest również dowożenie dzieci niepełnosprawnych (art. 32 ust.6).

Dowożenie uczniów szkół podstawowych normuje art. 39 wspomnianej w ust. 2 – 3.

Obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki, jeżeli droga dziecka z domu do szkoły przekracza:

- 3 km – w przypadku uczniów klas I – III szkół podstawowych

- 4 km – w przypadku uczniów klas V – VIII podstawowych.

Obowiązek ten dotyczy również uczniów niepełnosprawnych.

**Organizacja obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego
w Szkole Podstawowej w Sędziejowicach (projekt na 2020/21)**

Ogólna informacja :

1. Liczba oddziałów – 2

2. Liczba dzieci – 41 z czego: 39 (6-latki) + (5-latki)

3. Czas pracy: od godz.8⁰⁰ – 13⁰⁰ (5godzin)

4. Liczba godzin ogółem: 59 z czego:

- 48 pełnozatrudnieni

- 11 niepełnozatrudnieni.

I. Zajęcia z religii i języka obcego.

W publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, organizuje się naukę religii na życzenie rodziców, **niezależnie od wieku dzieci** – kwestię tę reguluje 1 ust. 1 rozporządzenie MEN z 14 kwietnia 1992r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach.

Zajęcia z religii powinny być realizowane w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych tygodniowo, niezależnie od wieku wychowanków. Należy jednak różnicować czas trwania tych zajęć, tak aby był dostosowany do możliwości rozwojowych dzieci. Zajęcia religii prowadzone z dziećmi w wieku:

- 3 – 4 lat – powinny być realizowane w czasie nie dłuższym niż 15 minut,

- 5 – 6 lat – powinny być realizowane w czasie około 30 minut

(§ 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach oraz § 9 ust. 1 rozporządzenia MEN z 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli).

W zajęciach przygotowujących do nauki języka obcego nowożytnego powinny uczestniczyć **wszystkie dzieci objęte wychowaniem** przedszkolnym, a zatem także dzieci 3 – i 4 – letnie. Obowiązująca od 1 września 2017 r. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego nie wskazuje bowiem, że w takich zajęciach miałyby uczestniczyć tylko dzieci z którejś grupy wiekowej (załącznik nr 1 do rozporządzenia MEN z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego).

Od 1 września 2017 r. przygotowaniem do nauki języka obcego nowożytnego objęte powinny być wszystkie dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym. W przypadku realizacji zajęć w zakresie przygotowania do posługiwania się językiem obcym, nie określa się dokładnego wymiaru godzin, jaki należy zrealizować. Przygotowanie do posługiwania się językiem obcym nowożytnym musi jednak odbywać się w czasie przeznaczonym na realizację podstawy programowej wychowania przedszkolnego, **nie krótszym niż 5 godzin dziennie**.

II. Zajęcia logopedyczne – ogółem 4 godziny.

Zajęcia organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy. Liczba uczestników wynosi 4 uczniów. Planowana liczba godzin może objąć 16 uczniów. (4godz. x 4 uczniów) co stanowi 39% wszystkich dzieci (41). Projekt arkusza nie zawiera merytorycznego uzasadnienia potrzeby realizacji zajęć w takim wymiarze. Rekomendowana liczba – 1 godz. na oddział – ogółem 2 godz.

W przypadku uzasadnionej potrzeby w trakcie roku szkolnego można wnioskować do organu prowadzącego o zwiększenie godzin (aneks).

Projekt arkusza organizacyjnego Przedszkola w Sędziejowicach w Zespole Szkół Ogólnokształcących
Nr 1 na rok szkolny 2020/2021

1. Liczba oddziałów – 2 z czego:

- dzieci 5 – letnie – 1 oddział

- dzieci 3 – 4 – letnie – 1 oddział

2. Liczba dzieci ogółem: 38

3. Czas pracy przedszkola: 7⁰⁰ – 16⁰⁰ – 9 godzin

4. Planowana liczba godzin nauczycielskich – 82 w tym 2 godz. Ponadwymiarowe

5. Liczba etatów niepedagogicznych – 4,25.

I. Pracownicy niepedagogiczni

Tabela 51. Wykaz pracowników niepedagogicznych z podziałem na stanowiska i charakter wykonywanej pracy – Przedszkole Publiczne w Sędziejowicach 2020/2021

Lp.	Stanowisko pracownicze	Ilość osób	Etaty
1	Pracownik gospodarczy	1	0,5
2	Intendent	1	0,75
3	Kucharka	1	1
4	Pomoc kuchenna	1	1

5	Sprzątaczką	1	1
	łącznie	5	4,25

źródło: opracowanie własne

Liczba etatów niepedagogicznych w przeliczeniu na jeden dział (w gminach miejsko – wiejskich według wskaźnika odniesienia Ośrodka Rozwoju Edukacji) wynosi:

- w przedszkolu – 0,29
- w szkole podstawowej – 0,35
- w gimnazjum – 0,40

Wskaźnik ORE bez podziału na rodzaj j.s.t (gmina wiejska, miejska, wiejsko – miejska, powiat),
wynoszą natomiast:

- w przedszkolu – 1,68
- w szkole podstawowej – 0,71
- w gimnazjum – 0,77.

Wskaźnik zatrudnienia = 2,125

a) dla wskaźnika (rekomendowanego) 0,29 przerost zatrudnienia wynosi 3,02 etatu (4,25 – 1,23)

Roczny efekt finansowy:

$3,02 \times 3,000 \text{ zł/m-c} \times 13 = \underline{117,780 \text{ zł brutto rocznie}}$

b) dla wskaźnika 1,68 przerost zatrudnienia wynosi 0,89 etatu (4,25 – 3,36)

Efekt finansowy (roczny)

$0,89 \times 3,000 \text{ zł/m-c} \times 13 = \underline{34,710 \text{ zł brutto rocznie}}$

Założenie:

- średnie wynagrodzenie po stronie pracodawcy – 3,000 zł/m-c
- 13 – z uwzględnieniem rocznego wynagrodzenia tzw.,,13”.

Wybór wskaźnika należy do decyzji organu prowadzącego. Należy podkreślić, że jeżeli na terenie gminy funkcjonuje przedszkole lub inna forma wychowawcza przedszkolnego prowadzona przez osobę prawną, fizyczną inną niż j.s.t wysokie wydatki bieżące (wynagrodzenia itp.) mają istotne znaczenie na wysokość dotacji.

**Projekt arkusza organizacyjnego Publicznej Szkoły Podstawowej w Marzeninie
na rok szkolny 2019/2020**

I. Publiczna Szkoła Podstawowa w Marzeninie jest placówką jednociągowa, z klasami I – VIII oraz oddziałem przedszkolnym.

1. Liczba oddziałów ogółem – 8
2. Liczba uczniów/dzieci ogółem – 121
3. Proponowana liczba godzin ogółem: 355,5 – ponadwymiarowych 72,5
4. Liczba etatów pracowników administracji i obsługi – 2,5

II. Łączenie klas – V - VI

a) Szkoła Podstawowa w Marzeninie jest placówką o 121 uczniów z małą liczbą uczniów w poszczególnych klasach. Mała liczba uczniów umożliwia wprowadzenie elementów klas łączonych. Średnia liczba uczniów w klasie – 15,1.

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie MEN z dnia 17 marca 2017r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli (Dz. U. Z 2017r. poz. 649 z późm. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe art. 96 ust. 4-5 (tekst jednolity Dz.U z 2018r. poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245 z póź. zm.).
- Stanowisko Komisji Wychowania Katolickiego KEP z dnia 9 kwietnia 2013r.

oraz 18 marca 2019r.

Tabela 52. Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Marzeninie, rekomendowane łączenia klas wraz z ilością godzin.

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem
Liczba uczniów wg.arkusza	21	21	12	17	9	10	18	13	121
Rekomendowane łączenie klas (liczba godzin)	-----	-----	-----	-----	V – VI (15)	-----	-----	-----	15

Źródło: Arkusz organizacyjny Szkoły Podstawowej w Marzeninie (projekt) na rok szkolny 2020/2021 obliczenia własne.

Wprowadzając rekomendowane rozwiązanie ograniczyć można liczbę godzin nauczycielskich o 15.

Efekt finansowy:

•rozliczenie godzinowe:

15 x 4 x 12 m-cy x 51 zł/ godz. = 36,720 zł brutto rocznie

•rozliczenie etatowe

0,83 x 73.000 zł = 60,590 zł brutto rocznie

W zależności od rozliczenia ograniczenie wydatków może sięgać kwoty od 36,7 do 60,5 tyś. zł brutto rocznie.

b) Inne łączenia – religia kl. V - VII

kl. V – VI – 2 godz.

Efekt finansowy:

•rozliczenie godzinowe:

2 x 4 x 12 x 51 zł/godz. = 4.896 zł brutto rocznie.

•rozliczenie etatowe:

0,11 x 73.000 zł = 8.030 zł brutto rocznie.

Połączenie lekcji religii ogranicza wydatki o kwotę od 4,89 do 8,03 tyś. zł brutto rocznie.

Uzasadnienie: Komentarz str. 7-8 analizy.

III. Biblioteka – rekomendowany wskaźnik 1 godz./15 uczniów

- projektowana liczba godzin biblioteki – 15 godz.

- liczba uczniów kl. I – VIII 121 godz.

- rekomendowana liczba godzin – 8 (121:15=8,06)

- Różnica: 15 godz. – 8 godz. = 7 godz.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$7 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{17,136 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,233 \times 73.000 = \underline{17.009 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzając rekomendowane rozwiązanie możemy ograniczyć wydatki o kwotę ok.17 tyś. zł brutto rocznie.

IV. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna (ppp)

a) kl. I – III

Projekt arkusza nie zwiera załącznika informującego o liczbie uczniów zdiagnozowanych w kl. I – III pozwalającego na obiektywną ocenę potrzeb w tym zakresie.

- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze – (edukacja matematyczna i polonistyczna) łącznie – 3 godziny. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze – organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników zajęć wynosi do 8 uczniów. Zaplanowana liczba godzin pozwala na objęcie zajęciami 24 uczniów (8x3) co stanowi aż 44,4% wszystkich uczniów kl. I – III (54). Wniosek – blisko połowa wszystkich uczniów posiada trudności w nauce.

Rekomendacja: 2 godz. zajęć dydaktyczno – wyrównawczych z czego:

1 godz. eduk. polonistyczna kl. I – III

1 godz. eduk. matematyczna kl. I – III

Różnica: 1 godz.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$1 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{2,448 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,055 \times 73.000 = \underline{4,015 \text{ zł brutto rocznie}}$

- zajęcia logopedyczne – 3 godz. kl. I – III

Zajęcia organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy. Liczba uczestników wynosi do 4 uczniów. Planowana liczba godzin (3) pozwala na objęcie zajęciami 12 uczniów (3x4) co stanowi 22,2 % wszystkich uczniów.

Zaplanowana liczba godzin w ocenie eksperta dalece odbiega od faktycznych potrzeb.

Rekomendowana liczba godz. – 1 godz. kl. I – III.

Efekt finansowy: (2godziny)

- rozliczenie godzinowe:

$2 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{4,896 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,011 \times 73.000 = \underline{8,103 \text{ zł brutto rocznie}}$

Uzasadnienie: Komentarz str 11-13 analizy.

V. Godziny przyznane przez j.s.t na zajęcia w kl. I – III

- projekt edukacyjny rozwijający kreatywność uczniów – edukacja polonistyczna, eduk. matematyczna – łącznie 6 godz.

W/w zajęcia nie są zajęciami z zakresu pomocy psychol. pedagog. (ppp). Są to lekcje nieobowiązkowe, pozalekcyjne. Mogą być prowadzone w ramach godzin dyrektorskich lub nieodpłatnie w ramach 40 godzinowego tygodnia pracy – art.42, ust.2 pkt.2 Karty Nauczyciela.

Zwrócić należy uwagę, że w ramach godzin do dyspozycji dyrektora prowadzone są zajęcia taneczne – 3 godz./po 1 godzinie.

Zajęcia zorganizowane w ramach godzin do dyspozycji dyrektora nie należą do zajęć obowiązkowych w rozumieniu przepisów o ramowych planach nauczania i ustawy Prawo oświatowe.

Z powyższego wynika, że zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności, są formą działalności dydaktyczno – wychowawczej szkoły, ale nie są zajęciami obowiązkowymi. Dodatkowo z § 4 ust. 1 rozporządzenia MEN z 3 kwietnia 2019r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół wynika, że zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności w celu kształtowania ich aktywności i kreatywności nie są uwzględniane w tygodniowym rozkładzie zajęć. **Zatem uczestnictwo w nich jest dobrowolne.**

W ocenie eksperta polemice można poddać prowadzenie zajęć tanecznych jako formy rozwijającej zainteresowania i uzdolnienia uczniów w kontekście zajęć przyznanych przez j.s.t. (eduk. polonistyczna, matematyczna).

Rekomendacja:

- prowadzenie zajęć tanecznych nieodpłatnie w ramach art. 42 ust. 2 pkt.2 – 3 godz.
- prowadzenie zajęć rozwijających kreatywność uczniów (edukacja polonistyczno – matematyczna) kl. I – III – 3 godz. w ramach godzin dyrektorskich.

Zgodnie z rozporządzeniem godziny dyrektorskie nie są przypisane do klas, tylko do etapu edukacyjnego (klasa rozumiana jest jako poziom nauczyciela). Dyrektor ma swobodę w lokowaniu ich w „czasie”.

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę płatnych godzin o 6.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$6 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł}/\text{godz.} = \underline{14,688 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,33 \text{ etat} \times 73.000 = \underline{24.090\text{zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania ogranicza wydatki o kwotę od 14,6 do 24 tyś. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

VI. Godziny przyznane przez j.s.t. na zajęcia obowiązkowe w kl. I – VIII.

a) kl. IV i VIII matematyka 2 godz.

kl. IV ----- przyroda 1 godz.

Razem 3 godz.

Rozporządzenie MEN z dnia 3 kwietnia 2019r. (Dz.U. 2019r., poz. 639) w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół w § 3 ust. 1

Stanowi:

„Organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może dodatkowo przyznać nie więcej niż 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziały (grupy międzyoddziałowej, lub grupy między klasowej) w danym roku szkolnym na pkt. 2. - realizują dodatkowych zajęć edukacyjnych ust. 2 – w przypadku wprowadzenia do rozkładu zajęć dodatkowych zajęć edukacyjnych udział uczniów w tych zajęciach jest obowiązkowy.

Dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi (art.109 ust.1 pkt 2 a, b – Prawo oświatowe Dz. U. 2017r. poz.59, 949, 2203, ze zm.) są:

a) zajęcia z języka obcego nowożytnego innego niż język obcy nowożytny nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych

b) zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania.

Mając na uwadze powyższe przepisy prawne wyjaśnienia wymaga przydzielenie 3 godzin (matematyka, przyroda) przez organ prowadzący zajęcia obowiązkowe.

VII. Godziny przyznane przez j.s.t na zajęcia w kl. IV – VIII

- projekt edukacyjny rozwijający kreatywność nauczania (j. polski, historia, matematyka, geografia) – 9 godz.

- projekt edukacyjny rozwijający kreatywność ucznia – 3 godz.

Razem: 12 godz.

Projekt arkusza organizacyjnego nie wyjaśnia pojęcia „projekt edukacyjny”.

W/w godziny nie należą do godzin z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Są to zajęcia dodatkowe, nieobowiązkowe, pozalekcyjne.

Rekomendacja:

a) zajęcia taneczne – prowadzenie nieodpłatnie w ramach art.42, ust.2, pkt.2 – Karty Nauczyciela.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$3 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{7,344 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,16 \times 73.000 = \underline{11,680 \text{ zł brutto rocznie}}$

Prowadzenie w/w zajęć w oparciu o art. 42 KN ograniczyć może wydatki o kwotę od 7,3 do 11,6 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

b) zajęcia rozwijające kreatywność

- j. polski – 1 godz.

- historia – 1 godz.

- matematyka – 1 godz.

- geografia – 1 godz.

maksymalnie 4 godz.

Różnica: $9 - 4 = \underline{5 \text{ godzin.}}$

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$5 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{12,240 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,27 \times 73.000 = \underline{19,710 \text{ zł brutto rocznie}}$

Ograniczenie wydatków sięgać może od 12,2 do 19,7 tys. zł brutto rocznie

Należy zwrócić uwagę, iż zajęcia rozwijając kreatywność ucznia prowadzone są w ilości 4 godz. z puli godzin do dyspozycji dyrektora szkoły.

VIII. Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej w kl. I – VIII wynikające z potrzeb szkoły.

a) zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze IV – VIII (matematyka, j. polski, j. angielski) razem: 12 godz.

Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce. Liczba uczestników wynosi do 8 uczniów. Projektowana liczba godzin – 12 umożliwia objęcie tą formą pomocy aż 96 uczniów (12 x 8) co stanowi 146% wszystkich uczniów kl. IV – VIII (67).

Na podkreślenie zasługuje fakt, że ustawodawca określając liczbę uczestników do 8 uczniów nie określił, że muszą to być uczniowie tej samej klasy. Prawo dopuszcza organizowanie zajęć z grupą 8 uczniów kl. IV – VIII.

W ocenie eksperta zaplanowana liczba zajęć dydaktyczno – wyrównawczych jest dalece przeznaczona. Z powyższej analizy wnioskować można, że wszyscy uczniowie mają problem z nauką na wybranym przedmiocie.

Rekomendacja:

- matematyka kl. IV – VIII – 2 godz.

- j. polski kl. IV – VIII – 2 godz.

- j. angielski – 1 godz.

5 godz.

Różnica: $12 - 5 = 7$ godzin.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$7 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{17,136 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,44 \times 73.000 = \underline{32,120 \text{ zł brutto rocznie}}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania może ograniczyć liczbę godzin do 7 godzin co spowodować może ograniczenie wydatków o kwotę od 17,1 do 32,1 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

b) zajęcia z pomocy ppp po rekrutacji VI – IX – 5 godz. Arkusz nie zawiera informacji jaki rodzaj zajęć ma być prowadzony w ramach tych godzin, z czego one wynikają. Z góry przyjęte zostało założenie, że w okresie m-ca VI – IX (rekrutacja) trafią do szkoły uczniowie dysfunkcyjnymi. Ewentualne potrzeby w tym zakresie mogą być uwzględnione aneksem.

Planowane godziny zostały wykazane – VACAT poz. 24.

c) W roku szkolnym 2020/21 planuje się zatrudnić pedagoga szkolnego w wymiarze 11 godz./tyg. (1/2 etatu) oraz psychologa w wymiarze 5 godzin.

IX. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna w kl. IV – VIII wynikająca z orzeczeń i opinii wydanych przez P.P.P.

Zajęcia z zakresu ppp wykazane zostały w pozycji od 59 do 67 oraz 72 – 74 godzin zajęć projektu arkusza organizacyjnego.

Łączna planowana liczba godzin ppp wynosi 51 z czego:

- poz. 59 – 67 – 47
- poz. 71 – 74 – 4

W/w zajęcia należy podzielić na dwa obszary:

- zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej (opinie i inne)
- zajęcia z zakresu organizacji kształcenia specjalnego (orzeczenia).

Powyższy podział wynika z przepisów prawnych (Patrz: rekomendacja).

W roku szkolnym 2020/21 planowana liczba uczniów z orzeczeniem PPP wynosi 2 uczniów z czego:

- orzeczenie Nr 50/673 – wykazane w poz.59, 60, 65, 72, 73
- orzeczenie Nr 4102/41/17 – wykazane w poz. 61, 62, 74.

Dla ucznia z orzeczeniem PPP nr o Nr 50/673 w projekcie arkusza przewidziano:

- zajęcia specjalistyczne z surdopedagogiki – 2 godz.
- zajęcia specjalistyczne z pedagogiem specj. – 2 godz.
- zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze
(j. polski, matematyka, j. angielski) – 3godz.
- zajęcia rewalidacyjne z surdopedagogiem – 1 godz.
- zajęcia rewalidacyjne logopedyczne – 1 godz.

Razem: 9 godz.

Dla ucznia z orzeczeniem PPP o Nr 41/02/41/17 przewidziano:

- zajęcia specjalistyczne Stymulujące rozwój ucznia – 2 godz.
- zajęcia specjalistyczne z motoryki – 1 godz.
- zajęcia rewalidacyjne stymulujące rozwój ucznia – 2 godz.

Razem: 5 godz.

Uczniowie posiadający orzeczenie PPP o niepełnosprawności wykazywane są w metryczce subwencji oświatowej – waga od P₄ do P₇. W zależności od stopnia niepełnosprawności ucznia uzależniona jest wysokość otrzymanej subwencji. Wydatki związane z prowadzeniem, organizacją specjalnych form kształcenia ucznia powinny być pokrywane z środków otrzymanych w subwencji oświatowej.

Zajęcia wynikające z opinii wykazanej pozycji poz. 63, 64, 65, 66, 67 rodzaju zajęć projektu organizacyjnego w ilości 4 godz. (głównie zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze) są powieleniem zajęć wykazanych w poz. 50 – pomoc psychologiczno – pedagogiczna w kl. IV – VIII wynikająca z potrzeb szkoły.

Efekt finansowy: (4 godziny)

- rozliczenie godzinowe:

$4 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{9,792 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe

$0,22 \times 73.000 = \underline{16,060 \text{ zł brutto rocznie}}$

Uzasadnienie: Komentarz – Rekomendacja (uczeń dysfunkcyjny – niepełnosprawny)

X. Zajęcia świetlicowe:

- Liczba projektowanych godzin – 37 (patrz. Tab. IX świetlica, szkoła, dożywianie)
- Liczba dzieci w świetlicy – 83
- Liczba grup wychowawczych – 2

Grupa świetlicowa może liczyć maksymalnie 25 uczniów (2 x 25 = 50, liczba dzieci w świetlicy) 83).

- Liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 74 kl. I – VIII oraz 9 godz.,,0”.
- Brak jest informacji o czasie pracy świetlicy.

Tabela 53. Liczba godzin świetlicowych

	Pn	Wt	Śr	Czw	Piąt	SUMA
Średnia, dzienna liczba godzin *	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	37

Rekomendacja						
~~7³⁰~~ ~~8⁰⁰~~	0,5 x 2	0,5 x 2	0,5 x 2	0,5 x 2	0,5 x 2	5
~~12³⁰~~ ~~14³⁰~~	2 x 2	2 x 2	2 x 2	2 x 2	2 x 2	20

* godzina świetlicowa to 60 minut Σ 25

Różnica: 37 godz. - 25 godz. = 12 godzin

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

12 x 4 x 12 x 51zł/godz. = 29,376 zł brutto rocznie

- rozliczenie etatowe

0,46 x 73.000 = 33,580 zł brutto rocznie

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania ogranicza liczbę godzin świetlicy o 12, co w efekcie może zmniejszyć wydatki o kwotę od 29,3 do 33,5 tyś. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Zajęcia świetlicowe prowadzić będzie (projekt) 4 nauczycieli w wymiarze $\frac{6}{26}$, $\frac{11}{26}$, $\frac{10}{26}$, $\frac{10}{26}$.

Na uwagę zasługuje nauczyciel korzystający ze zniżki godzin (osoba pełniąca funkcję kierowniczą) w wymiarze 6 godzin.

Jeżeli uchwała Rady Gminy z racji pełnienia określonej funkcji obniżyła pensum do 6 godzin to:

6/18 – stanowi 0,333 etatu.

Natomiast 6/28 (świetlica) – stanowi 0,23 etatu.

W ocenie eksperta osoba pełniąca funkcję kierowniczą, a prowadząca zajęcia świetlicowe, posiadająca obniżone pensum w wymiarze obowiązkowym 6 godzin powinna prowadzić 9 godzin świetlicowych, a nie jak w projekcie organizacyjnym.

Różnica: 3 godziny.

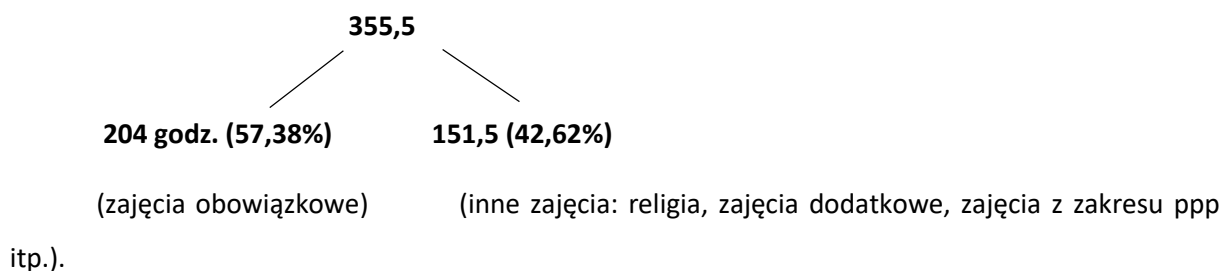
Uzasadnienie: Komentarz str. 6 – 7 analizy.

XI. Projektowana na rok szkolny 2020/21 liczba godzin ogółem wynosi – 355,5

Liczba obowiązkowych zajęć edukacyjnych zgodnie z Ramowym planem nauczania dla publicznych szkół z dnia 3 kwietnia 2019r. (Dz. U. 2019 poz. 639) dla szkoły z klasami I – VIII wynosi 204 godziny z czego:

- kl. I – III – ogółem 63 godziny

- kl. IV – VIII – ogółem 141 godzin.

Blisko połowa zajęć – to zajęcia inne !!

W ocenie eksperta: średnia liczba godzin przypadająca na klasę w ciągu dnia oscyluje w granicach 9 godzin. Przy takiej średniej szkoła powinna pracować od godz. 8⁰⁰ do ok. 16³⁰.

Obowiązek Roczego Przygotowania Przedszkolnego w Szkole Podstawowej w Marzeninie

(projekt) na rok szkolny 2020/2021

1. Liczba oddziałów – 1
2. Liczba dzieci – 19 (dzieci 6 – letnie).
3. Liczba etatów pedagogicznych – 1,73 (tbl. VI – Uwagi i decyzja organu prowadzącego).
4. Czas pracy oddziału – 8⁰⁰ – 13⁰⁰ – (5 godzin – bez zajęć dodatkowych).

I. Pracownicy pedagogiczni – tbl. III Pracownicy pedagogiczni.

W oddziale ogółem zatrudnionych jest:

- 1 nauczyciel w pełnym wymiarze czasu pracy (22 – godz.)

- 6 nauczycieli niepełnozatrudnionych – prowadzących zajęcia z zakresu ppp (pomocy psychologiczno – pedagogicznej) oraz inne zajęcia dodatkowe.

W ocenie eksperta wspomniana tabelka powinna ulec korekcie. Godziny ponadwymiarowe może mieć nauczyciel pełnozatrudniony (patrz: poz. 1 tabelki). Pozostali nauczyciele poz. od 2 – 9 – to nauczyciele niepełnozatrudnieni i powinni być wykazani w rubryce – 6.

II. Projekt arkusza nie zawiera informacji o dzieciach dysfunkcyjnych (niepełnosprawnych itp.)

a) pomoc psychologiczno – pedagogiczna

- zajęcia logopedyczne – 2 godz.

Maksymalna liczba dzieci biorących w zajęciach – 4

2 godz. x 4 = 8 dzieci (to 42% wszystkich dzieci)

- wsparcie rozwoju dziecka – 2 godz.

- rozwijanie umiejętności matematycznych – 2 godz. (zajęcia wykazano w poz. zajęć dydaktycznych).

- gimnastyka korekcyjna – 2 godz. (liczba dzieci może być większa niż 5)

2 x 5 = 10 uczniów (52% wszystkich dzieci).

W ocenie eksperta liczba planowanych godzin z zakresu ppp znacznie przekracza potrzeby oddziału liczącego 19 dzieci. Ostateczna decyzja należy do organu prowadzącego, po dokładnej analizie faktycznych potrzeb.

Na realizację zajęć z zakresu ppp – samorząd musi zabezpieczyć kwotę:

- rozliczenie finansowe:

$8 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = 19,584 \text{ zł}$ brutto rocznie

- rozliczenie etatowe:

$0,36 \text{ etatu} \times 73,000 \text{ zł} = 26,280 \text{ zł}$ brutto rocznie

b) Zajęcia dodatkowe:

- zajęcia taneczne – 1 godz.

- rytmika – 2 godz.

3 godz.

Efekt finansowy:

- rozliczenie godzinowe:

$3 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł/godz.} = \underline{7,344 \text{ zł brutto rocznie}}$

- rozliczenie etatowe:

$0,136 \times 73,000 \text{ zł} = \underline{9,928 \text{ zł brutto rocznie}}$

Na realizację zajęć dodatkowych samorząd musi zabezpieczyć kwotę 7,3 do 9,9 tyś.zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Analiza projektu organizacji Przedszkola w Marzeninie na rok szkolny 2020/21

1. Liczba oddziałów – 2 z czego:

- dzieci 5 letnie – 1 oddział

- dzieci 3 – 4 letnie – oddział

2. Liczba dzieci ogółem – 50 z czego:

- dzieci 5 letnich – 22

- dzieci 3 – 4 letnich – 28 (maksymalna liczba dzieci w oddziale przedszkolnym – 25 dzieci)

I. Pracownicy pedagogiczni – Tbl. III arkusza

W ocenie eksperta Tbl. III – Pracownicy pedagogiczni wymaga korekty. Nauczyciel niepełnozatrudniony (np. nauczyciel poz. 6, 9).

II. Projektowana organizacja pracy w ciągu tygodnia (Tbl. IV).

Analizie poddano wybrany tydzień tygodnia – np. środa

Od godz. 7⁰⁰ – 12⁰⁰ (5 godz.) – pracuje 2 nauczycieli

Od godz. 12⁰⁰ – 16⁰⁰ (4 godz.) – pracuje 2 nauczycieli

Należy zwrócić uwagę, że w godzinach 12⁰⁰ – 16⁰⁰ pracują inni nauczyciele (zajęcia z ppp, dodatkowe) w określonych godzinach utworzenie grupy międzyoddziałowej z jednym nauczycielem np. Godz. 14⁰⁰ – 16⁰⁰. We czwartek w godz. 12⁰⁰ – 16⁰⁰ pracuje w różnym wymiarze, aż 5 nauczycieli. Podobne rozwiązanie powinno zastać zastosowane w inne dni tygodnia.

Rekomendacja: Projektując organizację pracy przedszkola w ciągu tygodnia szczególnie w godz. 12⁰⁰-16⁰⁰, należy mieć na uwadze racjonalne wykorzystanie kadry pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia tzw. grupy międzyoddziałowej.

III. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna

Arkusze organizacyjny nie zawiera informacji o dzieciach dysfunkcyjnych (niepełnosprawnych itp.)

- a) wspomaganie rozwoju dzieci (3 – 5 latki) – 4 godz.
- b) zajęcia logopedyczne – 4 godz.
- c) gimnastyka korekcyjna – 4 godz.

12 godz.

Liczba uczestników (dzieci) na w/w zajęciach wynosi:

- zajęcia logopedyczne – 4 dzieci
- $4 \times 4 = 16$ dzieci (co stanowi 32% wszystkich dzieci)
- zajęcia gimnastyki korekcyjnej – może być większa niż 5
- $4 \text{ godz.} \times 5 = 20$ dzieci (40% wszystkich dzieci)
- zajęcia wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

Zajęcia organizowane w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci mają na celu pobudzenie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Oznacza to, że wczesnym wspomaganie obejmuje się dzieci w wieku przedszkolnym oraz młodsze.

Rozporządzenie MEN z 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci w § 6 jedynie wskazuje wymiar godzin zajęć WWR, który, w zależności od potrzeb i możliwości psychofizycznych dziecka określonych przez zespół, powinien wynosić od 4 do 8 godzin w miesiącu. Brak natomiast określenia, czy przez godzinę zajęć należy rozumieć godzinę zegarową, czyli 60 minut, czy godzinę lekcyjną, czyli 45 minut.

Zgodnie z wykładnią MEN przytaczaną w wielu stanowiskach dotyczących rozumienia godziny zajęć – ponieważ w przepisach dotyczących organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju nie uregulowano odrębnie czasu trwania godziny zajęć wczesnego wspomaganie, oznacza, że iż przez godzinę tych zajęć należy rozumieć godzinę zegarową (60 minut).

Zajęcia są realizowane **indywidualnie z dzieckiem i jego rodziną**. W celu rozwijania kompetencji społecznych i komunikacyjnych przygotowujących dziecko do funkcjonowania w życiu społecznym zajęcia WWR mogą być prowadzone w grupie, z udziałem rodzin dzieci lub innych dzieci objętych tą formą pomocy. Liczba dzieci w grupie nie może przekraczać 3.

Podstawa prawna:

•Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz.U. z 2017 r. poz. 1635) – § 6 ust.1.

•Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. z 2017 r. poz. 694 ze zm.) – § 9 ust. 1.

- Liczba godzin ujęta w projekcie organizacyjnym wynosi 4 godziny tygodniowo (4 x 4 = 16 godz. miesięcznie).

Zaplanowana liczba godzin zajęć jest niezgodna z w/w rozporządzenie.

Rekomendacja – 1 godz. tygodniowo (4 miesiące).

W ocenie eksperta liczba godzin z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej powinna zostać poddana ponownej weryfikacji uwzględniającej faktyczne (potwierdzone w formie opinii PPP) potrzeby placówki.

Duże wątpliwości budzić może projektowanie na „wyrast” zajęć z zakresu ppp – VACAT – rekrutacja VI – IX – 4 godz.

Zwiększenie liczby godzin może nastąpić w każdym okresie roku szkolnego poprzez wprowadzenie ANEKSU. Za zgodą organu prowadzącego w uzasadnionych przypadkach można wprowadzić zmiany do arkusza organizacyjnego.

IV. Zajęcia dodatkowe (3 – 5 – latki)

- rytmika – 4 godziny

- zajęcia taneczne – 4 godziny

8 godzin

Na organizację 8 godzin zajęć dodatkowych organ prowadzący musi zabezpieczyć:

- w rozliczeniu godzinowym

$8 \times 4 \times 12 \times 51\text{zł}/\text{godz.} = \underline{19,584 \text{ zł brutto rocznie}}$

- w rozliczeniu etatowym (założenie pensum 25 godz.)

$0,32 \times 73,000 \text{ zł} = \underline{23,360 \text{ zł brutto rocznie}}$

Liczba godzin zajęć dodatkowych należy ostatecznie do organu prowadzącego.

Analiza projektu organizacji Przedszkola w Dobrej na rok szkolny 2020/21

Arkusze wykonane wzorcowo, brak jakichkolwiek uwag

XI Wynik analizy finansowo - organizacyjnej szkół i placówek oświatowych Gminy Sędziejowice

Gmina Sędziejowice jest jedną z pięciu gmin w powiecie łaskim, leży w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego i zajmuje powierzchnię o obszarze 120,17 km².

Teren gminy zamieszkuje ponad 6400 mieszkańców. Gmina, zgodnie z danymi regiozet.pl, zajmuje obszar około 10 905 ha. Użytki rolne stanowią 45%, natomiast lasy 47% powierzchni Gminy.

Dochody Gminy Sędziejowice w latach od 2017 – 2020 (plan) wykazują tendencję rosnącą. Planowane na 2020r. dochody są o ponad 7 mln zł większe niż w 2017 roku. Rosną również dochody bieżące. Plan na 2020 rok przewiduje kwotę ponad 29,26 mln zł. Dochody majątkowe wskazują jednoznacznie na tendencję rosnącą w perspektywie analizowanego okresu i w roku 2020 planowane są na poziomie 3.484.424,73 mln zł, co jednoznacznie mówi o wzroście kwoty w perspektywie budżetowej od 2017 roku o 2.635.468 mln zł. co silnie koreluje z realizowaną inwestycją „Budowy przedszkola”.

Wskaźnik udziału dochodów majątkowych w dochodach budżetu ogółem (WDM) w Gminie Sędziejowice był najniższy w 2019 roku i wyniósł 2,35%. Dochody majątkowe wyniosły 706.651,21 zł.

Dochody bieżące budżetu Gminy Sędziejowice w roku 2020 stanowią 89 % planowanych dochodów ogółem. W minionych latach przedstawiały się następująco: 2019 r. – 97 %; 2018 r. – 95 %; 2017 r. – 96 %.

W Gminie Sędziejowice, podobnie jak w wielu gminach w Polsce, dominują podatki od nieruchomości od osób prawnych. Podatek od osób prawnych w roku 2020 ma wynieść ponad 50% podatku od nieruchomości.

Jednocześnie dostrzec można w analizowanych danych finansowych nieustanny wzrost sumy wartości podatku dochodowego PIT od osób fizycznych.

Skutkiem prowadzonej polityki podatkowej jest uszczuplenie budżetu Gminy o kwotę ok. 1 mln zł w 2017 i 2018 roku oraz ponad 1 mln zł w 2019 roku. Określenie stawek podatkowych, udzielenie ulg i zwolnień to suwerenna polityka Rady Gminy.

Skutki prowadzonej polityki podatkowej powodują nierekompensowaną w żaden sposób utratę dochodów własnych, ograniczając tym samym finansowe możliwości rozwoju infrastruktury gminy.

Źródłem dochodów Gminy Sędziejowice są także subwencje. Subwencja jest szczególną formą zasilania budżetu jst. Zaliczana jest do bezzwrotnych środków transferowych przekazywanych nieodpłatnie z budżetu państwa do budżetu gminy.

W analizowanych latach subwencja ogólna wykazuje tendencję rosnącą. Dominującą częścią subwencji ogólnej jest subwencja oświatowa, która stanowi w 2020 r. 53% subwencji ogólnej. Subwencja wyrównawcza to 46%, a równoważąca w analizowanych przypadkach nie występowała.

Subwencja ogólna w dochodach budżetu (ogółem) Gminy Sędziejowice stanowi około 9 mln zł. Jest to ponad 30 % budżetu Gminy. Udział subwencji ogólnej w dochodach budżetu utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Dochodem budżetu jst są również dotacje celowe. Środki finansowe dotacyjne, w przeciwieństwie do środków subwencyjnych, przeznaczone są na realizację ściśle określonych zadań. Wskaźnik WDC – uwzględniający kwoty dotacji ogółem w latach 2018– 2020 (plan) nie przekracza 50 %. Dotacje stanowią poniżej połowy całości budżetu Gminy Sędziejowice.

Wydatki bieżące budżetu wykazują tendencję rosnącą. W 2017 r. wyniosły blisko 22,97 mln zł, w 2018r. stanowiły 24,64 mln zł, w roku 2019 to 27,63, a plan na 2020 r. zakłada już blisko 28,25 mln zł. Rosnący trend z pewnością spowodowany jest między innymi realizacją rządowych programów „Rodzina 500 +”.

W Gminie Sędziejowice najwięcej ze wszystkich wydatków pochłania dział 801-Oświata i wychowanie. W 2017r. na oświatę wydano 7.619.946,40 mln zł, plan na 2020r. zakłada 14.879.810,89 mln zł. Poza wspomnianym działem, zadania oświatowe finansowane są z działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza. Wydatki tego działu sięgają około 350 tys. zł rocznie. Wydatki „socjalne”

w Gminie Sędziejowice w 2020r. pochłaniają łącznie (dział 852, 855) blisko 11 mln złotych. Administracja w roku 2020 kosztuje samorząd ok. 2,7 mln zł.

Analiza wybranych wskaźników wzajemnych relacji pomiędzy dochodami i wydatkami może ukazywać pozytywne i negatywne trendy w dysponowaniu zasobami publicznymi. W Gminie Sędziejowice wysokość nadwyżki operacyjnej i wskaźnik stopnia pokrycia wydatków bieżących dochodami ogółem jest na bezpiecznym poziomie. Należy jednak zwrócić uwagę, że w/w wskaźniki, pomimo ich wysokich wartości, wykazują tendencje zróżnicowaną i malejącą, poza planem 2020, gdzie WD jest planowany na poziomie 116%.

Wskaźnik zadłużenia w Gminie Sędziejowice stopniowo spada. Wysokość zadłużenia Gminy na koniec 2019r. w oparciu o sprawozdanie Rb-Z wynosi 3,48 mln zł. Koszty obsługi długu w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2019 wahają się od około 40 do 80 tys. zł. rocznie.

W roku szkolnym 2019/2020 Gmina Sędziejowice jest organem prowadzącym dla dwóch Zespołów Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach i Zespołu Szkół w Marzeninie oraz jednego Przedszkola w Dobrej. Podstawą naliczenia subwencji oświatowej na daną jednostkę oświatową jest między innymi liczba uczniów. W roku szkolnym 2019/2020 stan uczniów na 30 września 2019r. był podstawą do rozliczenia kwoty subwencji oświatowej na 2020r.

Liczba uczniów według SIO (stan na 30 września 2019r.) w poszczególnych typach szkół wyniosła:

- szkoły podstawowe - 511 uczniów
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych i przedszkole (6 lat i więcej) - 58 uczniów.

Liczba uczniów wykazana w sprawozdaniu SIO (spis na 30 września 2019r.) jest zgodna z metryczką subwencji na 2020 rok (szczegóły w części dotyczącej liczby uczniów w szkołach). W placówkach oświatowych uczą się także uczniowie niepełnosprawni. Łączna liczba uczniów niepełnosprawnych (waga P₄ – P₆), realizujących obowiązek szkolny w placówkach oświatowych w 2019/2020 wynosi 6, z czego wszyscy uczęszczają do szkół podstawowych. Kwota środków finansowych zabezpieczonych w subwencji oświatowej na realizację zadań wymagających

stosowania specjalnej organizacji, nauki i metod pracy dla uczniów (rozd. 801 49, 801 50, 801 52) na 2020r. (wagi P₄ – P₆) wynosi ogółem 99.821,59 zł.

W analizowanych latach suma wydatków subwencionowanych, które powinny być sfinansowane przez otrzymywaną subwencję oświatową wykazują lekką tendencję rosnącą. Poziom wydatków oscyluje od 5,4 mln zł w 2018r. do 5,8 mln zł w 2020r. Największy przyrost występuje w wydatkach planowanych na 2020r. W stosunku do wykonania 2018 roku jest to wzrost o 450 tys. zł.

Wzrasta również kwota subwencji oświatowej. W 2018r. wyniosła 4,61 mln zł. Natomiast w 2020r. – 4,78 mln zł (pomniejszona o kwotę 310.570,65 zł – subwencji na dzieci przedszkolne).

Wydatki działu 801 - Oświata i wychowanie w latach 2018-2020 oscylują w przy wyliczonej średniej 13 mln zł i wykazują tendencję rosnącą. Na uwagę zasługuje szczególnie rok 2020, który zdecydowanie zawyża średnią wydatków planowanych. W porównaniu z rokiem 2017 planowana kwota zaangażowania środków jest większa o 7,3 mln zł.

Najwięcej kosztuje utrzymanie szkół podstawowych. W 2020r. zaplanowano na ten cel kwotę 5,67 mln zł, co stanowi wzrost o prawie 250 tys. zł w stosunku do 2019r. Coraz więcej samorząd wydaje na rozdział 801 04. W 2020r. przedszkola mogą kosztować ponad 8,01 mln zł. co wynika z faktu planowanych inwestycji związanej z przedszkolem w Sędziejowicach.

Z opracowania wynika, że istnieje stały wzrost zaangażowania wydatków związanych z inwestycjami w obszarze funkcjonowania placówek oświatowych Gminy Sędziejowice. Stanowi to o dostosowaniu zarządu Gminy do aktualnych potrzeb związanych z inwestycjami w tkankę oświatową.

Planowane wydatki niesubwencionowane dz. 801 – Oświata i wychowanie w 2020r. przekroczą kwotę 9,372, mln zł co jest uzasadnione uchwałą Gminy Sędziejowice dotyczącą wydatków inwestycyjnych w przedszkolu i z tego są wyższe o ponad 7,3 mil. zł niż w 2018r. Rosną sukcesywnie wydatki rozdz. 801 04 Przedszkola, co ma duże znaczenie dla określania wysokości dotacji dla placówek niepublicznych.

Rosną także sukcesywnie wydatki rozdziału 801 48 – Stołówki. Funkcjonowanie stołówek w 2020r. będzie kosztować 338 tys. zł. Jest to kwota o ponad 69 tys. zł większa niż w 2018r.

Sukcesywnie rosną wydatki działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza. Najwięcej środków finansowych przeznaczono na funkcjonowanie świetlic w 2020r.- 303,500 tys. zł. W analizowanych latach wydatki na świetlice wykazują tendencję rosnącą.

W analizowanych latach suma wydatków subwencionowanych, niesubwencionowanych, majątkowych działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oscyluje w granicach od 8,0 mln zł (w 2018r.) do 8,7 mln zł. (w 2019r.). Plan na 2020r. wynosi 15,2mln złotych.

Na podstawie danych z arkuszy organizacyjnych szkół podstawowych oraz sprawozdania SIO poszczególnych placówek należy stwierdzić, że obecna sytuacja Gminy pod względem stopni awansu zawodowego nauczycieli kształtuje się pozytywnie. W strukturze awansu zawodowego najliczniejszą grupę stanowią nauczyciele dyplomowani i mianowani. Taka sytuacja pozytywnie wpływa na wysokość otrzymywanej przez Gminę subwencji oświatowej. Wzrost stopnia awansu, zgodnie ze strukturą algorytmu subwencji oświatowej, przekłada się na wysokość otrzymywanej subwencji. Należy także zwrócić uwagę na stosunek generowanej subwencji ze względu na stopień awansu zawodowego do rzeczywistych kosztów wynagrodzeń po stronie pracodawcy, które będą rosły wraz ze wzrostem awansu.

Liczba nauczycieli zatrudnionych w Gminie Sędziejowicach jest wystarczająca w stosunku do potrzeb. W roku szkolnym 2017/2018 w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice zatrudnionych było 74 nauczycieli (w osobach), co w przeliczeniu na etaty stanowi 60,35. Wskaźnik zatrudnienia (Wz), czyli średnia ilość etatu przypadająca na 1 nauczyciela w osobie, wyniósł 0,82. W strukturze zatrudnienia najwięcej było nauczycieli dyplomowanych- 43,62 etatów oraz mianowanych- 11,40 etatów.

Zalecany przez zespół ekspertów FRDL wskaźnik to 1,2 – 1,4, czyli pełny etat oraz 2 – 5 godzin ponadwymiarowych. Nauczyciele zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowicach w latach 2017- 2020 osiągają wymagane prawem średnie wynagrodzenia.

XII. Propozycje rozwiązań

Zwiększenie dostępu do edukacji od najmłodszych lat życia jest bardzo ważne. Należy zauważyć, że zarówno w Polsce, jak i w województwie łódzkim, wydatki budżetów gmin na oświatę i wychowanie systematycznie rosną przy jednoczesnym spadku ilości uczniów. Gmina Sędziejowice również nie odbiega od tego trendu.

Gmina Sędziejowice jest zmuszona dokładać do subwencji oświatowej na funkcjonowanie szkół publicznych, dla których jest organem prowadzącym.

Na podstawie uzyskanych danych, analiz i dyskusji eksperci FRDL opracowali rekomendacje prowadzące do obniżenia wydatków na oświatę lub zwiększenia dochodów na ten cel.

Do decyzji Gminy Sędziejowice pozostawia się wdrożenie proponowanych rozwiązań.

Należy podkreślić, że proponowane rekomendacje są rozwiązaniami wzorcowymi. Możliwe jest ich łączenie czy modyfikowanie, w zależności od uwarunkowań społecznych oraz decyzji władz Gminy Sędziejowice. Proponowane rozwiązania są zgodne z aktualnym stanem prawnym.

Zespół ekspertów opracowując rekomendacje kierował się następującymi kryteriami:

- wielkością placówki i jej stopniem organizacji
- liczbą uczniów i oddziałów
- danymi demograficznymi otrzymanymi z jst
- kosztami związanymi z funkcjonowaniem placówki
- położeniem szkoły w stosunku do głównych ciągów komunikacyjnych oraz odległościami pomiędzy placówkami oświatowymi.

Ewentualne wprowadzenie rekomendacji może dotyczyć roku szkolnego 2020/2021.

Rekomendacja I. Przekazanie do prowadzenia Zespołu Szkół w Marzeninie do prowadzenia przez inne osoby prawne lub fizyczne nie będące jst (stowarzyszenia).

Wysokość oszczędności wynikających z przekazania Zespołu Szkół w Marzeninie do prowadzenia przez inne osoby prawne lub fizyczne (np. stowarzyszenia) jest tożsama z różnicą pomiędzy wydatkami *rozdziału 801 01 – Szkoły Podstawowe* a subwencją naliczoną dla tych placówek (nie wzięto tu pod uwagę dobrowolnego podwyższenia dotacji przekazywanej dla szkół niepublicznych uchwałą rady gminy). Różnica ta została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 54. Zestawienie różnicy wynikającej z kwoty wydatkowanej na utrzymanie placówki w Marzeninie a subwencji oświatowej

Zestawienie	Wartości
Planowane Wydatki na ZS w Marzeninie	2 538 273,00
Subwencionowane wydatki	-1.781.238,00
Planowane Oszczędności Gminy	757.035,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykonania budżetu Gminy Sędziejowice za rok 2017 i 2018, sprawozdania RB 28S oraz uchwały budżetowej na 2019r.

Oszczędności roczne dla budżetu Gminy Sędziejowice po wdrożeniu rekomendacji nr I sięgnąć mogą 757.035,00 zł rocznie.

Warunkiem wygospodarowania tak dużych oszczędności jest przekazanie szkół do prowadzenia przez stowarzyszenia w formie szkół niepublicznych.

Niepubliczne szkoły podstawowe, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego otrzymują z budżetu gminy dotację w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na jedno dziecko w części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostki samorządu terytorialnego pod warunkiem, że osoba prowadząca wyżej wymienione placówki poda organowi właściwemu do udzielenia dotacji planowaną liczbę dzieci, nie później niż do 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji - SIO (*art. 90, ust. 1, 1a, 2b ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty*).

Dotacja dla niepublicznych przedszkoli przysługuje na każde dziecko w wysokości nie wyższej niż 75% ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia.

W przypadku ucznia niepełnosprawnego zarówno w placówkach publicznych, jak i niepublicznych, dotacja nie może być niższa niż kwota przewidziana na niepełnosprawnego ucznia przedszkola lub szkoły w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jst.

Należy dodać, iż w szczególnie uzasadnionych przypadkach, rada gminy w drodze uchwały może wyrazić zgodę na udzielenie dotacji w wysokości wyższej niż wysokości określone w przepisach.

Reasumując, należy podkreślić, iż z punktu widzenia wysokości dotacji, jaką jst musi przekazać na rzecz osoby prawnej lub fizycznej innej niż jst, bardziej „opłacalną” formą prowadzenia placówek oświatowych jest forma niepubliczna.

Rekomendacja II. Dokładna analiza przed zatwierdzeniem arkuszy organizacyjnych publicznych placówek oświatowych w celu poszukiwania oszczędności.

Arkusze organizacyjny szkoły stanowi dla niej plan finansowy. Zatwierdzając projekt arkusza, Wójt zobowiązuje się do pokrycia wydatków, związanych z zaplanowanymi rozwiązaniami organizacyjnymi - głównie kosztami wynagrodzeń nauczycieli. Dyrektor szkoły planuje pracę na kolejny rok szkolny mając na celu głównie kwestie pedagogiczne. Często jednak nie są to rozwiązania optymalne finansowo. Konieczna jest więc szczegółowa analiza projektu pod kątem gospodarności, tak aby zrealizować wszystkie zajęcia wynikające z przepisów prawa (m.in. ramowych planów nauczania) przy możliwie najmniejszym obciążeniu budżetu jst.

Analiza projektów arkuszy organizacyjnych szkół publicznych Gminy Sędziejowice pozwoliła na przedstawienie wniosków i propozycji, które mogą się przełożyć na znaczną oszczędność wydatków budżetu Gminy Sędziejowice. Przedstawione poniżej zestawienie tabelaryczne pozwala na sprecyzowanie sumy oszczędności dla budżetu Gminy, płynących z zaproponowanych rozwiązań. W tabeli ujęto wyniki analizy arkuszy organizacyjnych na rok szkolny 2020/2021.

Tabela 55. Zestawienie tabelaryczne oszczędności wynikających z analizy projektów arkuszy organizacyjnych szkół publicznych Gminy Sędziejowice na rok szkolny 2020/2021.

Lp.	Nazwa placówki	Proponowane rozwiązanie	Oszczędność (brutto rocznie)	
			Godzinowo	Etatowo
1	Zespół Szkół w Marzeninie	Ograniczenie liczby godzin świetlicowych	29.376,00	33.580,00
		Połączenie klasy V i VI	36.720,00	60.590,00
		Połączenie religii w klasach V - VII	4.896,00	8.030,00
		Ograniczenie liczby godzin bibliotecznych	17,136,00	17.009,00
		Zajęcia taneczne – prowadzenie nieodpłatnie w ramach art.42, ust.2, pkt.2 – KN	7,344,00	11,680,00
		Zajęcia rozwijające kreatywność – prowadzenie nieodpłatnie w ramach art.42, ust.2, pkt.2 – Karty Nauczyciela	12,240,00	19,710,00
		Ograniczenie liczby godzin pomocy psychologiczno- pedagogicznej	trudne do określenia, zależne od decyzji organu prowadzącego	
		ograniczenie liczby godzin zajęć korekcyjno-kompensacyjnych	7 344,00 zł	12 166,66 zł
2	Zespół Szkół w Sędziejowicach	Zajęcia Szachy w ramach art. 42 ust. 2 pkt 2 - KN	7.344,00	11.680,00
		Ograniczenie liczby godzin świetlicowych	37,944,00	43.070,00
		ograniczenie liczby godzin pomocy psychologiczno- pedagogicznej	trudne do określenia, zależne od decyzji organu prowadzącego	
		wprowadzenie dodatkowych łączy klas	41.616,00	68.620,00
		ograniczenie liczby godzin bibliotecznych	19.584,00	19.418,00
Razem			221.544,00 zł	305.553,66 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkuszy organizacyjnych placówek oświatowych Gminy Sędziejowice na rok szkolny 2020/2021.

Powyższe, zwięzłe podsumowanie wniosków finansowych, płynących z analizy arkuszy organizacyjnych, pozwala stwierdzić, że poziom oszczędności dla budżetu Gminy Sędziejowice kształtować się może na poziomie **221.544,00 zł - 305.553,66 zł** brutto, w zależności od ujęcia godzinowego lub etatowego planowanych w arkuszach organizacyjnych godzin zajęć edukacyjnych w jednym roku szkolnym.

Wszystkie propozycje rozwiązań są rozwiązaniami mającymi pełne uzasadnienie ekonomiczno-administracyjno-prawne. Ostateczna decyzja przyjęcia wszystkich lub części przedstawionych propozycji należy do organu prowadzącego.

Wprowadzenie rekomendowanych rozwiązań z pewnością przyniesie Gminie wymierne efekty oszczędnościowe, nie powodując obniżenia poziomu dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńczego placówek oświatowych Gminy Sędziejowice. Zaoszczędzone środki finansowe mogą pozwolić Gminie na realizację innych zadań oświatowych czy pozostałych zadań wynikających z ustawy o samorządzie gminnym.

Proponowane wyżej rozwiązania są zgodne z prawem. Ich wdrożenie nie jest jednak możliwe w roku szkolnym 2020/2021. Wskazówki zespołu ekspertów FRDL należy wykorzystać w planowaniu kolejnego roku szkolnego.

Zespół ekspertów FRDL podkreśla, że konieczna jest coroczna, szczegółowa analiza projektów arkuszy organizacyjnych i zatwierdzanie tylko tych godzin dodatkowych, które w ocenie organu prowadzącego są niezbędne.

III Rekomendacja Ograniczenie liczby zatrudnionych pracowników administracji i obsługi w Przedszkolu w Sędziejowicach.

Pracownicy niepedagogiczni (administracja, finanse, stołówka, prace konserwatorsko-porządkowe) są niezbędnym uzupełnieniem kadry nauczycielskiej. Dobór adekwatnych wskaźników ilustrujących ten aspekt pracy szkół nie jest prosty. Przeliczenie etatów niepedagogicznych na jeden oddział to jedna z metod porównawczych. Wskaźnik ten pozwala monitorować poziom zatrudnienia. Duże zróżnicowanie tego wskaźnika w poszczególnych placówkach jest wystarczającym powodem podjęcia głębszej analizy przyczyn nadmiernego bądź niedostatecznego zatrudnienia.

W przypadku Gminy Sędziejowice pracownicy administracji i obsługi zajmujący się sprawami oświatowymi są ujęci w Systemie Informacji Oświatowej, a co za tym idzie są uwzględnieni w subwencji oświatowej - wskaźniku korygujący Di

$$(D_i = W_r + (1 - W_r) * W_{a,i})$$

W_r – średni dla kraju wskaźnik wydatków rzeczowych oraz wydatków płacowych dla pracowników administracji i obsługi wynoszący jednolicie dla wszystkich jst – 0,25).

Tabela 56. Zestawienie etatów w Przedszkolu w Sędziejowicach na rok szkolny 2020/2021

Lp.	Stanowisko	Ilość osób	Etaty
1	Pracownik gospodarczy	1	0,5
2	Intendent	1	0,75
3	Kucharka	1	1
4	Pomoc kuchenna	1	1
5	Sprzątaczką	1	1
	Łącznie	5	4,25

źródło opracowanie własne

Liczba etatów niepedagogicznych w przeliczeniu na jeden dział (w gminach miejsko – wiejskich według wskaźnika odniesienia Ośrodka Rozwoju Edukacji) wynosi:

- w przedszkolu – 0,29
- w szkole podstawowej – 0,35
- w gimnazjum – 0,40

Wskaźnik ORE bez podziału na rodzaj j.s.t (gmina wiejska, miejska, wiejsko – miejska, powiat), wynoszą natomiast:

- w przedszkolu – 1,68
- w szkole podstawowej – 0,71
- w gimnazjum – 0,77.

$$\text{Wskaźnik zatrudnienia} = 2,125$$

a) dla wskaźnika (rekomendowanego) 0,29 przerost zatrudnienia wynosi 3,02 etatu

Roczny efekt finansowy:

$$3,02 \times 3,000 \text{ zł/m-c} \times 13 = 117,780 \text{ zł brutto rocznie}$$

b) dla wskaźnika 1,68 przerost zatrudnienia wynosi 2,89 etatu

Efekt finansowy (roczny)

$$2,89 \times 3,000 \text{ zł/m-c} \times 13 = 112,710 \text{ zł brutto rocznie}$$

Założenie:

- średnie wynagrodzenie po stronie pracodawcy – 3,000 zł/m-c
- 13 – z uwzględnieniem rocznego wynagrodzenia tzw. „13”.

Wybór wskaźnika należy do decyzji organu prowadzącego. Należy podkreślić, że jeżeli na terenie gminy funkcjonuje przedszkole lub inna forma wychowania przedszkolnego prowadzona przez osobę prawną, fizyczną inną niż j.s.t wysokie wydatki bieżące (wynagrodzenia itp.) mają istotne znaczenie na wysokość dotacji.

Zespół ekspertów zwraca uwagę, że doświadczenia samorządów oraz literatura w powyższym temacie jest bardzo bogata. Organy prowadzące placówki oświatowe mają znacznie większą swobodę w kształtowaniu struktury zatrudnienia pracowników administracji i obsługi, niż ma to miejsce w stosunku do nauczycieli. Nakłady na płace pracowników tej grupy pracowników mają znaczny wpływ na koszty utrzymania oświaty, dlatego tak ważne jest dążenie do standaryzacji zatrudnienia. Ustalanie standardu zatrudnienia winno odnosić się do konkretnej grupy pracowników, wykonujących podobne czynności, porównywalne we wszystkich placówkach podlegających standaryzacji. Ważna jest również nomenklatura zawodowa, którą powinno się ujednoczyć. W ramach opracowywania standardów zatrudnienia (co rekomendujemy) można przyjąć dwie metody wyliczania. W pierwszej uwzględnia się wskaźniki odnoszące się do stopnia obciążenia pracą, wynikającego z liczby pracowników zatrudnionych w jednostce oraz liczby uczniów. W drugiej natomiast, bierze się pod uwagę jedynie liczbę uczniów kształcących się w szkole. Przykładowa standaryzacja może wyglądać następująco:

- a) pracownicy księgowości, płac i kadr: 1 - 40 pracowników - nie więcej niż 1,5 etatu
- b) pracownicy finansowo – księgowi: do 100 uczniów – 0,5 etatu
do 101 - 300 uczniów – do 1 etatu
- c) pracownicy administracji : do 200 uczniów – 1 etat
- d) sprzątaczkę, woźny : 1 etat na 105 osób (uczniowie, nauczyciele i inni pracownicy)
lub np. 1 etat na 900 m² powierzchni do sprzątnięcia, itp.

Struktura zatrudnienia, wynikająca z zastosowania standardów nie jest obligatoryjnym wskaźnikiem liczby zatrudnionych w poszczególnych grupach pracowników, dlatego należy ją traktować jako sposób wyliczenia przysługującego szkole lub placówce limitu zatrudnienia pracowników administracyjno – obsługowych. O poziomie zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach decyduje dyrektor szkoły w ramach limitu środków finansowych wynikających z planu finansowego.

Zespół ekspertów FRDL rekomenduje, aby w najbliższej perspektywie rozważyć opracowanie na poziomie Gminy regulaminu standaryzacji zatrudnienia pracowników administracyjno – obsługowych.

Należy rozważyć ogłoszenie przetargu na sprząkanie w szkołach przez podmioty gospodarcze wyspecjalizowane w tym zakresie. Przed podjęciem ostatecznej decyzji należy dokładnie określić wydatki osobowe sprzątaczek (woźnych), wydatki związane z zakupem środków czystości, itp. Należy również rozważyć utworzenie firmy sprzątającej z osób obecnie zatrudnionych. Wspomniane rozwiązania można zastosować również do usług cateringowych w przedszkolu.

Rekomendacja IV. Rozróżnienie zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego oraz racjonalne ich planowanie i organizowanie.

Bardzo istotne jest właściwe zrozumienie i **odróżnienie zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego**. Kwestie te regulują przede wszystkim następujące przepisy prawne:

- *Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017r. poz. 1591 z późn. zm.)*
- *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2018r. poz. 1485 z późn. zm.).*

Ustawodawca wyraźnie odróżnia dwa zagadnienia tego obszaru, a mianowicie pomoc psychologiczno-pedagogiczną i organizację kształcenia specjalnego.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna może wynikać z:

- szczególnych uzdolnień
- niepełnosprawności
- przewlekłej choroby
- niedostosowania społecznego
- zagrożenia niedostosowaniem społecznym
- specyficznych trudności w uczeniu się
- zaburzeń komunikacji językowej
- sytuacji kryzysowych lub traumatycznych
- niepowodzeń edukacyjnych
- zaniedbań środowiskowych (np. sytuacja bytowa ucznia i jego rodziny)
- trudności adaptacyjnych
- innych potrzeb dziecka.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor szkoły przed opracowaniem arkusza organizacyjnego pracy szkoły na dany rok szkolny (okres luty - marzec każdego roku). Dyrektor szkoły powinien przygotować dla organu prowadzącego szczegółowe informacje dotyczące realnych potrzeb szkoły w tym zakresie. Informacja powinna zawierać liczbę uczniów planowanych do objęcia zajęciami z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przyczynę kierowania (opinia, orzeczenie, prośby, zalecenia, itp.), liczbę planowanych godzin zajęć, rodzaj). Organ prowadzący po szczegółowej analizie przedłożonych dokumentów przydziela (lub nie przydziela) określoną liczbę godzin na cały rok szkolny. Kwestia rozdysponowania przydzielonych przez organ prowadzący godzin w trakcie roku szkolnego należy do dyrektora szkoły.

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów:

- niestyszących (słabo słyszących)
- niewidomych (słabo widzących)
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów/ dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Placówka edukacyjna ma obowiązek realizować zapisy podstawy programowej oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Realizacja zaleceń z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego należy do obowiązków dyrektora szkoły.

Uczniowie/dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wykazywane są w sprawozdawczości SIO - spis na 30 września danego roku (uważać należy na ważność orzeczenia). W oparciu o sprawozdawczość SIO jednostka samorządu terytorialnego otrzymuje dodatkową kwotę środków finansowych zawartych w subwencji oświatowej na dany rok. Kwestie tą reguluje *Rozporządzenie MEN w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego* na dany rok. Kwota środków finansowych uzależniona jest od stopnia niepełnosprawności - wagi P4 - P7 - część SOB subwencji oświatowej, czy wagi P62 - P66 dla dzieci niepełnosprawnych w przedszkolach - część SOC subwencji. *Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2017r. poz. 2203 z późn. zm.)* wskazuje wprost, że środki z dodatkowej subwencji przekazywanej z tytułu orzeczeń mogą zostać przeznaczone wyłącznie na organizację kształcenia specjalnego. Ma to również odzwierciedlenie w sprawozdawczości budżetowej (Rb-27S, Rb-28S) po stronie dochodowej i wydatkowej, w rozdziałach 801 49, 801 50, 801 52.

Zespół ekspertów FRDL rekomenduje bardziej rozważnie planować organizację zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w ramach planów finansowych zatwierdzonych przez organ prowadzący.

V Rekomendacja Ograniczenie kosztów dowozu uczniów do szkół Gminy Sędziejowice.

Kwestie dowożenia uczniów do szkół normuje *ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019r. poz. 1148)*, która stanowi:

Art. 32. 1. Rada gminy ustala sieć prowadzonych przez gminę publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

5. Jeżeli droga, o której mowa w ust. 3, przekracza 3 km, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

6. Obowiązkiem gminy jest zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześciolatnim oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym na podstawie art. 31 ust. 2 bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego lub ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

7. Gmina może zorganizować dzieciom bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub innej formy wychowania przedszkolnego również w przypadkach, w których nie ma takiego obowiązku.

Art. 39. 1. Sieć publicznych szkół podstawowych powinna być zorganizowana w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom spełnianie obowiązku szkolnego, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Droga dziecka z domu do szkoły nie może przekraczać:

1) 3 km – w przypadku uczniów klas I–IV szkół podstawowych;

2) 4 km – w przypadku uczniów klas V–VIII szkół podstawowych.

3. Jeżeli droga dziecka z domu do szkoły, w której obwodzie dziecko mieszka:

1) przekracza odległości wymienione w ust. 2, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka albo zwrot kosztów przejazdu dziecka środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice, a do ukończenia przez dziecko 7 lat – także zwrot kosztów przejazdu opiekuna dziecka środkami komunikacji publicznej;

2) nie przekracza odległości wymienionych w ust. 2, gmina może zorganizować bezpłatny transport, zapewniając opiekę w czasie przewozu.

4. Obowiązkiem gminy jest:

1) zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 127, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły

ponadpodstawowej, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21. rok życia;

2) zapewnienie dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 36 ust. 17, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą:

a) 24. rok życia – w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna,

b) 25. rok życia – w przypadku uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych;

3) zwrot kosztów przejazdu ucznia, o którym mowa w pkt 1 i 2, oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, wymienionych w pkt 1 i 2, na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice - szczegóły tego zapisu zostaną przedstawione poniżej.

Zespół ekspertów zwraca również uwagę na zmiany w zasadach zwrotu rodzicom kosztów dowozu niepełnosprawnego ucznia. Weszła w życie nowelizacja w sprawie zwrotu rodzicom kosztów dowożenia dzieci niepełnosprawnych do szkół i przedszkoli.

Do Prawa oświatowego wprowadzony został wzór, przy pomocy którego będzie wyliczany koszt takiego przewozu. Rodzicom będzie przysługiwał czterokrotny zwrot kosztów, a więc również za trasę powrotną po odwiezieniu dziecka.

Nowe przepisy pozwolą m.in. inaczej ustalać koszty w przypadku, gdy opiekun dowozi dziecko do placówki oświatowej leżącej na trasie jego przejazdu z domu do pracy, a inaczej w przypadku, gdy opiekun zmuszony jest w tym celu zmienić czy wydłużyć trasę jego przejazdu. Przy obliczaniu kosztu przewozu trzeba będzie też uwzględnić średnią cenę jednostki paliwa w danej gminie oraz średnie zużycie paliwa na 100 kilometrów dla danego pojazdu według danych producenta pojazdu. Średnią cenę jednostki paliwa w gminie będzie określać na każdy rok szkolny rada gminy w drodze uchwały. Ma przy tym uwzględniać ceny na stacjach w gminie oraz wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w kwartale ostatnio ogłoszony przez GUS. Zwrot kosztów będzie następował na podstawie umowy zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami. Umowa taka powinna być zawarta w ciągu 14 dni od uzyskania informacji, że dowożenie i opiekę zapewniają rodzice.

Zwrot kosztów jednorazowego przewozu następuje w wysokości określonej według wzoru:

$$\text{koszt} = (a - b) \text{ cd}/100$$

gdzie:

- a- liczba kilometrów przewozu drogami publicznymi z miejsca zamieszkania do przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, szkoły podstawowej albo szkoły ponadpodstawowej i z powrotem, a także przewozu rodzica z tego miejsca do miejsca zamieszkania lub miejsca pracy,
- b- liczba kilometrów przewozu drogami publicznymi z miejsca zamieszkania rodzica do miejsca pracy, jeżeli nie wykonywałby przewozu, o którym mowa w lit. a,
- c- średnia cena jednostki paliwa w danej gminie, właściwego dla danego pojazdu,
- d- średnie zużycie paliwa na 100 kilometrów dla danego pojazdu według danych producenta pojazdu.

Wysokość wydatków na dowożenie uczniów do szkół Gminy Sędziejowice w latach 2018 – 2020 przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 57. Wydatki rozdziału 801 13– Dowożenie uczniów w latach 2017 – 2020 w Gminie Sędziejowice

	2018r. (wykonanie)	2019r. (wykonanie)	2020r. (plan)
Koszty dowożenia ucznia	281.254,24	322.143,34	372.626,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Rb-285 Gminy Sędziejowice za lata 2018 i 2019r. oraz uchwały budżetowej na 2020r.

Wydatki rozdziału 801 13 – Dowożenie uczniów w latach 2018 – 2020 (plan) utrzymuje się na zbliżonym poziomie, wynoszącym około 300 tys. zł. W Gminie Sędziejowice dowożenie uczniów odbywa się różnymi sposobami:

- poprzez zakup biletów miesięcznych
- poprzez umowy z firmami przewozowymi, wyłonionymi w formie zapytania ofertowego
- poprzez umowy z rodzicami.

Zespół ekspertów rekomenduje, aby w najbliższym czasie ogłosić nieograniczony przetarg na dowóz uczniów do szkół prowadzonych przez Gminę Sędziejowice, określając szczegółową trasę (km), godziny oraz średnią cenę „biletu” za ucznia.

Rozważyć wyłonienie w przetargu nieograniczonym przewoźnika dla uczniów niepełnosprawnych, dokonując szczegółowej analizy porównawczej kosztów ponoszonych przez

samorząd, wynikających z indywidualnych umów z rodzicami (wg. nowej regulacji prawnej), a potencjalnym przewoźnikiem.

Dokonać ponownej weryfikacji liczby uczniów uprawnionych do dowożenia z zastosowaniem przepisu wynikającego z *art. 39 ust. 3-4 Prawa oświatowego (Dz. U. z 2019r., poz. 1148)*.

5. Podsumowanie proponowanych zmian organizacyjnych w zakresie oświaty Gminy Sędziejowice

Wszystkie przedstawione propozycje rozwiązań są rozwiązaniami wzorcowymi. Na ich podstawie można przygotować inne rozwiązania, zmodyfikowane, dopasowane do uwarunkowań społecznych Gminy Sędziejowice. Możliwe jest również połączenie rozwiązań z poszczególnych rekomendacji.

Największe oszczędności w zakresie oświaty przynosi redukcja etatów nauczycielskich. Coroczna, dogłębna analiza arkuszy organizacyjnych przed ich zatwierdzeniem jest więc czynnością niezbędną, warunkującą wysokość nakładów na finansowanie wydatków związanych z funkcjonowaniem szkół publicznych.

W celu porównania zaproponowanych rozwiązań przedstawiamy je w postaci tabeli. Szacowane oszczędności w zakresie analizy arkuszy organizacyjnych podano w ujęciu godzinowym. W przypadku likwidacji etatów nauczycielskich, co zostało szczegółowo opisane w analizie zawartej we wcześniejszych rozdziałach niniejszego opracowania, oszczędności te mogą być jeszcze większe.

Tabela 58. Zbiorcze zestawienie proponowanych wariantów reorganizacji systemu oświaty Gminy Sędziejowice

Lp.	Nazwa wariantu	Krótki opis	Oszczędności (w kwotach brutto)
1.	Przekazanie do prowadzenia Zespołu Szkół w Marzeninie do prowadzenia przez inne osoby prawne lub fizyczne nie będące jst (stowarzyszenia).	Prowadzenie placówki przez inny podmiot niż jst. Warunkiem wygospodarowania tak dużych oszczędności jest przekazanie szkół do prowadzenia przez stowarzyszenia w formie szkół niepublicznych.	ok. 757.035 tyś. zł
2.	Dokładna analiza przed zatwierdzeniem arkuszy organizacyjnych publicznych placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice	Wprowadzenie możliwych łączy mało licznych oddziałów na wybranych zajęciach, ograniczenie liczby oddziałów, zmniejszenie liczby godzin bibliotecznych, ograniczenie liczby godzin świetlicowych, itp.	ok. 221.544 tyś. zł
3.	Ograniczenie liczby zatrudnionych pracowników administracji i obsługi W Przedszkolu w Sędziejowicach	Zmniejszenie liczby zatrudnionych pracowników administracji i obsługi, wprowadzenie standaryzacji zatrudnienia, rozważenie ogłoszenia przetargu na sprzętanie, utworzenie tzw. grupy konserwatorskiej świadczącej usługi dla wszystkich placówek prowadzonych przez Gminę.	ok. 118,000 tyś. zł
4.	Rozróżnienie zajęć w ramach pomocy	Bardziej rozważne planowanie przez dyrektorów szkół organizacji zajęć z pomocy	ok. 84.000 tyś. zł

	psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia specjalnego oraz racjonalne ich planowanie i organizowanie	psychologiczno-pedagogicznej, w ramach planów finansowych zatwierdzonych przez organ prowadzący.	
5.	Ograniczenie kosztów dowozu uczniów do szkół Gminy Sędziejowice	Ogłoszenie nieograniczonego przetargu na dowóz uczniów do szkół prowadzonych przez Gminę Sędziejowice, z określeniem szczegółowej trasy (km), godzin oraz średniej ceny „biletu” za ucznia. Rozważenie wyłonienia w przetargu nieograniczonym przewoźnika dla uczniów niepełnosprawnych. Dokonanie ponownej weryfikacji liczby uczniów uprawnionych do dowożenia.	ok. 90.000 tys. zł.
	Razem		1.270.579,00

Źródło: opracowanie własne.

Po podjęciu decyzji, co do rodzaju reorganizacji istnieje możliwość zamówienia dodatkowego opracowania stworzonego przez ekspertów FRDL doprecyzowującego spodziewane oszczędności oraz opisującego wszelkie procedury niezbędne do przeprowadzenia w celu wdrożenia zaplanowanych zmian.

Ponadto zdaniem ekspertów konieczne jest wzięcie pod uwagę także następujących faktów:

1. Budżet Gminy Sędziejowice w roku 2017 wykazał deficyt wykazał deficyt budżetowy - wydatki ogółem przewyższyły wówczas dochody ogółem. W kolejnych dwóch latach sytuacja finansowa uległa zmianie i dochody zaczęły przeważać nad wydatkami. W roku 2019 gmina osiągnęła nadwyżkę w wysokości 764.951,90 zł. Plan zaś na 2020r. zakłada dochody na poziomie 32.749.968,43 zł. a wydatki na poziomie 35.427.680,89 zł. co wskazywać może na budżet niezrównoważony, gdzie wydatki są na poziomie wyższym od dochodów o około 2,68 mln. Wynik operacyjny w latach 2017-2020 jest na bezpiecznym poziomie wynoszącym 2,42 mln zł w 2018r. i 1,69 mln zł w 2019r. Planowany w uchwale budżetowej na 2020r. wynosi ponad 1 mln zł.
2. W analizowanych latach 2017-2020 dochody ogółem wzrastają. Wzrastają także dochody bieżące oraz dochody majątkowe. W planie na 2020r. dochody ogółem zaplanowano w wysokości wyższej niż wykonanie 2019r o około 3,5 mln. Prognozowany jest wzrost dochodów majątkowych i utrzymanie się na poziomie roku 2019 dochodów bieżących.

3. Dochody Gminy Sędziejowice to średnio ok. 61% subwencje i dotacje. Jest to zjawisko finansowania zewnętrznego, z budżetu państwa na poziomie poniżej 2/3.
4. Wydatki bieżące w latach 2017-2019 wykazują stale tendencję rosnącą. W 2017 r. wyniosły około 80% względem wydatków ogółem, w roku 2018 około 88%, a w roku 2019 około 94%. Rosnący trend z pewnością spowodowany jest między innymi realizacją rządowych programów „Rodzina 500 +”. Istnieje więc konieczność wdrożenia działań związanych z ograniczeniem wydatków bieżących.
5. W latach 2017-2019 kwota długu Gminy Sędziejowice, jak również wskaźnik Wz zadłużenia i koszty obsługi długu zaczęły się zmniejszać. Jest to pozytywne zjawisko dla polityki finansowej gminy.
6. Analiza sprawozdania Rb-PDP za lata 2017-2019 prowadzi do wniosku, że Gmina Sędziejowice nie uchwała maksymalnych stawek podatkowych od nieruchomości i podatku od środków transportu Dla rolnego jak i leśnego gmina Sędziejowice ma zaś uchwalone maksymalne stawki podatkowe. Zgodnie z obowiązującym prawem rada gminy w drodze uchwały określa wysokość stawek podatkowych, przy czym stawki te nie mogą przekraczać górnych limitów ogłoszonych w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.
7. Skutkiem prowadzonej polityki podatkowej jest uszczuplenie budżetu Gminy o kwotę ok. 1 mln zł w 2017 i 2018 roku oraz ponad 1 mln zł w 2019 roku. Jednocześnie istotne jest, aby wiedzieć, że określenie stawek podatkowych, udzielenie ulg i zwolnień to suwerenna polityka Rady Gminy Sędziejowice. Skutki prowadzonej polityki podatkowej powodują nierekompensowaną w żaden sposób utratę dochodów własnych, ograniczając tym samym finansowe możliwości rozwoju infrastruktury gminy. Zdaniem ekspertów konieczne jest zminimalizowanie udzielanych ulg i zwolnień chociażby poprzez stosowną procedurę dbającą o ten zakres funkcjonowania gminy.
8. W Polsce do dochodów własnych gmin ustawodawca zalicza także udział we wpływach z podatków stanowiących dochód budżetu państwa tj. PIT (podatek dochodowy od osób fizycznych) oraz CIT (podatek dochodowy od osób prawnych). Z punktu widzenia ekonomiczno- społecznego trudno traktować je jednak, jako klasyczne dochody własne. Stawki tych podatków ustalone są centralnie, władze samorządowe nie mają bezpośredniego wpływu na ich konstrukcję. Nie mogą także stosować w ich zakresie ulg czy zwolnień podatkowych. Tym samym udziały w podatkach dochodowych nie są instrumentem zarządzania wpływającym na konkurencyjność jednostki samorządu terytorialnego.

W gminie Sędziejowice na przełomie lat udział we wpływach z podatku od osób prawnych (CIT) § 0020 kształtowała się następująco 2018 -198,68; 2019 - 2.453,57, a planowany 2020 - 5.000,00.

9. W Gminie Sędziejowice najwięcej ze wszystkich wydatków pochłania dział 801-Oświata i wychowanie. W 2017r. na oświatę wydano 7.619.946,40 mln zł, plan na 2020r. zakłada 14.879.810,89 mln zł. Poza wspomnianym działem, zadania oświatowe finansowane są z działu 854-Edukacyjna opieka wychowawcza. Wydatki tego działu sięgają około 350 tys. zł rocznie. Wydatki „socjalne” w Gminie Sędziejowice w 2020r. pochłaniają łącznie (dział 852, 855) blisko 11 mln złotych. Administracja w roku 2020 kosztuje samorząd ok. 2,7 mln zł.
10. Kluczem do efektywnego wykorzystania środków pochodzących z subwencji oraz do ograniczenia wydatków jest zoptymalizowanie liczby uczniów w oddziale. Optymalna liczba uczniów (24-26) w oddziale umożliwi wykorzystywanie w pełni subwencji oświatowej, która powinna wystarczyć na subwencionowane wydatki w oświacie. Optymalizacja liczby uczniów w oddziale może odbywać się w ramach szkoły, ale również w ramach Gminy (np. likwidacja niektórych szkół). Należy podkreślić, że mniejsza liczba oddziałów oznacza mniejszą liczbę potrzebnych do realizacji programu oświatowego etatów nauczycielskich. Zdaniem ekspertów opracowujących analizę oszczędności w oświacie można wygenerować tylko poprzez restrukturyzację wydatków na wynagrodzenia. Jest to wymuszone strukturą wydatków w każdej szkole, wśród których ponad 80% stanowią wydatki na wynagrodzenia i pochodne.

W Gminie Sędziejowice najniższy wskaźnik zatrudnienia występuje w Przedszkolu w Dobrej i wynosił w roku szkolnym 2018/2019 – 0,54. Podobnie niski wskaźnik występuje również w Zespole Szkół w Marzeninie 0,71. Duża liczba zatrudnionych nauczycieli i mała ilość uczniów w klasach powoduje, że placówkach prowadzonych przez Gminę przypada takich jak Zespół Szkół w Marzeninie i Sędziejowicach nawet około 9 uczniów/etat. Dane wskazują na konieczność redukcji zatrudnienia.

Tabela 1. Struktura dochodów Gminy Sędziejowice ze względu na źródło pochodzenia w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 2. Struktura dochodów Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 3. Wybrane dochody podatkowe Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 4. Wysokość podatku od nieruchomości od osób prawnych i fizycznych Gminy Sędziejowice w latach 2015-2017 (w zł i %).

Tabela 5. Udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 6. Skutki polityki podatkowej Gminy Sędziejowice w latach 2017-2019 (w zł).

Tabela 7. Wysokość i struktura subwencji przekazywanej do budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 8. Wybrane dochody Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 9. Struktura wydatków Gmina Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 10. Wybrane wydatki Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).

Tabela 11. Dynamika zmian poziomu dochodów i wydatków Gminy Sędziejowice w latach 2017-2019 (w zł).

Tabela 12. Zadłużenie Gminy Sędziejowice w latach 2018-2019 (w zł).

Tabela 13. Wydatki Gminy Sędziejowice w dziale 801 - Oświata i wychowanie w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 14. Wydatki Gminy Sędziejowice w dziale 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 15. Dochody działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854–Edukacyjna opieka wychowawcza w Gminie Sędziejowice w latach 2017-2020 (plan).

Tabela 16. Wartości standardu finansowego A oraz wskaźnika korygującego Di w 2020 roku (w zł).

Tabela 17. Zbiorcze zestawienie liczby uczniów fizycznych i przeliczeniowych objętych subwencją oświatową Gminy Sędziejowice na 2020 rok (w osobach).

Tabela 18. Liczba uczniów fizycznych i oddziałów klasowych w poszczególnych placówkach oświatowych na terenie Gminy Sędziejowice wynikająca ze SIO stan na 30 września 2019 będąca bazą do obliczenia subwencji na 2020 rok (w osobach).

Tabela 19. Wysokość subwencji oświatowej Gminy Sędziejowice na 2020 r. (w zł).

Tabela 20. Skrócona wersja metryczki subwencji oświatowej Gmina Sędziejowice na 2020 rok (w zł).

Tabela 21. Liczba uczniów niepełnosprawnych w Szkołach Podstawowych Gminie Sędziejowice w roku szkolnym 2019/2020, dla których została naliczona subwencja (w osobach).

Tabela 22. Wydatki subwencionowane działu 801- Oświata i wychowanie Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 a otrzymana subwencja oświatowa (w zł).

Tabela 23. Wydatki niesubwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w zł).

Tabela 24. Suma wydatków niesubwencjonowanych działu 801 oraz 854 Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w zł).

Tabela 25. Suma wydatków subwencjonowanych i niesubwencjonowanych działu 801 Oświata i wychowanie oraz działu 854 Edukacyjna opieka wychowawcza Gminy Sędziejowice w latach 2015-2017 (w zł).

Tabela 26. Wydatki subwencjonowane działu 801 Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 27. Wydatki subwencjonowane działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 28. Wydatki subwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017- 2020 (w zł).

Tabela 29. Wydatki niesubwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2017- 2020 (w zł).

Tabela 30. Koszt utrzymania jednego ucznia (SP + odział „0”) w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sędziejowicach w latach 2018- 2020 (w zł).

Tabela 31. Wydatki subwencjonowane działu 801 Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Tabela 32 Wydatki subwencjonowane działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Tabela 33. Wydatki subwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Tabela 34. Wydatki niesubwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 35. Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Zespołu Szkół w Marzeninie w latach 2017- 2020 (w zł).

Tabela 36. Koszt utrzymania jednego ucznia w Zespole Szkół w Marzeninie (SP + odział „0”) w latach 2019- 2020 (w zł).

Tabela 37. Wydatki niesubwencjonowane działu 801 Przedszkola w Dobrej w latach 2018-2020 (w zł).

Tabela 38. Wydatki działu 801 Przedszkola w Dobrej w latach 2018-2020 (w zł).

Tabela 39. Wydatki działu 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Przedszkola w Dobrej w latach 2017-2020 (w zł).

Tabela 40. Koszt utrzymania jednego dziecka w Przedszkolu w Dobrej w latach 2019- 2020(w zł).

Tabela 41. Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w Zespołach Szkół Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2017/2018 (w osobach i etatach).

Tabela 42. Liczba stosunków pracy nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2018/2019 (w osobach i etatach).

Tabela 43. Ogólna liczba stosunków pracy nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 – 2018/2019 (w osobach i etatach).

Tabela 44. Udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice w latach 2017/2018, 2018/2019 (w etatach i procentach).

Tabela 45. Średnia liczba uczniów/ dzieci na jeden etat w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 oraz 2018/2019.

Tabela 46. Liczba urodzeń w obwodach poszczególnych szkół Gminy Sędziejowice w latach 2011-2019 (w osobach).

Tabela 47. Liczba uczniów i oddziałów w poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Sędziejowice w roku szkolnym 2019/2020 (w osobach).

Tabela 48. Przewidywana liczba uczniów w poszczególnych szkołach podstawowych Gminy Sędziejowice (w osobach).

Tabela 49. Maksymalna liczba zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkół podstawowych.

Tabela 50. liczba zajęć świetlicowych w poszczególnych dniach roboczych

Tabela 51. Wykaz pracowników niepedagogicznych z podziałem na stanowiska i charakter wykonywanej pracy – Przedszkole Publiczne w Sędziejowicach 2020/2021

Tabela 52. Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Marzeninie, rekomendowane łączenia klas wraz z ilością godzin.

Tabela 53. Liczba godzin świetlicowych

Tabela 54. Zestawienie różnicy wynikającej z kwoty wydatkowanej na utrzymanie placówki w Marzeninie a subwencji oświatowej

Tabela 55. Zestawienie tabelaryczne oszczędności wynikających z analizy projektów arkuszy organizacyjnych szkół publicznych Gminy Sędziejowice na rok szkolny 2020/2021.

Tabela 56. Zestawienie tabelaryczne stanowisk obsługi w Przedszkolu w Sędziejowicach na rok szkolny 2020/2021.

Tabela 57. Wydatki rozdziału 801 13– Dowożenie uczniów w latach 2017 – 2020 w Gminie Sędziejowice

Tabela 58 Zbiorcze zestawienie proponowanych wariantów reorganizacji systemu oświaty Gminy Sędziejowice

Spis Wykresów

- Wykres 1. Dochody bieżące i majątkowe Gminy Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).
- Wykres 2. Dochody bieżące i ogółem Gminy Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).
- Wykres 3. Wysokość podatku od nieruchomości od osób prawnych i fizycznych Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).
- Wykres 4. Podatek dochodowy PIT od osób prawnych Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).
- Wykres 5. Struktura niektórych dochodów budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w mln zł).
- Wykres 6. Wydatki budżetowe w Gminie Sędziejowice e w latach 2017 – 2020 (w mln zł).
- Wykres 7. Wydatki ogółem i bieżące w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).
- Wykres 8. Wydatki ogółem i majątkowe w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).
- Wykres 9. Wydatki bieżące i majątkowe w Gminie Sędziejowice w latach 2017 – 2020 (w mln zł).
- Wykres 10. Wybrane wydatki Gminy Sędziejowice planowane na 2020r. (w mln zł).
- Wykres 11. Kwota nadwyżki budżetowej Gminy Sędziejowice w latach 2017-2020 (w zł).
- Wykres 12. Wydatki Gminy Sędziejowice w dziale 854 w latach 2017-2020 (w zł).
- Wykres 13. Wysokość wydatków subwencionowanych, subwencji oraz dopłaty do wydatków subwencionowanych z budżetu Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).
- Wykres 14. Najważniejsze wydatki niesubwencionowane działu 801 – Oświata i wychowanie oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).
- Wykres 15. Wydatki działu 801, 854, subwencja, różnica między wydatkami a subwencją Gminy Sędziejowice w latach 2018-2020 (w mln zł).
- Wykres 16. Wydatki subwencionowane działu 801– Oświata i wychowanie w latach 2017- 2020 Zespołu Szkół w Sędziejowicach (w mln zł).
- Wykres 17. Wydatki subwencionowane działu 801– Oświata i wychowanie w latach 2017-2020 Zespołu Szkół w Marzeninie (w mln zł).
- Wykres 18. Wydatki subwencionowane działu 854 w latach 2017-2020 Zespołu Szkół w Marzeninie (w mln zł).
- Wykres 19. Wydatki subwencionowane i niesubwencionowane naliczone dla Zespołu Szkół w Marzeninie oraz wydatkami w latach 2017-2020r. (w mln zł).
- Wykres 20. Wydatki naliczone dla jednego dziecka w Przedszkolu w Dobrej (w tys zł).
- Wykres 21. Struktura wydatków w szkołach w kraju na przestrzeni lat 2016-2018.
- Wykres 22. Liczba nauczycieli w osobach i etatach oraz wskaźnik zatrudnienia (Wz) w latach 2017/2018 i 2018/2019 w placówkach oświatowych Gminy Sędziejowice.
- Wykres 23. Awanse zawodowe nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w latach 2017/2018 oraz 2018/2019 (w etatach).

Wykres 24. Średnia liczba uczniów przypadająca na 1 etat nauczycielski w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Sędziejowice w roku szkolnym 2018/2019r.

Wykres 25. Liczba urodzeń ogółem w obwodach szkół prowadzonych przez Gminę Sędziejowicach w latach 2010 - 2019 (w osobach).

Wykres 26. Przewidywana liczba uczniów szkół Gminy Sędziejowice w latach 2019/2020- 2025/2026 (w osobach).

Spis Rysunków i Zdjęć

Rysunek 1. Usytuowanie Gminy Sędziejowice

Zdjęcie 1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 im. Powstańców 1863 r. w Sędziejowicach

Zdjęcie 2. Zespół Szkół w Marzynie

Zdjęcie 3. Przedszkole w Dobrej

Słowniczek pojęć

Dochody bieżące - dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi, a więc takie, które nie obejmują wpływów ze sprzedaży majątku, z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności oraz dotacji i środków na inwestycje.

Dochody majątkowe - dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Dochody ogółem – dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Dotacje celowe - środki przeznaczone m.in. na finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych, bieżących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Godziny dyrektorskie - godziny do dyspozycji dyrektora szkoły przeznaczone na obowiązkowe zajęcia edukacyjne, ich liczba uzależniona jest od stopnia placówki oświatowej.

Godziny świetlicowe – zajęcia realizowane w takich zakresach jak: opieka, wychowanie, dydaktyka i oddziaływanie profilaktyczno-terapeutyczne. Szkoła zobowiązana jest na wniosek rodziców zapewnić zajęcia świetlicowe dla uczniów, którzy pozostają w niej dłużej ze względu na czas pracy opiekunów lub w przypadkach, gdy organizacja dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagają zapewnienia opieki w szkole.

Nadwyżka operacyjna – dodatnia różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi.

SIO - System Informacji Oświatowej - system baz danych służący do gromadzenia informacji o szkołach, placówkach oświatowych, nauczycielach oraz uczniach.

Standard A subwencji oświatowej - kwota, którą samorządy otrzymują na jednego ucznia, będąca ilorazem kwoty ogólnej subwencji oświatowej (pomniejszonej o rezerwę) i liczby uczniów przeliczeniowych.

Subwencja - to bezzwrotna pomoc finansowa, udzielana przez państwo ze środków budżetowych różnym podmiotom w celu wsparcia ich działalności, w tym subwencja oświatowa - otrzymywana przez gminy, powiaty i województwa przyznawana wg zasad ustalonych przez MEN.

Waga P1 – P7 – wskaźnik, który pozwala określić kwotę dodatkowych środków, jakie otrzymuje gmina na każdego ucznia z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Wskaźnik korygujący Di – wskaźnik określający liczbę pedagogów zatrudnionych na zasadach określonych w Karcie Nauczyciela. Jego wysokość wynika z porównania struktury awansu zawodowego nauczycieli w gminie do analogicznej struktury dla kraju i skorygowanej o „stopień wiejskości” gminy (czyli stosunku liczby uczniów w szkołach na terenach wiejskich do liczby wszystkich uczniów gminy).

Wydatki bieżące - obejmują różnego rodzaju koszty, do których zalicza się wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w państwowych jednostkach budżetowych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych i realizacją ich statutowych zadań oraz koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych, z wyłączeniem organizacji pozarządowych.

Wydatki działu 801 – wydatki związane z wychowaniem i oświatą.

Wydatki działu 854 – wydatki związane z edukacyjną opieką wychowawczą - zadaniami własnymi gminy.

Wydatki majątkowe – obejmują wydatki inwestycyjne (w tym zakupy inwestycyjne) jednostek budżetowych, dotacje celowe przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji konkretnych inwestycji oraz wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Wydatki ogółem – są to środki pieniężne pochodzące z budżetu przeznaczone na finansowanie zadań państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz związków publicznoprawnych. Stanowią kluczową pozycję budżetu, gdyż są podstawą określania środków niezbędnych do sfinansowania.

„14”, inaczej wynagrodzenie z art. 30a KN - dodatek uzupełniający dla nauczycieli, których zarobki nie osiągnęły średniej płacy zagwarantowanej w Karcie Nauczyciela, wypłacany w terminie do 31 stycznia roku kalendarzowego następującego po roku, dla którego wyliczano różnicę.